

Strategisk miljöbedömning inklusive hållbarhetsbedömning

Ny kommungemensam översiktsplan för Gislaveds kommun

Samrådshandling upprättad 16 februari 2026

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sammanfattning.....	5
---------------------	---

DEL 1

1	Inledning.....	7
1.1	Översiktsplanens koppling till miljökonsekvensbeskrivningen.....	7
1.1.1	Gislaveds kommun.....	7
1.1.2	Strategisk miljöbedömning och hållbarhetsbedömning.....	8
2	Metodbeskrivning och läsanvisning.....	8
2.1	Läsanvisning.....	8
2.2	Bedömningsskala.....	9
2.3	Hållbarhetsbedömning.....	9
3	Avgränsning.....	10
3.1	Tidsmässig och geografisk avgränsning.....	10
3.2	Avgränsning för miljökonsekvensbeskrivningen.....	10
3.3	Avgränsning för hållbarhetsbedömningen.....	11
3.3.1	Agenda 2030.....	11
3.3.2	Barnkonventionen.....	11
3.3.3	Miljö kvalitetsmålen.....	11
4	Framtidsalternativ.....	12
4.1	Planförslag.....	12
4.1.1	Utvecklingsinriktning för bebyggelsestruktur.....	13
4.1.2	Utvecklingsinriktning för grön- och blåstruktur.....	14
4.1.3	Utvecklingsinriktning för infrastruktur.....	14
4.2	Nollalternativ.....	15
4.3	Planförslag kontra nollalternativ.....	17
4.4	Alternativredovisning.....	20

DEL 2

5	Miljökonsekvensbedömning.....	22
5.1	Grön- och blåstruktur samt naturmiljöer.....	22
5.1.1	Förutsättningar.....	22
5.1.2	Tänkbara konsekvenser av planförslaget.....	22
5.1.3	Tänkbara konsekvenser av nollalternativet.....	23
5.2	Kulturmiljöer.....	24
5.2.1	Förutsättningar.....	24
5.2.2	Tänkbara konsekvenser av planförslaget.....	24
5.2.3	Tänkbara konsekvenser av nollalternativet.....	26
5.3	Friluftsliv och rekreation.....	26
5.3.1	Förutsättningar.....	26
5.3.2	Tänkbara konsekvenser av planförslaget.....	27
5.3.3	Tänkbara konsekvenser av nollalternativet.....	28
5.4	Klimatförändringar och klimatrisker.....	28
5.4.1	Förutsättningar.....	28
5.4.2	Påverkan av planförslaget avseende klimatförändringar.....	30
5.4.3	Tänkbara konsekvenser avseende klimatförändringar.....	31
5.4.4	Påverkan av planförslaget avseende klimatrisker.....	31
5.4.5	Tänkbara konsekvenser avseende klimatrisker.....	32
5.4.6	Tänkbara konsekvenser av nollalternativet.....	32
5.5	Hälsa och säkerhet.....	33

5.5.1	Förutsättningar.....	33
5.5.2	Tänkbara konsekvenser av planförslaget.....	34
5.5.3	Tänkbara konsekvenser av nollalternativet	38
5.6	Hushållning med mark, vatten och övriga resurser	38
5.6.1	Förutsättningar.....	38
5.6.2	Tänkbara konsekvenser av planförslaget.....	39
5.6.3	Tänkbara konsekvenser av nollalternativet	40
6	Regionala och mellankommunala frågor.....	41
7	Påverkan (områden av riksintresse).....	41
7.1	Riksintressen.....	41
7.2	Bedömning av påverkan och risk för påtaglig skada på riksintressen	49
8	Påverkan (skyddade områden)	50
8.1	Naturresevat och naturvårdsområden	50
8.2	Natura 2000	51
8.3	Strandskyddsområden	55
8.4	Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS).....	56
8.5	Vattenskyddsområden	57
9	Miljö kvalitetsnormer.....	57
9.1	Vatten.....	57
9.1.1	Bedömning av påverkan på miljö kvalitetsnormen för vatten	57
9.2	Utomhusluft	58
DEL 3		
10	Hållbarhetsbedömning	60
10.1	Agenda 2030.....	60
10.2	Barnrättsperspektiv	63
10.3	Miljö kvalitetsmål	66
DEL 4		
11	Uppföljning.....	69
12	Samlad bedömning	69
13	Referenser	72

Sammanfattning

Gislaveds nya kommungemensamma översiktsplan syftar till att möjliggöra en långsiktig utveckling med en ökad andel bostäder och verksamheter, samtidigt som grönområden, kulturmiljöer och viktiga naturområden bevaras. Planen kan bidra till en hållbar utveckling och stödja flera av de globala hållbarhetsmålen, bland annat rent vatten, hållbara städer och ekonomisk tillväxt. Samtidigt som barnrättsperspektivet beaktas och dialogen med barn och unga kan utvecklas ytterligare. Därutöver finns det en del risker som behöver hanteras för att kunna åstadkomma en hållbar samhällsutveckling, såsom omfattande ianspråktagande av skogs- och våtmarker samt ökade transporter som kan påverka klimat såväl som natur.

Översiktsplanen skapar sammantaget bättre möjligheter för en hållbar utveckling av kommunen än om allt fortsätter enligt nollalternativet, det vill säga dagens situation. Detta gäller särskilt om grönområden bevaras fortsättningsvis, klimatanpassning sker och barns delaktighet i planeringen stärks, samtidigt som kommande planerings- och tillståndsprocesser utgår från och förhåller sig till planförslaget och dess möjligheter.

Därmed innebär översiktsplanen en stabil grund, med positiva effekter för både samhälle, ekonomi och miljö, samtidigt som vissa frågor behöver särskild uppmärksamhet i den fortsatta planeringen.

Denna miljökonsekvensbeskrivning, tillsammans med den strategiska miljöbedömningen och hållbarhetsbedömningen, har sammanställts av Gislaveds kommun med stöd av externa konsulter.

DEL 1

1 Inledning

Kommunfullmäktige i Gislaveds kommun beslutade den 29 april 2024 att en ny kommungemensam översiktsplan skulle tas fram. Kommunen har därefter under hösten 2024 – hösten 2025 fört dialog med allmänheten, politiken och tjänstepersoner inför arbetet med att sammanställa ett planförslag utifrån nya kommunala utvecklingsambitioner och lagstiftning.

1.1 Översiktsplanens koppling till miljökonsekvensbeskrivningen

En översiktsplan ska utgöra ett strategiskt, kommunövergripande och väl genomarbetat dokument. Den ska redovisa den rådande politiska majoritetens uppfattning om hushållningen med naturresurser, byggande, mark- och vattenanvändning. Utöver det ska den även ge vägledning i beslut om hur kommunens mark- och vattenområden bör användas, utvecklas och bevaras på lång sikt. Översiktsplanen ligger till grund för detaljplanering, lovgivning och tillsyn och bidrar på så vis till att uppnå en god planberedskap för en fortsatt befolkningstillväxt i Gislaveds kommun. Vidare anger den hur kommunen tänker tillgodose allmänna intressen, riksintressen och miljö kvalitetsnormer samt hur den fysiska planeringen kan samordnas med internationella, nationella och regionala mål. Översiktsplanen utgör ett av kommunens viktigaste strategiska dokument som därför kontinuerligt aktualiseras.

I enlighet med Miljöbalken (1998:808) 6 kap. framgår det att en kommun som upprättar en plan även har en skyldighet att konsekvensbeskriva planen med avsikt att synliggöra om dess genomförande kan antas generera en betydande miljöpåverkan. Översiktsplanen är en sådan plan som bedöms generera en betydande miljöpåverkan, vilket medför att en miljökonsekvensbeskrivning skall upprättas. En strategisk miljöbedömning har därmed genomförts och avsikten med miljökonsekvensbeskrivningen är att identifiera, beskriva och bedöma de effekter som kan antas uppstå vid genomförandet av översiktsplanen. Eftersom översiktsplanen är ett strategiskt dokument som visar på önskvärda utvecklingsriktningar, och inte konkreta förslag för ett specifikt område, belyser konsekvensbeskrivningen tänkbara effekter som kan väntas uppstå vid planens genomförande, snarare än konkreta effekter.

Förutom den obligatoriska miljöbedömningen har även en hållbarhetsbedömning gjorts av översiktsplanen, med fokus på hur planen förhåller sig till de globala hållbarhetsmålen samt påverkan på ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet. Barnrättsperspektivet uppmärksammas särskilt. Syftet med hållbarhetsbedömningen är att öka miljöhänsynen och att tidigt i planarbetet kunna väga miljökonsekvenser mot andra samhällsintressen.

1.1.1 Gislaveds kommun

Gislaveds kommun ligger i Region Jönköpings län, i landskapet Småland, och gränsar till nio kommuner i tre olika län. Grannkommunerna är Vaggeryd, Gnosjö, Värnamo och Jönköping i Jönköpings län, Ljungby i Kronobergs län, Hylte och Falkenberg i Hallands län samt Svenljunga och Tranemo i Västra Götalands län.

I dagsläget är kommuninvånarantalet cirka 29 000 invånare. Efter kommunsammanslagningen 1974 uppvisade kommunen en positiv befolkningsutveckling fram till sekelskiftet, varefter befolkningen under flera år haft en nedåtgående trend. Enligt aktuella prognoser förväntas befolkningen fortsätta att minska om inga förändringar sker. Mot bakgrund av denna utveckling bedöms det som angeläget att verka för att bryta den negativa befolkningstrenden. Därför har, som ett långsiktigt mål utan fastställd planeringshorisont, ett inriktningsbeslut tagits att möjliggöra en befolkningsökning till 40 000 invånare. Den nya översiktsplanen ska skapa förutsättningar för en sådan utveckling.

Kommunens invånare har ursprung i omkring 100 olika länder, och cirka 24 procent av befolkningen har utländsk bakgrund, där den största gruppen ursprungligen kommer från Finland. Genom kommunen löper riksväg 26 (Nissasstigen) och riksväg 27, liksom järnvägslinjerna Nässjö – Halmstad och Kust-till-kustbanan mellan Göteborg och Kalmar/Karlskrona. Ån Nissan, som rinner genom kommunen för att nå sitt utlopp i Laholmsbukten, har haft och har stor betydelse för kommunen, inte minst ur rekreationssynpunkt.

Kommunen består av ett flertal orter, där omkring 81 procent av befolkningen bor, samt en omfattande landsbygd. Gislaved är kommunens centralort och hem för ungefär en tredjedel av invånarna, liksom huvuddelen av den kommunala organisationen. Anderstorp är en framträdande industriort och kompletterar centralorten när det gäller service och funktioner. Smålandsstenar fungerar som ett undercentrum i den södra delen av kommunen och kännetecknas av större industrier, ofta moderbolag inom sina koncerner. Reftele utmärks av sina dominerande jordbrukslandskap, medan Hestra med omnejd präglas av rekreativa

besöksmiljöer som lockar både nationella och internationella besökare, samtidigt som båda orterna även har industriella inslag. Landsbygdsorterna består främst av mindre villasamhällen med begränsad industriell närvaro och med inslag av traditionella bruksorters karaktär.

Utöver den omfattande landsbygden finns ett antal större bebyggelsekoncentrationer, bland annat Sunnaryd, Hällabäck, Arnåsholm, Öreryd, Ås, Tallberga, Sporda, Gryteryd, Vä, Nennesmo, Valdshult, Stengårdshult, Våthult, Bosebo, Båraryd, Villstad och Kållerstad. Landsbygdsdelarna i Gislaveds kommun uppvisar stor variation, allt från de större sammanhängande jordbruksområdena i sydost till småbrukspräglade landskap i sydväst och vidsträckta skogsområden i norr. Samtliga områden har tydliga kopplingar till olika areella näringar och bidrar tillsammans till kommunens landsbygdskaraktär.

Inom kommunen finns en geografisk delningspunkt där den södra delen har starka kopplingar till Hylte och Halmstad kommun, medan den norra delen har en mer naturlig samverkan med Gnosjö, Jönköping och Borås kommun. Samtidigt har stora delar av kommunen ett särskilt riktat utbyte med Värnamo kommun, eftersom det närmaste sjukhuset är beläget där.

1.1.2 Strategisk miljöbedömning och hållbarhetsbedömning

Som nämnt tidigare ska en översiktsplan alltid åtföljas av en miljökonsekvensbeskrivning, eftersom effekterna av kommunens åtgärder alltid bedöms medföra betydande miljöpåverkan. Miljökonsekvenser av planer och program ska bedömas i det skede som planerna och programmen utarbetas. Genom att integrera miljöaspekter i planeringen blir det lättare att fatta beslut, som främjar en hållbar utveckling. Förutom själva konsekvensbeskrivningen, ska även själva processen om genomförts beskrivas (Naturvårdsverket 2025). Innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen ska vara rimligt i förhållande till dels på vilken nivå som planeringen man befinner sig, dels utgöra en samlad bedömning.

Miljö kvalitetsnormer är juridiskt bindande styrmedel som ska beaktas vid planering och tillståndsprövning. Avsikten är miljö kvalitetsnormen anges som halt eller värde, för att reglera vilken ämnehalt som är högst tillåten i luft, mark eller vatten. Det finns i dagsläget normer för utomhusluft, vattenförekomster, fisk- och musselvatten, havsmiljöer och omgivningsbuller. De miljö kvalitetsnormer som är aktuella för Gislaveds kommun är buller, luft och vatten. Mer information om de förutsättningar som skulle kunna medföra påverkan utöver miljö kvalitetsnormernas maxvärden, finns redovisat i avsnitt 9 om miljö kvalitetsnormer.

Utöver den strategiska miljöbedömningen har även en hållbarhetsbedömning genomförts med utgångspunkt i Agenda 2030s globala mål. Detta är en frivillig åtgärd som syftar till att bredda hållbarhetsperspektivet och tydliggöra vilka mål som påverkas, positivt eller negativt, utifrån ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet. Inom den sociala hållbarheten har även en översiktlig analys gjorts med fokus på barnrättsperspektivet och barnkonventionens grundprinciper.

2 Metodbeskrivning och läsanvisning

2.1 Läsanvisning

Denna miljökonsekvensbeskrivning är indelad i fyra olika delavsnitt:

- **Del 1** beskriver bakgrunden till denna miljökonsekvensbeskrivning, metodbeskrivningen, relevanta avgränsningar samt aktuella framtidsalternativ.
- **Del 2** består av en miljökonsekvensbedömning av de miljöaspekter som omfattas av 6 kap. i miljöbalken. För varje miljöaspekt beskrivs de rådande förutsättningarna, samt de bedömda konsekvenserna av både planförslaget och nollalternativet. Här redovisas även påverkan på områden av riksintresse, skyddade områden enligt miljöbalken samt de miljö kvalitetsnormer som planen berör.
- **Del 3** utgör en hållbarhetsbedömning där planförslagets potentiella påverkan på de globala målen redovisas. I denna del ingår även en övergripande analys av planförslaget utifrån barnkonventionens fyra grundprinciper samt en bedömning av dess påverkan på miljö kvalitetsmålen.
- **Del 4** innehåller en samlad bedömning av de konsekvenser som planförslaget kan medföra, både positiva och negativa. Här redovisas även planförslagets påverkan på miljö kvalitetsmålen.

2.2 Bedömningskala

Miljökonsekvensbedömning av de miljöaspekter där planen kan ha betydande påverkan görs under del 2 av detta dokument. Bedömningen av planens effekt på respektive miljöaspekt utgår bland annat från gällande miljö kvalitetsnormer, föreskrivna gräns- och riktvärden samt rådande rättspraxis. För de effekter där sådana bedömningsgrunder saknas har expertbedömningar genomförts, och grunden för bedömningen redovisas för varje miljöaspekt i respektive avsnitt.

Översiktsplanen är ett strategiskt dokument som visar på önskvärda utvecklingsriktningar, och inte konkreta förslag för ett specifikt område, belyser konsekvensbeskrivningen tänkbara effekter som kan väntas uppstå vid planens genomförande, snarare än konkreta effekter. Eftersom översiktsplanen inte är juridiskt bindande finns det osäkerheter kring i vilken utsträckning planen faktiskt kommer att genomföras. Detta medför att konsekvenserna i praktiken kan bli svårbedömda. Bedömningarnas tillförlitlighet påverkas dessutom av hur tydliga och konkreta de föreslagna åtgärderna och ställningstagandena är.

Bedömningskalan är femgradig och sträcker sig från förväntade positiva konsekvenser, via möjliga positiva konsekvenser, vidare till neutral bedömning där åtgärden varken förväntas ge positiva eller negativa effekter, och slutligen till möjliga eller förväntade negativa konsekvenser.

Förväntade positiva konsekvenser	Möjlighet till positiva konsekvenser	Obetydliga och/eller neutrala konsekvenser	Risk för negativa konsekvenser	Förväntade negativa konsekvenser
Ställningstaganden och målsättningar i planen medför positiva konsekvenser för den bedömda miljöaspekten.	Ställningstaganden och målsättningar i planen kan medföra positiva konsekvenser för den bedömda miljöaspekten. Utfallet kan vara beroende av faktorer som kommunen inte styr i planen.	Ställningstaganden och målsättningar i planen medför inga direkta konsekvenser för den bedömda miljöaspekten.	Ställningstaganden och målsättningar i planen kan medföra negativa konsekvenser för den bedömda miljöaspekten. Utfallet kan vara beroende av faktorer som kommunen inte styr i planen.	Ställningstaganden och målsättningar i planen medför negativa konsekvenser för den bedömda miljöaspekten.

Figur 1. Bedömningskala som används i denna miljö- och hållbarhetsbedömning för att beskriva och värdera förväntade konsekvenser av översiktsplanens genomförande.

För varje miljöaspekt redovisas först förutsättningar, därefter planförslagets bedömda påverkan samt de bedömda konsekvenserna för miljöaspekten. Kortfattat beskrivs även vilka konsekvenser som nollalternativet kan medföra. Bedömningarna är övergripande och utgår från jämförelser mellan nuläget och planförslaget samt nuläget och nollalternativet. Mer information finns redovisat i avsnitt 12 om samlad bedömning.

2.3 Hållbarhetsbedömning

Hållbarhetsbedömningen baseras på de globala målen i Agenda 2030 och görs på en övergripande, strategisk nivå. Syftet är att identifiera vilka mål översiktsplanen kan förväntas påverka och bedöma inverkan på dessa. September 2015 antog FN:s generalförsamling Agenda 2030, som omfattar 17 stycken globala mål och 169 delmål för hållbar utveckling. Vilket är ett åtagande för de medlemsländer som gemensamt ska arbeta för en socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar värld. De globala målen har tydliga kopplingar till de svenska miljömålen och kompletterar dessa, vilket stärker och breddar arbetet mot ett hållbart samhälle. De hållbarhetsmål som bedömts påverkas mest påtagligt vid ett genomförande av översiktsplanen är:

- Ingen fattigdom (mål 1)
- Ingen hunger (mål 2)
- Rent vatten och sanitet (mål 6)
- Hållbar energi (mål 7)
- Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt (mål 8)
- Hållbar industri, innovation och infrastruktur (mål 9)
- Hållbara städer och samhällen (mål 11)
- Bekämpa klimatförändringarna (mål 13)
- Ekosystem och biologisk mångfald (mål 15).

I arbetet med den strategiska hållbarhetsbedömningen har det ingått att avgränsa innehållet, beskriva och bedöma känsligheten samt beskriva planförslagets tänkbara konsekvenser. Vidare dokumenteras arbetet i en konsekvensbeskrivning för respektive mål. Under framtagandet av planförslaget har arbete utförts i särskilda projektgrupper med utgångsläge i myndighets- och kommunmaterial som är allmänt tillgängligt och i enlighet med framtagna utredningar för planförslaget. Analysmetoden utgörs av en konsekvensbedömningsmodell för hur samhällsplanering kan främja en hållbar utveckling. Denna modell är till viss del uppbyggd kring Sveriges kommuner och regioners modell för konsekvensbedömning, därtill kompletteras den med miljöbalkens krav för strategisk miljöbedömning och hållbara utvecklingsaspekter i enlighet med Agenda 2030. Utöver detta har sakkunniga konsulter inom miljö- och hållbarhetsbedömning genomfört ytterligare analyser för att belysa planförslagets potential att bidra till måluppfyllelse samt identifiera eventuella risker för negativ påverkan.

3 Avgränsning

3.1 Tidsmässig och geografisk avgränsning

Översiktsplanen gäller hela Gislaveds kommun och är därmed kommunövergripande. Miljöbedömningen omfattar samma område och görs på en övergripande nivå, då planen bedöms i sin helhet. Mer detaljerade konsekvensanalyser och kompletterande undersökningar genomförs i senare planeringsskeden.

Planen anger inget specifikt mållår, utan utgår istället från ambitionen att möjliggöra för 40 000 invånare utan att ange en tidsram. I miljöbedömningen antas därför en rimlig genomförandeperiod om cirka 30 år framåt.

3.2 Avgränsning för miljökonsekvensbeskrivningen

Miljöbedömningsprocessen för en översiktsplan inleds med en avgränsning av de miljöaspekter som kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Enligt 6 kap. 10 § miljöbalken ska denna avgränsning samrådats med berörda kommuner, länsstyrelsen och andra relevanta myndigheter. Under samrådet bedöms vilka aspekter som berörs samt vilka miljöeffekter och konsekvenser planens genomförande kan medföra.

Gislaveds kommun genomförde ett avgränsningssamråd med Länsstyrelsen i Jönköpings län under oktober 2024. Efter bearbetning har kommunen beslutat att följande miljöaspekter ska ingå i den strategiska miljöbedömningen:

- Grön- och blåstruktur samt naturmiljöer
- Kulturmiljöer
- Friluftsliv och rekreation
- Klimatförändringar och klimatrisker
- Hälsa och säkerhet
- Hushållning med mark, vatten och övriga resurser

Delavschnitt 2 av detta dokument beskriver förutsättningar och tänkbara effekter för dessa miljöaspekter och därefter bedöms konsekvenserna som planförslaget och nollalternativet kan innebära.

Utöver detta behöver även relevanta avgränsningar kopplade till miljökvalitetsnormerna:

- **Buller**
Gislaveds kommun omfattas inte av miljökvalitetsnormerna för buller, eftersom invånarantalet understiger 100 000 och trafikmängderna för vägar, järnvägar och flygplatser inte når de nivåer som krävs för bullerkartläggning. Miljökvalitetsnormer för buller redovisas därför inte i denna miljökonsekvensbeskrivning. Mer information om konsekvensbedömningen av planförslaget avseende buller finns redovisat i avsnitt 5.5 om hälsa och säkerhet.
- **Fisk och musselvatten**
Inget vattendrag i Gislaveds kommun omfattas av förordningen (2001:554) om miljökvalitetsnormer för fisk- och musselvatten. Även om delar av Åtrans avrinningsområde omfattas av förordningen bedöms planförslaget inte medföra någon negativ påverkan där. Miljökvalitetsnormer för fisk- och musselvatten redovisas därför inte i denna miljökonsekvensbeskrivning.

3.3 Avgränsning för hållbarhetsbedömningen

Kommunen har, utöver de krav som miljöbalken ställer på en miljökonsekvensbeskrivning, valt att genomföra en hållbarhetsbedömning av översiktsplanen. Översiktsplanen ska ge förutsättningar för en hållbar utveckling. Ambitionen är att angivna utvecklingsinriktningar och förslagen mark- och vattenanvändning ska uppfylla såväl de ekologiska som de ekonomiska och sociala dimensionerna. Bedömningen tar därmed hänsyn till planens påverkan på relevanta hållbarhetsmål inom de tre dimensionerna. Detta överensstämmer även med plan- och bygglagen (2010:900) som anger att alla väsentliga konsekvenser av översiktsplanen ska kunna utläsas av den strategiska miljöbedömningen.

3.3.1 Agenda 2030

Bedömningen utgår från de 17 globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 som antagits av FN. Med utgångspunkt i planförslagets innehåll har en avgränsning av relevanta mål genomförts och nedan redovisas de mål som bedömts vara relevanta för hållbarhetsbedömningen:

Figur 2. Relevanta mål från Agenda 2030 som planförslaget bedömts kan ha en positiv eller negativ inverkan på.

3.3.2 Barnkonventionen

Barnkonventionen blev en del av svensk lagstiftning 2020 och innebär att barns perspektiv ska beaktas i alla beslut som påverkar dem. Den fysiska miljön har stor betydelse för barns trygghet, utveckling och möjligheter till lek och fritid, och översiktsplanering är ett viktigt verktyg för att skapa förutsättningar för detta.

Lagstiftningen anger att barnrättsperspektivet ska tas i beaktande, men det är inte alltid tydligt hur detta ska göras och behöver därför anpassas beroende på situation. Av konventionens 54 artiklar är det framför allt fyra grundprinciper som ligger till grund och vägleder bedömningarna som gjorts:

- Ingen får diskrimineras (artikel 2)
- Barnens bästa ska beaktas (artikel 3)
- Barn har rätt till liv och överlevnad (artikel 6)
- Barn har rätt att bli lyssnade på (artikel 12).

I samband med miljö- och hållbarhetsbedömningen har barnrättsperspektivet integrerats, och planförslagets möjliga konsekvenser för barn och ungdomar (0–18 år) har analyserats utifrån dessa fyra artiklar, för att synliggöra hur planeringen kan påverka deras vardag, trygghet och möjligheter till lek och fritid.

Mer information finns redovisat i avsnitt 10.2 om barnrättsperspektiv.

3.3.3 Miljökvalitetsmålen

Riksdagen beslutade 1999 att Sveriges miljöarbete ska utgå från 16 nationella miljökvalitetsmål, som beskriver de egenskaper natur- och kulturmiljön måste ha för att samhällsutvecklingen ska vara miljömässigt hållbar. Utöver dessa 16 mål ingår även ett generationsmål och 17 etappmål i det svenska miljömålssystemet.

Enligt miljöbalkens 6 kapitel § 11d ska en strategisk miljökonsekvensbeskrivning redovisa planens påverkan på de nationella miljökvalitetsmålen. Tyngdpunkten i denna hållbarhetsbedömning lagts på Agenda 2030 och barnrättsperspektivet, och miljökvalitetsmålen redovisas därför kortfattat. Av de 16 målen har samtliga bedömts relevanta för planen, med undantag för Skyddande ozonskikt, Hav i balans och levande kust och skärgård samt Storslagen fjällmiljö.

Mer information finns redovisat i avsnitt 10.3 om miljökvalitetsmål.

4 Framtidsalternativ

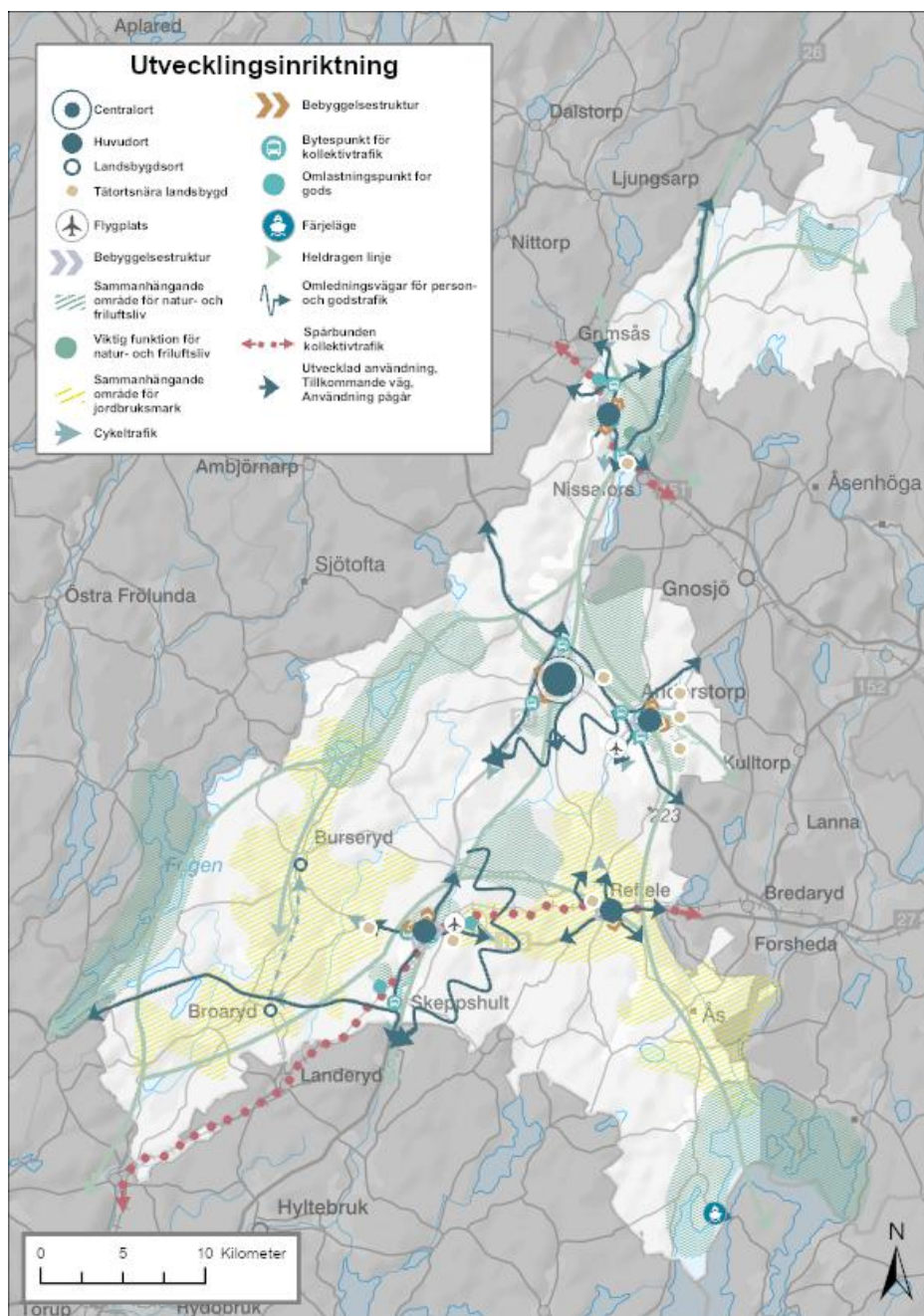
4.1 Planförslag

Detta alternativ bygger på Gislaveds kommuns förslag till ny kommungemensam översiktsplan och utgår från en långsiktig befolkningsutveckling mot 40 000 invånare. För att möjliggöra denna utveckling krävs en hållbar och motståndskraftig samhällsplanering där mark- och vattenområden används för de ändamål de är mest lämpade för, utifrån ett samlat perspektiv för bostäder, verksamheter, naturmiljöer och infrastruktur.

Översiktsplanen är ett styr- och måldokument som, med utgångspunkt i politiskt prioriterade ambitioner, har omsatts till en utvecklingsinriktning. Denna inriktning ska vägleda kommunens långsiktiga intentioner och tydliggöra de viktigaste strategiska sambanden mellan de grundläggande strukturerna bebyggelse, grön- och blåstruktur samt infrastruktur. En bärande strategi i planförslaget är att uppnå hållbar samhällsutveckling genom bebyggelse inom eller i anslutning till befintliga bebyggelsestrukturer. Hushållning av mark och strategisk lokalisering av olika funktioner är avgörande för att nå målet om den hållbara samhällsutvecklingen.

Den föreslagna utvecklingsinriktningen avser:

- Att främja en balanserad och hållbar tillväxt i kommunens central-, huvud-, landsbygdsorter såväl som landsbygdsområden.
- Att främja en integrerad och sammanhängande grön- och blåstruktur.
- Att förespråka ett förbättrat och hållbart infrastruktursystem.

Figur 2. Strukturkartan synliggör föreslagen utvecklingsinriktning för bebyggelsestruktur, grön- och blåstruktur samt infrastruktur.

4.1.1 Utvecklingsinriktning för bebyggelsestruktur

Utvecklingsinriktningen syftar till att Gislaveds kommun ska erbjuda varierade och attraktiva boendemiljöer samt ett gott företagsklimat. Den framtida utvecklingen ska vara hållbarhetsinriktad och attraktiv för invånare, företag och besökare i såväl central- och huvudorter som landsbygdsorter och övrig landsbygd.

Bostadsutbudet ska möta invånarnas skiftande behov genom livets olika skeden och erbjuda bostäder i olika upplåtelseformer och storlekar. Vid nybyggnation ska hänsyn tas till områdets potential och förutsättningar. Befintliga natur- och kulturmiljövärden ska värnas, utvecklas och kompletteras med nya värden.

Gislaved är kommunens centralort och kommer även framöver att vara en betydelsefull regional knutpunkt. Utvecklingen av centralorten sker både genom förtätning och omvandling av redan ianspråktagen mark samt genom ny bebyggelse i särskilt utpekade utvecklingsområden.

Därutöver erbjuder huvudorterna Anderstorp, Smålandsstenar, Hestra och Reftele attraktiva boendemiljöer med viss offentlig och kommersiell service samt har en viktig funktion som noder för omkringliggande landsbygdsområden och mindre landsbygdsorter. Befintliga bebyggelsestrukturer, liksom orternas lokala

identitet och karaktär, ska värnas och vidareutvecklas. Utvecklingsmöjligheter längs järnvägen i Smålandsstenar, Hestra och Reftete ger ökade möjligheter för bostads- och näringslivsutveckling i stationsnära läge. Utveckling av bebyggelsestrukturen i samspel med kommunikationerna bidrar till hållbart resande och stärker möjligheterna till en utvecklad struktur och växande huvudort. Det kollektivtrafiknära läget i Anderstorp tas likväl tillvara genom att tillkommande bebyggelse i huvudsak tillkommer i hållplatsnära läge.

Bebyggelseutvecklingen i landsbygdsorterna är mer återhållsam och prioriteras i huvudsak där det finns möjlighet för teknisk infrastruktur och service. Genom att stärka och värna landsbygdsorternas befintliga kvaliteter och möjligheter att utvecklas, ges förutsättningar för livskraftiga orter och levande landsbygder.

De olika landsbygderna ska ha möjlighet att utvecklas utifrån sin unika karaktär och ny bebyggelse inom den tätortsnära landsbygden ska anpassas till landskapet och omgivningens kulturhistoriska värden. Fortsatt utveckling för att bibehålla odlingslandskapet och ett hållbart skogsbruk ska eftersträvas. Därtill möjliggörs en utveckling i strandnära lägen genom särskilt utpekade LIS-områden.

Intentionerna för bebyggelsestruktur är bland annat utformade i enlighet med den kommunala vatten- och avloppsplanen (VA) med integrerad vattentjänstplan, som styr utbyggnaden av allmänt VA utifrån miljö- och hälsoskydd samt ekonomisk och teknisk rimlighet.

4.1.2 Utvecklingsinriktning för grön- och blåstruktur

Gislaveds unika och värdefulla natur- och kulturmiljöer är en stor tillgång för kommunen och värdefulla för invånare, besökare, näringsliv och växt- och djurlivet. De gröna och blå strukturerna kopplar samman landskap och orter och har ekonomiska, sociala, ekologiska och kulturhistoriska värden som är viktiga att synliggöra och bevara. De gröna och blåa miljöerna är av stor betydelse för att skapa en motståndskraftig samhällsstruktur som kan möta utmaningarna som ett förändrat klimat innebär.

Exploatering av utpekade grönområden inom och i anslutning till orterna ska i största möjliga mån undvikas. Ny exploatering av bostäder, verksamheter och infrastruktur bör i första hand placeras i anslutning till redan ianspråktaga eller påverkade områden. Utvecklingsinriktningen strävar efter att bevara och stärka den grönblå infrastrukturen för att säkerställa ekosystemtjänster och biologisk mångfald, bland annat genom sammanhängande områden för natur- och friluftsliv samt jordbruksmark. Intentionen avser främst att bevara och utveckla särskild grön- och blåstruktur för att säkerställa ekologiska samband, möjliggöra för friluftaktiviteter och bevara jordbruksmarkens funktion för matförsörjningen.

4.1.3 Utvecklingsinriktning för infrastruktur

Välfungerande kommunikationer är mycket viktigt för att Gislaveds kommun fortsatt ska vara en attraktiv kommun att bo, arbeta, leva och verka i. För att de kommunala ambitionerna om en långsiktig befolkningstillväxt, ett starkt näringsliv, starkare arbetsmarknader samt att bli ett mer attraktivt besöksmål ska kunna ske är det av central vikt att befintliga funktioner inom transportsystemet både fortsätter och förbättras.

Utvecklingsinriktningen har som utgångspunkten att kommunikationer och olika former av resande ska kunna komplettera varandra, och stärka varandra. För att kunna uppfylla dessa målsättningar och intentioner synliggörs de viktigaste förbindelserna, sträckorna och platserna för mobilitet inom, samt till och från Gislaveds kommun. En av de främsta intentionerna är att verka för en vidareutveckling av järnvägslinjerna Halmstad–Nässjö (HNJ-banan) och Göteborg–Kalmar/Karlskrona (Kust-till-kustbanan) för person- och godstrafik som är av nationell och regional betydelse. Investeringsåtgärder som anses behövas är bland annat elektrifiering, förbättrad spårstandard och bättre mötesmöjligheter.

Därutöver föreslås utveckling av gång- och cykelvägnätet såväl som kollektivtrafikförbindelserna genom förbättrade stationslägen, bytespunkter och hållplatser. De två huvudsakliga stråken är riksväg 26 i nord-sydlig riktning samt riksväg 27, tillsammans med riksväg 153 som utgör en central öst-västlig förbindelse. Andra viktiga vägar för kommunens infrastruktur är bland annat väg 151 och 604. För nämnda vägar krävs fortsatta satsningar för utökad kapacitet, framkomlighet och trafiksäkerhet.

Därtill finns en intention om en större infrastruktursatsning öster om Smålandsstenar, ändrad sträckning för riksväg 26, eftersom den nuvarande medför brister både för lokal boendemiljö och för den långväga trafiken. Ambitionen är att på kort sikt utreda intentionen för att skapa underlag för ett framtida genomförande.

Likväl föreslås en förlängning av väg 604 med öst – västlig förbindelse på sträckan Anderstorp – riksväg 26, med en anslutning söder om centralorten Gislaved. Intentionen är att stärka de befintliga funktionerna utmed

väg 604 och förbättra den mellankommunala och regionala tillgängligheten mellan Gislaveds och Gnosjö kommun. Föreslagen utveckling för verksamhetsändamål mellan centralorten och huvudorten Anderstorp kan samtidigt gynnas av en förlängning, då detta ger näringslivet bättre förutsättningar för framtida transporter.

4.2 Nollalternativ

Kommunens planeringsstrategi, upprättad våren 2024, uppmärksammar flera utmaningar med den gällande översiktsplanen från 2016 (ÖP16). Bland annat saknas delavsnitt om klimat, skyfall, naturvård och hållbar tillväxt, samtidigt som skrivningarna om dagvattenhantering bedöms vara inaktuella. Vidare lyfts avsaknaden av en tydlig koppling mellan vision och den framtida befolkningsutvecklingen samt bristande samordning med det kommunala bostadsförsörjningsprogrammet. Enligt 6 kapitlet 11 § punkt 3a miljöbalken ska en miljökonsekvensbeskrivning redogöra för miljöförhållandena samt för miljöns sannolika utveckling om planförslaget inte genomförs. Detta utgör ett nollalternativ, även benämnt framskrivet nuläge enligt gällande översiktsplan, vilket används som jämförelsegrund för att tydliggöra planförslagets konsekvenser.

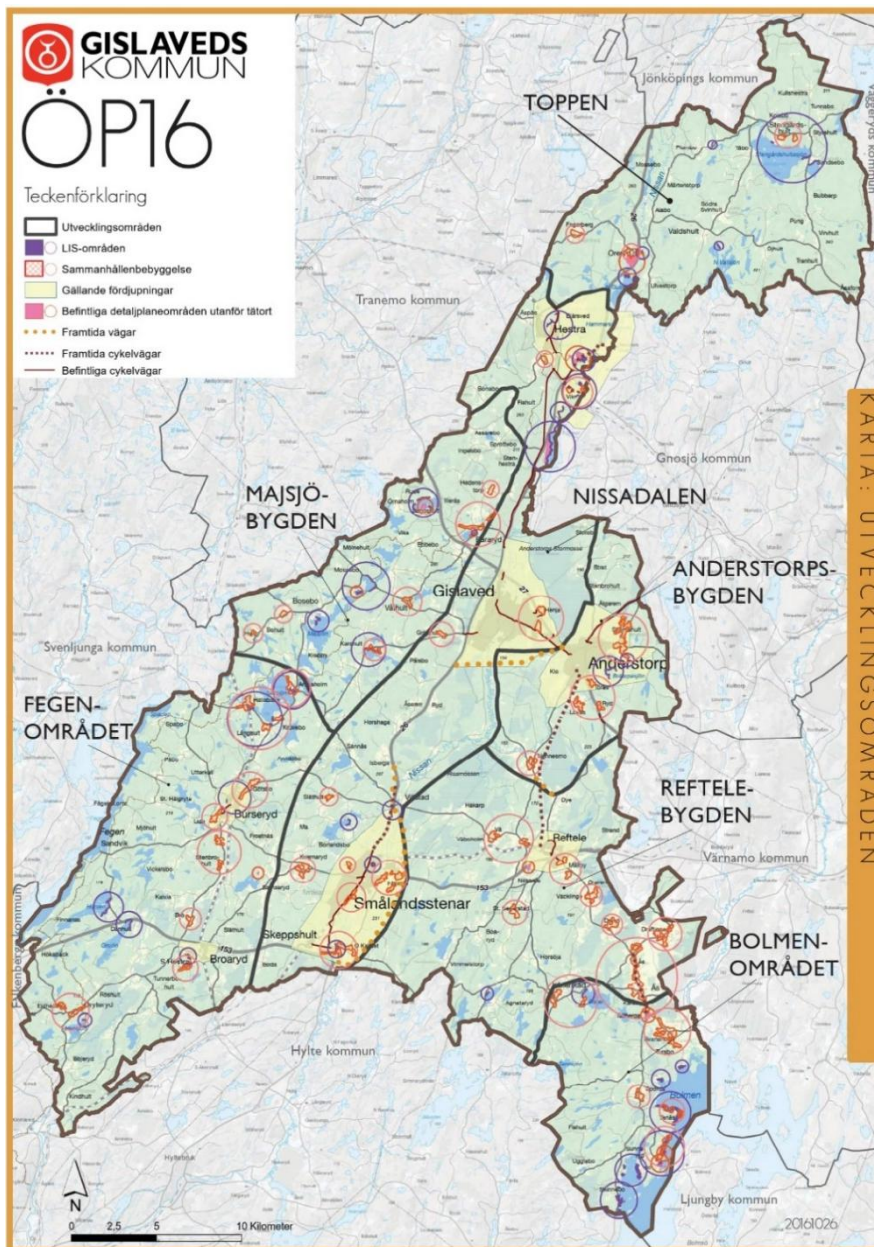
Nollalternativet baseras på planeringsförutsättningen att Gislaveds kommun år 2030 har fler än 30 000 invånare. För att möta denna utveckling ska minst 800 nya bostäder tillskapas, varav 200 ska utgöras av seniorboenden för personer 70 år och äldre, lokaliserade i hela kommunen.

I detta fall innebär nollalternativet att någon ny översiktsplan för Gislaved inte antas, utan att utvecklingen fortsätter i enlighet med den gällande översiktsplanen, antagen 2016, inklusive beslutade ändringar:

- Fördjupning av översiktsplan för Gislaved och Anderstorp, antagen 2024
- Fördjupning av översiktsplan för Smålandsstenar och Skeppshult, antagen 2018
- Fördjupning av översiktsplan för Isaberg, antagen 2012
- Fördjupning av översiktsplan för Broaryd, antagen 2008

Fördjupningarna av översiktsplanen för Burseryd, antagen 1993, samt Hestra och Reftele, antagna 1998, bedöms inte längre vara aktuella och ingår därför inte i nollalternativet. Framst eftersom översiktsplaner och ändringar av översiktsplaner som antagits före den 1 januari 2004, i enlighet med plan- och bygglagen, upphör att gälla den 1 januari 2026. De nämnda fördjupningarna utgör därmed inte ett lämpligt underlag för att beskriva ett framskrivet nuläge. Därtill har regelverket förändrats sedan fördjupningarna togs fram, bland annat genom införandet av nya lagrum såsom miljö kvalitetsnormer. Även förutsättningarna för den fysiska planeringen har förändrats, där riksintressen delvis har justerats och nya har tillkommit efter fördjupningarnas antagande. Sammantaget innebär detta att nollalternativet saknar ställningstaganden avseende mark- och vattenanvändning samt önskad utvecklingsinriktning för Burseryd, Hestra och Reftele.

Mot bakgrund av det ovanstående bedöms ÖP16 vara delvis inaktuell, vilket medför att nollalternativet i begränsad utsträckning kan ge stöd för kommunens bebyggelseutveckling, särskilt i frågor som rör risk och säkerhet. När centrala planeringsförutsättningar och styrande ställningstaganden saknas eller är inaktuella försvåras kommunens möjligheter att styra utvecklingen i önskad riktning, en begränsning som dessutom bedöms förstärkas över tid. Nollalternativet kan därför inte utgöra ett fullgott kunskapsunderlag vid beslut och bedömningar, bland annat vid framtagande av detaljplaner i enlighet med plan- och bygglagen eller vid tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Figur 3. Plankarta med redovisning av utvecklingsområden enligt gällande översiktsplan från 2016.

Gällande översiktsplan, tillsammans med fördjupningarna, innehåller en rad ställningstaganden med olika syften. Nedan sammanfattas de huvudsakliga ställningstaganden som rör mark- och vattenanvändning:

- Kommunens struktur med åtta orter bevaras och bebyggelseutvecklingen sker utifrån varje orsts specifika förutsättningar samt med hänsyn till natur- och kulturmiljöer, byggnader med arkitektoniskt värde, samt till översvämningsrisker vid vattendrag och sjöar.
- Gislaved är centralorten och samordnas med Anderstorp. Smålandsstenar är servicecentrum för den södra kommundelen och samplaneras med Skeppshult. Övriga orter avser lokala servicecentrum för den omgivande landsbygden. Hestra och Isaberg utvecklas vidare som ett besökscentrum. I samtliga orter ska grundläggande service, såsom dagligvaror, drivmedel och apoteksombud, eftersträvas.
- Utveckling i strandnära lägen möjliggörs inom de utpekade LIS-områdena.
- Bebyggelse ska undvikas på jordbruksmark, om så sker ska motsvarande areal jordbruksmark återskapas någon annanstans.
- VA-försörjningen ska vara säker, klimatanpassad, hållbar och bidra till bebyggelseutvecklingen.
- Kommunen ska fortsätta vara en stark industrikommun, med byggklara tomter tillgängliga för verksamheter. Näringslivet och besöksnäringen ska utvecklas och bidra till en levande landsbygd.
- Försörjning och produktion av förnybar energi ska främjas genom att möjligheter till solenergi stimuleras och en positiv inställning till vindkraft främjas.

- Utvecklingen ska generera en cykelvänlig kommun och förbättra förutsättningarna för cyklister. Orterna ska knytas samman med cykelvägar, och samverkan ska ske med Trafikverket samt med angränsande kommuner.
- För väginfrastrukturen föreslås vägreservat för en östlig förbifart utanför Smålandsstenar och Skeppshult, samt ett vägreservat som kopplar samman riksväg 26, riksväg 27 och väg 604.
- Infrastrukturen ska möjliggöra både kollektivt och individuellt resande samt underlätta samordning mellan olika transportslag. Kommunens tre stationslägen ska utvecklas, med fler pendlarparkeringar och prioriterad förstärkning av Halmstad–Nässjöbanan. Vägförbindelser till framtida stationsområden för höghastighetsbanorna ska utredas.

4.3 Planförslag kontra nollalternativ

Ett flertal av de utvecklingsområden för bostads- och verksamhetsändamål samt transportinfrastruktur som redovisas i nollalternativet återfinns även i den nya översiktsplanen, planförslaget. De väsentliga skillnader som har identifierats mellan dessa finns redovisade nedan. I de fortsatta bedömningarna av tänkbara miljöeffekter kommer fokus att ligga på dessa redovisade skillnader mellan planförslag och nollalternativ.

Tabell 1. Väsentliga skillnader mellan planförslaget och nollalternativet.

Planförslag (ny översiktsplan)	Nollalternativ (gällande översiktsplan)
Bostadsutveckling	
<p>Benämningarna centralort, huvudort, landsbygdsort och tätortsnära landsbygd införs med särskilda intentioner.</p> <p>Den föreslagna utvecklingen av Gislaved utgår från förtätning i anslutning till befintlig bebyggelse samt en ökad funktionsblandning i centrum. Därutöver föreslås ett nytt område för bostadsbebyggelse i ortens södra del.</p> <p>Smålandsstenar föreslås utvecklas i nordvästlig riktning, i anslutning till befintlig bostadsbebyggelse, genom ett större sammanhängande utvecklingsområde för bostäder.</p> <p>Den föreslagna bostadsbebyggelsen i västra delen av Anderstorp, vid Stjärnehult/Tokarp, har minskat jämfört med gällande fördjupning av översiktsplanen och klassas numera som tätortsnära landsbygd.</p> <p>Reftele föreslås utvecklas genom förtätning i anslutning till befintlig bostadsbebyggelse i ortens centrala delar. Ett nytt område för bostadsbebyggelse föreslås även i den södra delen av orten. Därutöver föreslås att Hestra utvecklas inom områden som i den gällande fördjupningen av översiktsplanen för Isaberg tidigare har pekats ut som områden där ny bebyggelse inte ska tillkomma.</p> <p>För landsbygdsorterna Burseryd och Broaryd föreslås en mer återhållsam bebyggelseutveckling, med prioritering till lägen där förutsättningar för teknisk infrastruktur och service redan finns.</p>	<p>Saknar vägledning avseende utvecklingsinriktning för bostadsbebyggelse i Burseryd, Hestra och Reftele. Detta eftersom fördjupningarna upphört att gälla.</p> <p>För övriga orter redovisas utpekad mark- och vattenanvändning för bostadsbebyggelse.</p>
Verksamhetsutveckling	
<p>I Gislaved föreslås ett större utvecklingsområde för verksamhetsändamål väster om riksväg 26. Därutöver föreslås verksamhetsändamål i sydvästra delen av orten, beläget mellan Gamla Nissastigen och riksväg 26. Vidare föreslås ett utvecklingsområde direkt söder om befintlig verksamhetsbyggnation längs Anderstorpsvägen i östra Gislaved. Verksamhetsutvecklingen föreslås i Smålandsstenar ske söderut, i riktning mot</p>	<p>Saknar vägledning avseende utvecklingsinriktning för verksamhetsutveckling i Burseryd, Hestra och Reftele. Detta eftersom fördjupningarna upphört att gälla.</p> <p>Verksamhetsutveckling föreslås i Gislaved, Anderstorp, Smålandsstenar, Skeppshult och Broaryd. Fördjupning av översiktsplan för Gislaved och Anderstorp redovisar ett utvecklingsområde för verksamhetsändamål söder om Anderstorpsvägen, vilket överlappar ett vägreservat.</p>

<p>kommungränsen. Även österut föreslås ett utvecklingsområde för verksamhetsändamål.</p> <p>Ett större utvecklingsområde för verksamhetsändamål föreslås sydväst om Reftele, dikt an befintligt.</p>	
Transportinfrastruktur	
<p>Planförslaget möjliggör en förlängning av väg 604 med öst – västlig förbindelse på sträckan Anderstorp – riksväg 26 söder om Gislaved som en intention utan att påverka det föreslagna utvecklingsområdet för verksamhetsändamål. Denna intention, liksom intentionen om en större infrastruktursatsning öster om Smålandsstenar, ändrad sträckning för riksväg 26, syftar till att förbättra framkomligheten för både person- och godstransporter samt bidra till en förbättrad boendemiljö i berörda orter. På kort sikt är ambitionen att utreda dessa frågor för att skapa underlag för ett framtida genomförande. Riksväg 26 och riksväg 27 ska därutöver bli mer enhetliga med höjd standard.</p> <p>Två nya omlastningspunkter för godstransporter förekommer i Smålandsstenar, det ena i östlig riktning och det andra i sydvästlig. Den sistnämnda ersätter det som i nollalternativet avser utvecklingsområde för terminal och stickspår. Även i den norra delen av Hestra förekommer en ny omlastningspunkt, inom det utvecklingsområde för verksamhetsändamål som föreslås.</p> <p>Förekommer intentioner om Halmstad–Nässjö (HNJ-banan) avseende Investeringsåtgärder som bland annat elektrifiering, förbättrad spårstandard och bättre mötesmöjligheter. Detta skulle i sin tur leda till en mer robust, framtida trafikering.</p> <p>Vägreservatet parallellt med Halmstad–Nässjöbanan som anges i nollalternativet finns inte redovisat i planförslaget. Därutöver anges inte heller vägreservatet mellan Dye och Nennesmo.</p>	<p>Fördjupning av översiktsplan för Gislaved och Anderstorp redovisar ett tydligt avgränsat vägreservat mellan väg 604 och riksväg 26, vilket överlappar ett utvecklingsområde för verksamhetsändamål.</p> <p>Därtill förekommer ett geografiskt angivet vägreservat öster om Smålandsstenar, avsett för en förbifart. Fördjupning av översiktsplan Smålandsstenar och Skeppshult anger två utredningsområden för väg: ett för "Hagahultsleden" västerut och ett område parallellt med Halmstad–Nässjöbanan i södra Smålandsstenar. Det förekommer även ett utvecklingsområde för terminal och stickspår mellan Smålandsstenar och Skeppshult.</p> <p>Därutöver anger nollalternativet ett vägreservat mellan Dye och Nennesmo.</p>
Teknisk infrastruktur	
<p>Den kommunala vatten- och avloppsplanen, med integrerad vattentjänstplan, utgör underlag för planförslaget och anger hur utbyggnad av allmänt vatten och avlopp ska ske med hänsyn till miljö- och hälsoskydd samt ekonomisk och teknisk rimlighet. Områden där enskilda avlopp har störst miljöpåverkan och där behovet av en samlad VA-lösning är tydligt, prioriteras högst.</p> <p>Vatten- och avloppsplanen utgör kommunens övergripande styrdokument för hur vatten- och avloppsförsörjningen ska utvecklas i takt med bebyggelsens tillväxt och klimatförändringarnas effekter.</p> <p>Planförslaget utgår från en väl fungerande vatten- och avloppsinfrastruktur samt en stabil grundvattenförsörjning. Vattenskyddsområden är fastställda för Gislaved, Smålandsstenar, Burseryd och Broaryd, och arbete pågår för att etablera skyddsområden för grundvattentäkterna Tallberga, Öreryd, Hällabäck och Hestra.</p> <p>Nya utvecklingsområden för teknisk infrastruktur är föreslagna i Gislaved samt norr om avfallsanläggningen i Smålandsstenar.</p>	<p>Vatten- och avloppsplanen, med integrerad vattentjänstplan, saknas och ingår därför inte i nollalternativet. Det innebär att nollalternativet inte ger något fullständigt underlag för bedömningar av framtida vatten- och avloppslösningar eller deras miljökonsekvenser.</p>

Energiproduktion

Planförslaget anger att energisystemet ska vara robust och att energianvändningen ska vara effektiv.

Jönköpings län har som mål att nå 80 procent självförsörjningsgrad inom 15 år och att totalt uppnå plusenergi till år 2045. För att bidra till detta behöver produktionen av förnybar energi inom kommunen öka. Av denna anledning förespråkas utbyggnad av lokal förnybar energiproduktion och arbete med energieffektivisering och energibesparingar ska pågå. Planförslaget anger riktlinjer för etablering av vindkraft och solcellsparker.

Minst 30 procent av den totala energianvändningen ska utgöras av lokalt producerad förnybar energi.

Förekommer ett ställningstagande om att kommunen har en positiv inställning till vindbruk, med angivna riktlinjer för sådan etablering. Möjligheter för produktion av solenergi, både i större och mindre skala, ska också stimuleras.

Grön- och blåstruktur

Planförslaget tydliggör, jämfört med nollalternativet, den befintliga grön- och blåstrukturen och anger önskad utvecklingsinriktning för grön- och blåstruktur samt pekar ut områden som är viktiga för sammanhängande naturmiljöer och friluftsliv.

Söder om Gislaveds centrala delar föreslås ett grönområde fortsätta utvecklas i samspel med den omgivande natur- och boendemiljön. Motsvarande utveckling föreslås för den västra delen av orten, längs riksväg 26. Dessutom föreslås att parkmiljöerna i de centrala delarna kopplas samman med Nissan genom förstärkt grönska längs både Köpmansgatan och Stationsallén.

Liknande utvecklingsområden och intentioner återfinns även i Smålandsstenar och Reftele, samt i viss utsträckning i Hestra och Anderstorp. Planförslaget anger tydligare betydelsen av sammanhängande grönstruktur, såväl som värdet av de större vattendragen. Det framgår att Nissan och dess omgivande naturmiljöer bidrar med viktiga ekosystemtjänster och att området ska bevaras och utvecklas i den mån dessa värden inte påverkas.

I övrigt finns en kommunal ambition att ta fram en grönstrukturplan som mer ingående anger inriktningen för orternas grön- och blåstruktur.

Förekommer generell vägledning kring naturmiljöer och grönstrukturens betydelse för biologisk mångfald och människors rekreation. Bevarande och ansvarsfull användning av naturmiljöer och naturresurser är en central del av en hållbar utveckling.

Fördjupning av översiktsplan för Gislaved och Anderstorp redovisar betydelsen av grönstruktur skriftligen och schematiskt gröna samband och sammanhängande områden för natur-, kultur- och friluftsliv. Detsamma förekommer i fördjupningen av översiktsplanen för Smålandsstenar och Skeppshult.

Jordbruksmark

Planförslaget utgår från samma princip som nollalternativet, nämligen att bebyggelse på jordbruksmark ska undvikas. Därutöver finns det en utvecklingsinriktning med tydligare intentioner om vilka sammanhängande jordbruksmarker som ska bevaras.

I södra Gislaved föreslås ett utvecklingsområde för cirka 300 bostäder. Inom utvecklingsområdet berörs omkring 0,5 hektar jordbruksmark med normalt brukningsvärde. Motsvarande gäller för Reftele, där grönområden föreslås till följd av dels en omlokalisering av elljusspåret, dels fortsatt möjliggörande av scoutverksamhet. Den ianspråktagna jordbruksmarken uppgår till cirka 0,4 hektar respektive cirka 1 hektar.

Bebyggelse ska undvikas på jordbruksmark, om så sker ska motsvarande areal jordbruksmark återskapas någon annanstans.

Friluftsliv

<p>Planförslaget redovisar Gislavedsledens sträckning samt ett sammanbindande stråk där utveckling kopplad till leden föreslås.</p> <p>Jämfört med nollalternativet redovisar planförslaget en tydligare avgränsning av Isaberg, där ett utvecklingsområde för tillfällig vistelse föreslås. Både skriftligen och visuellt omnämns Isaberg och dess betydelse för natur- och friluftsliv, samtidigt som ett LIS-område förekommer i närheten av badplatsen. Övriga områden som anges i nollalternativets fördjupning av översiktsplanen för Isaberg är belägna inom Gnosjö kommun och redovisas därför inte i planförslaget.</p> <p>Områden i Smålandsstenar som i nollalternativet pekas ut som utvecklingsområde för verksamhetsändamål respektive utredningsområde för terminal och stickspår redovisas i planförslaget som en del av ett sammanhängande grönområde för natur- och friluftsliv. Utveckling av grönområden föreslås även i Reftele till följd av dels en omlokalisering av elljusspåret, dels fortsatt möjliggörande av scoutverksamhet.</p>	<p>Nollalternativet innehåller generell vägledning och ställningstaganden kring bevarande av naturområden, reservat och riksintressen med fokus på friluftsliv. Ambitionen är att stärka friluftslivet genom utveckling av olika typer av natur- och kulturbaserade anläggningar.</p> <p>Saknar vägledning om utvecklingsinriktning för det kommunövergripande friluftslivet, med undantag för Isaberg. Där visar fördjupningen av översiktsplanen vilka områden som är avsedda för ny bebyggelse med stugor, vandrarhem och övernattningsstugor samt för anläggningsbundet friluftsliv.</p> <p>I fördjupningen av översiktsplanen för Smålandsstenar och Skeppshult förekommer ett skogsområde som särskilt bevarandevärde. Norr om detta område förekommer utvecklingsområde för verksamhetsändamål samt ett utredningsområde för terminal och stickspår.</p> <p>Anderstorps Stormosse ska i enlighet med nollalternativet utvecklas till ett tillgängligt närströvsområde och ett attraktivt besöksmål. Sjön Bolmen har en viktig roll för besöksnäringen samt för fritidsboende, fiske och båtliv.</p>
--	--

4.4 Alternativredovisning

Under arbetet med att ta fram planförslaget har olika alternativ för mark- och vattenanvändning prövats. Nedan sammanfattas de mest väsentliga förslag som har reviderats eller valts bort under processens gång:

- Förlängning av Haghultsleden i Smålandsstenar söderut, i enlighet med gällande fördjupning av översiktsplanen för Smålandsstenar och Skeppshult, med syfte att omleda tung trafik till väg 153. Förslaget togs bort ur planförslaget efter dialog med Trafikverket, eftersom pågående utbyggnad av både Haghultsleden och cirkulationen vid Bananvägen inte möjliggör fortsatt utbyggnad söderut. Den föreslagna förlängningen skulle skapa en barriär väster om samhället och utgör ingen naturlig sträckning för riksväg 26, till skillnad från den föreslagna infrastruktursatsningen öster om samhället.
- Utvecklingsområden för bostads- och verksamhetsändamål på större arealer av jordbruksmark i Smålandsstenar, Hestra, Gislaved och Reftele har tagits bort efter bedömningar i samband med framtagna jordbruksmarkskartering samt politisk prioritering om att jordbruksmark ska värnas.
- Centralt belägna omvandlingsområden för bostadsändamål i Smålandsstenar som hade varit nödvändiga, eftersom befintliga verksamheter och industrietableringar med tunga och återkommande transporter är lokaliserade dikt an bostadsområden. Befintliga verksamheter och industrietableringar belastar även riksväg 26 och ökar trafikproblematiken centralt. Avsikten med omvandlingsområdena var att säkerställa att en omlokalisering av befintliga verksamheter kan möjliggöras till mer lämpliga och strategiska lägen i förhållande till transportleder och möjlighet till fortsatt expansion. Förslaget om omvandlingsområden har dock tagits bort ur planförslaget, eftersom det kräver ytterligare bearbetning som inte ryms inom den aktuella översiktsplanepreioden.
- Utvecklingsområden för verksamhetsändamål i Gislaved och Smålandsstenar dikt an befintlig och föreslagna ny bostadsbebyggelse. Områden som initialt diskuterades för verksamhetsändamål har i planförslaget istället avsetts för bostadsändamål, eftersom marken bedöms vara bättre lämpad för bostäder än verksamheter. Områdena är centralt belägna, saknar kända föreningar och består varken av jordbruksmark eller höga naturvärden. Ur ett verksamhetsperspektiv är lokaliseringarna inte strategiska i förhållande till transportleder och möjligheten till fortsatt expansion är begränsad.
- Utvecklingsområden för verksamhetsändamål i Gislaved, Smålandsstenar och Hestra, som bedömdes strategiskt lämpliga, har tagits bort på grund av ekonomiska skäl och eftersom genomförandet skulle ligga utanför denna översiktsplanepreiod. Fokus ligger istället på att möjliggöra en naturlig utveckling för verksamhetsändamål som samtidigt är ekonomiskt genomförbar.
- Det har förekommit diskussioner om att ta bort LIS-områden, främst de som länsstyrelsen ifrågasatte i sitt utlåtande till den gällande översiktsplanen. Efter en rättslig prövning visade det sig att kommunens utpekande var befogat, därmed kvarstår områdena. Om konflikter uppstår mellan LIS-områden och jordbruksintressen avser kommunen att prioritera aktivt jordbruk framför exploatering.

DEL 2

5 Miljökonsekvensbedömning

5.1 Grön- och blåstruktur samt naturmiljöer

5.1.1 Förutsättningar

Inom kommunen finns flertalet utpekade riksintressen för naturvård och Natura 2000 områden, inom dessa finns även flertalet utpekade kulturmiljöer kopplade till jord- och skogsbruk. Närheten till naturmiljöer som dessa anses vara en av kommunens största tillgångar. Ortsnära grönområden, sammanhängande slingor och strövområden samt parker lyfts fram som viktiga för hälsa, trygghet och social gemenskap.

Gislaveds kommun rymmer nio naturreservat, ett tidigare utpekat naturvårdsområde och flertalet utpekade nyckelbiotoper såväl som andra naturvärden, vilka tillsammans täcker en variation av naturtyper och biotoper, såsom skogar, våtmarker, sjöar samt ängs- och betesmarker. Det förekommer även skyddad natur genom naturvårdsavtal, biotopskydd och naturminnen. Sammantaget är det en skogskommun som huvudsakligen domineras av barrblandskog med inslag av lövträd. I anslutning till de sandiga markerna i Nissandalen förekommer tydliga områden med tallskog. Dessa skogar är relativt artfattiga, vilket beror på den näringsfattiga berggrunden som främst består av grå och röda gnejser. Andelen lövträd är generellt begränsad och återfinns främst i de sydvästra delarna, där berggrunden är mer näringsrik. Inom dessa områdesdelar förekommer även ädellövskog, framför allt bok, men även bestånd av ek.

Därutöver har kommunen närmare 400 sjöar och ett stort antal vattendrag med höga natur- och kulturvärden. Avrinningsområden som berörs är Nissan, Ätran och Lagan, där Nissan rinner genom kommunen i nord – sydlig riktning. De större sjöarna, Bolmen och Fegen, har stor betydelse för fisk-, växt- och fågellivet. Utöver dessa finns flera andra värdefulla vattendrag och mindre sjöar med större värdekärnor som främst kopplar an till Stengårdshultsjön, Majsjön, Hurven, Västerån, Flinterydsbäcken och Olsbäcken. Sammantaget finns här goda förutsättningar för höga naturvärden och en rik biologisk mångfald.

5.1.2 Tänkbara konsekvenser av planförslaget

Planförslaget synliggör sammanhängande grön- och blåstruktur som är av stor betydelse för naturvärden och friluftsliv. Dessa områden sammanfaller i stor utsträckning med riksintressen för naturvård samt ekologiskt särskilt känsliga områden. Större, sammanhängande tätortsnära naturområden identifieras bland annat längs Nissan, Anderstorpsån och vid Store mosse. I den västra delen av centralorten Gislaved pekas dessutom ett grönområde ut i nord-sydlig riktning som sammanbinder befintliga grönområden. Vidare pekas två större opåverkade områden ut i planförslaget: Rannebo – Stengårdshult – Mosshultområdet och Fegenområdet. Trots förekomst av bebyggelse, vägar, ledningar och master bedöms dessa områden i huvudsak präglas av ostördhet och vildmarkskaraktär. Rannebo – Stengårdshult – Mosshultområdet har dessutom utökats i västlig riktning.

I centralorten Gislaved föreslås utvecklingsområden för funktionsblandad bebyggelse ut i anslutning till Nissan. Delar omfattar ekologiskt känsliga områden och sammanhängande områden av betydelse för natur- och friluftsliv, samtidigt som de rymmer kulturmiljövärden och industribebyggelse som är del av ortens framväxt. Även om stora delar redan är ianspråktaga för verksamhetsindustrier, ingår grönytor i de områden som kan komma att utredas för exploatering. Detta innebär en avvägning mellan utvecklingsintressen och bevarande av natur-, rekreations- och kulturvärden. Avsikten med den funktionsblandade bebyggelsen är att skapa förutsättningar för centrumverksamheter, bostäder och integrerade grönstråk. Planförslaget möjliggör dessutom utvecklingsområden för bostadsbebyggelse i centralorten och huvudorterna. Områdena är lokaliserade i anslutning till befintlig bebyggelse men omfattar tätortsnära skogsmark som ingår i den kommunala skogsbruksplanen. Föreslagen utveckling kan därmed påverka skogliga värden och rekreativa funktioner, samtidigt som den bidrar till en sammanhållen samhällsutveckling.

I huvudorten Smålandsstenar föreslås nya bostadsområden ut i direkt anslutning till ekologiskt känsliga områden och överlappar delvis med sammanhängande ytor av betydelse för natur- och friluftsliv. Detta innebär en avvägning mellan bostadsutveckling och bevarande av natur- och rekreationsvärden. Centralt i Smålandsstenar identifieras samtidigt ett område för utveckling och förstärkning av den befintliga tätortsnära grönstrukturen. Därutöver föreslås det i huvudorten Reftele utvecklingsområden i den södra och sydvästra delen av orten med potential att utveckla och stärka värden kopplade till friluftsliv, natur- och kulturmiljö, biologisk mångfald samt ekosystemtjänster.

Det saknas i dagsläget ett samlat kommunalt planeringsunderlag för grön- och blåstruktur. Även om ett sådant underlag omnämns i planförslagets handlingsplan och avses tas fram på sikt, innebär avsaknaden i nuläget en osäkerhet i bedömningen av påverkan på grön- och blåstruktur. Därtill innehåller planförslaget ställningstaganden om att ytterligare underlag för ekologiskt känsliga områden ska tas fram, men det framgår inte hur hänsyn till dessa områden konkret ska säkerställas i den fortsatta planeringen.

Därutöver saknas ställningstaganden om krav på naturvärdesinventeringar och andra utredningar kopplade till påverkan på naturvärden, ekosystemtjänster och grön- och blåstruktur i kommande planeringsskeden. Detta kan innebära en risk för att viktiga värden inte identifieras eller beaktas tillräckligt tidigt i en planprocess, trots att det kan förutsättas att frågan i praktiken hanteras enligt etablerade rutiner inom kommunen.

Utvecklingsområden för verksamhetsändamål lokaliseras främst till skogsmark i anslutning till befintliga verksamhetsområden i centralortens och huvudorternas utkanter. Även teknisk infrastruktur planeras i stor utsträckning på skogsmark. Flera områden omfattar sumpskog, mosseskog och våtmarker, bland annat i Gislaved och väster om Anderstorp. Berörda skogar omfattar både produktionsskog och områden med naturvårdsinriktad skötsel, och i vissa fall påverkas objekt som ingår i våtmarksinventeringen. Men dessa objekt är i huvudsak sådana med låga till vissa naturvärden.

Planförslaget innebär att skogsmark, våtmarker och strandnära områden kan tas i anspråk för byggnation av bostäder, verksamheter och infrastruktur. Detta bedöms medföra negativa konsekvenser för livsmiljöer, biologisk mångfald och ekosystemtjänster samt ökad störning i känsliga naturmiljöer i och kring orterna. I planförslaget undviks i huvudsak exploatering inom naturområden med höga naturvärden. Det finns dock föreslagna utvecklingsområden som kan medföra både direkta och indirekta negativa effekter på naturmiljö och biologisk mångfald. Även vid tillämpning av planens ställningstaganden bedöms en viss risk för negativa konsekvenser kvarstå. Den tänkbara påverkans omfattning är beroende av vilka naturvärden som berörs samt i vilken utsträckning hänsyn tas till dessa vid genomförandet av det som föreslås. Planförslaget anger att hänsyn ska tas till naturmiljön vid planering av nya områden, men preciserar inte i vilken omfattning detta ska ske. Planförslaget innehåller ställningstaganden om att utbyggnad som kan påverka arter som omfattas av artskyddsförordningen och/eller rödlistade arter ska utredas och beaktas i den fortsatta planeringen. Bevarandeåtgärder ska alltid övervägas, även om dispensmöjligheter enligt artskyddsförordningen föreligger.

Planförslaget pekar ut sammanhängande grön- och blåstruktur, både som utvecklingsinriktning och genom ställningstaganden för att skydda sambanden. Strukturen är viktig för rekreation, natur- och kulturupplevelser samt för att bevara värdefullt växt- och djurliv samt ekosystemtjänster, vilket understryker behovet av artinventeringar. Arbetet med att stärka dessa strukturer och säkra spridningskorridorer för växt- och djurliv ska fortsätta i kommande planering. Även flera kommunala sjöar berörs av utpekade LIS-områden och mer information om konsekvensbedömningen av planförslaget avseende detta finns redovisat i avsnitt 8.3 om strandskydd. Sammantaget bedöms planförslaget innebära *risk för negativa konsekvenser* för grön- och blåstruktur samt naturmiljöer.

Intentionerna för trafiklänkar avseende person- och godstrafik är föreslagna öster om Smålandsstenar, ändrad sträckning för riksväg 26, och förlängning av väg 604 med öst – västlig förbindelse på sträckan Anderstorp – riksväg 26. Delar av dessa sträckor kan påverka naturvärden, vilket ska utredas i kommande vägplan och tillhörande miljökonsekvensbeskrivning.

Bedömning av tänkbara konsekvenser av planförslaget för <i>Grön- och blåstruktur samt naturmiljöer</i>				
Förväntade positiva konsekvenser	Möjlighet till positiva konsekvenser	Obetydliga och/eller neutrala konsekvenser	Risk för negativa konsekvenser	Förväntade negativa konsekvenser
			X	

5.1.3 Tänkbara konsekvenser av nollalternativet

En sammanställning av skillnaderna mellan planförslaget och nollalternativet finns redovisat i avsnitt 4.3.

Jämfört med planförslaget innebär nollalternativet ett mindre markanspråk, framför allt av skogsmark, för bostäder, verksamheter med mera. Nollalternativet inkluderar vägreservat som har tagits bort i planförslaget och som vid en eventuell utbyggnad skulle ha påverkat naturmiljöer och medfört stor risk för barriäreffekter. Grön- och blåstruktur redovisas inte heller och det saknas åtgärder för att kunna utveckla grönområden och

stärka kopplingarna mellan dessa. Därutöver kvarstår utpekade LIS-områdena oförändrade, vilket innebär att nollalternativet och planförslaget bedöms vara likvärdiga när det gäller påverkan på strandskyddade områden. Sammantaget bedöms nollalternativet innebära *förväntade negativa konsekvenser* för grön- och blåstruktur samt naturmiljöer.

5.2 Kulturmiljöer

5.2.1 Förutsättningar

Kulturmiljöer är miljöer som påverkats och formats av människor och som i olika grad präglats av mänskliga verksamheter och aktiviteter. En kulturmiljö kan vara allt från en enskild plats, byggnad, fornlämning, till hela landskapsavsnitt. Gislaveds kommuns kulturmiljöer bär på berättelser om kommunens historia och omfattar allt från stenåldersbosättningar, järnåldersgravfält, äldre kyrkbyar och gårdslandskap till industrimiljöer och vattenanknutna anläggningar. Inom miljön finns även skogsmark kring de gamla järnbruken som är rik på kulturlämningar. Landskapsbilden präglas ofta av det industriella arvet, såväl som av äldre och nyare tiders jord- och skogsbruk. Särskilt viktiga är områden som Sandvik vid Nissans dalgång, Villstad kyrkby och delar av Finnvedens folkland, som är utpekade som riksintressen för kulturmiljövården. Mer information om konsekvensbedömningen av planförslaget avseende riksintressen finns redovisat i kapitel 7.

I dagsläget finns det nästan 5000 registrerade forn- och övriga kulturhistoriska lämningar i kommunen, varav drygt 1000 är fasta fornlämningar. Sett till Jönköpings län är Gislaveds kommun synnerligen rikt på fornlämningar till följd av dess geografiska närhet till sjön Fornbolmen. Ansvaret för kulturmiljön delas av alla och fornminnen är skyddade i enlighet med 2 kap. kulturmiljölagen (1988:950). För Gislaveds kommun är det främst fyra typer av kulturmiljövården som är vanligt förekommande:

- Äldre järnåldersgravar
- Kultplatser och kyrkbyar med kontinuitet
- Fossil åkermark och småskaligt jordbruk
- Industrins miljöer

Bebyggelsen i kommunen är relativt ung och majoriteten av byggnaderna har uppförts från 1950 och framåt. Endast ett fåtal byggnader är omkring 100–200 år gamla. Till de kulturhistoriska lämningarna hör bland annat kyrkbyar och miljöer kopplade till väckelserörelsen, vilka återfinns på flera platser i kommunen. Vidare finns flera historiska kvarnplatser finns fortfarande kvar, som Skivebo kvarn. Det finns även industrihistoriska miljöer. Gummifabriken i Gislaved, med rötter i 1800-talet, är ett av de tydligaste exemplen. Ytterligare ett kulturarv utgörs av historiska byar och odlingslandskap, bland annat i Hestra, Burseryd, Båraryd och Gryteryd.

Det finns ett flertal vattenanknutna kulturmiljöer bland annat kring Nissan med dess dalgång och biflöden som alltid varit en viktig flottningsled tillika energikälla som gett förutsättningar för industrier att växa fram. Nissan har bland annat haft stor betydelse för Nissafors och dess bruk, liksom andra vattendrag såsom Anderstoppan också varit avgörande för Anderstorp. Utmed land är Nissastigen ofrånkomligen en viktig väg, historiskt och i modern tid, och längs Nissastigen förekommer det flera lämningar av olika slag. Modernare kommunikationer som uppstod under 1800-talet finns det också lämningar av, i form av gamla järnvägsstationer med tillhörande miljöer i Smålandsstenar, Reftele och Skeppshult.

Därutöver finns fyra byggnadsminnen: Nybron i Båraryd, Hökabo soldattorp, Reftele tingshus samt det gamla skolhuset i Norra Hestra.

5.2.2 Tänkbara konsekvenser av planförslaget

Planförslaget omnämner att betydande kulturmiljöer inom kommunen ska utvecklas varsamt som en tillgång för både invånare och besöksnäring, samtidigt som kulturmiljön ska bevaras och främjas för att stärka lokal identitet. Kommunens bostadsutveckling bygger i stor utsträckning på förtätning i anslutning till befintlig bebyggelse i central-, huvud- och landsbygdsorterna. Även funktionsblandad bebyggelse möjliggör förtätning och komplettering med bostäder vid sidan av kontor, butiker och restauranger. Nya bostadsområden föreslår i måttlig omfattning och syftar till att skapa attraktiva boendemiljöer.

I centralorten Gislaved föreslås Gyllenfors för utveckling av funktionsblandad bebyggelse, med avsikten att omvandla befintligt verksamhetsområde till ett framtida bostadsområde kombinerat med offentlig och kommersiell service, gröna utemiljöer och viss handel. Besöksanläggningar som föreningslokaler, konsthall, samlingshall, träningslokal och restauranger kan också ingå. En successiv omlokalisering av befintlig

verksamhet förutsätts. Området har stor kulturhistorisk betydelse som kärnan i industriutvecklingen, med historiska lämningar från marknadsplats, järnbruk, glasbruk, gummi- och metallindustrier samt förhistoriska lämningar och rester av flottning. Planförslaget betonar att kulturmiljövärden ska värnas och lyftas, och att ansökan till Länsstyrelsen ska göras vid påverkan på fornlämningar.

I huvudorten Anderstorp föreslås Bro-till-Bro för utveckling av funktionsblandad bebyggelse med cirka 300 bostäder. Områdets nordvästra del berör kulturmiljövärden och ett fornminne, och inom området finns även en begravningsplats. Eftersom dessa delar endast utgör en liten del av det föreslagna utvecklingsområdet bedöms det finnas utrymme för komplettering med nya bostäder utan intrång i kulturmiljön, under förutsättning att de värdefulla områdena undantas för att minimera negativ påverkan.

För landsorterna Broaryd och Burseryd föreslås ingen förändrad markanvändning. Planförslaget betonar att orternas småskalighet ska bevaras och att förtätning ska anpassas till omgivande bebyggelses höjd, skala och platsens karaktär. Båda orterna omfattas av områden med kulturmiljövärden.

Flera av de utpekade områdena för tätortsnära landsbygd har kulturhistoriska värden kopplade till odlingslandskap, bevarandevärd bebyggelse och tidig industriverksamhet. Planförslaget förespråkar generellt restriktivitet vid ny bebyggelse inom dessa områden och understryker att hänsyn till kulturhistoriska värden ska tas vid prövning. Två av kommunens byggnadsminnen berörs av planförslaget. Reftele tingshus, beläget i Reftele centrum, berörs av den föreslagna utvecklingen av funktionsblandad bebyggelse med möjlighet till komplettering med cirka 35 bostäder. Även i Hestra föreslås ett nytt bostadsområde, Sandbäcken, där det gamla skolhuset i Norra Hestra ingår. Flera utpekade LIS-områden: Stengårdshultasjön Badplats, Radan Radaholm, Nissan Öreryd, Kyrksjön Badplats, Hestrasjön Broaryd, Nissan Skeppshult, Nissan Villastad samt Bolmen Bökkullen och Bolmen Sunnanryd, ligger helt eller delvis inom områden med kulturmiljövärden. Ny bebyggelse och åtgärder inom tätortsnära landsbygd samt LIS-områden kan påverka kulturmiljövärden.

De föreslagna utvecklingsområdena för verksamhetsändamål berör inga utpekade kulturmiljöer.

Planförslaget innehåller ställningstaganden om att ny bebyggelse ska anpassas till kulturvärden, landskap, stadsbild och platsens karaktär. För att planens intentioner ska uppnås behöver kulturmiljövärden beaktas i kommande detaljplaneprocesser och bygglovsprövningar. Detta är särskilt viktigt i Gislaved och Anderstorp, utpekade tätortsnära landsbygdsområden, inom LIS-områden samt på platser med byggnadsminnen. Störst påverkan på kulturmiljön bedöms planförslaget ge vid utvecklingen av funktionsblandad bebyggelse i området Gyllenfors i Gislaved. Området omfattar två registrerade övriga kulturhistoriska lämningar, och ytterligare en lämning ligger direkt öster om området. Planförslaget specificerar inte hur hänsyn till kulturmiljövärden ska tas under omvandlingen, eller om befintlig bebyggelse kommer att rivas eller kan omvandlas. Det framgår heller inte om delar av den befintliga bebyggelsen ingår i kulturmiljövärden, vilket försvårar bedömningen av påverkan. Omvandlingen från verksamhetsområde till område med cirka 460 bostäder samt service innebär omfattande förändringar och eventuella ingrepp i befintlig bebyggelse och kulturhistoriska lämningar. Påverkan förblir lokal, men bedöms ge förväntade negativa konsekvenser för kulturmiljön på platsen.

Planförslagets ambitioner att värna kulturmiljövärden är positiva, men det saknas vägledning och platsspecifika ställningstaganden för kommande planeringsskeden och bygglov inom utvecklingsområden med kulturmiljövärden. Risk finns därför att kulturmiljöfrågorna inte beaktas tillräckligt, vilket kan leda till skador på värdefulla kulturmiljöer, trots att det kan förutsättas att frågan i praktiken hanteras enligt etablerade rutiner inom kommunen. Ett kommunalt planeringsunderlag för kulturmiljö saknas i dagsläget, men ett sådant underlag omnämns i planförslagets handlingsplan och avses tas fram på sikt.

Planförslaget konstaterar att vindkraftverk kan ge visuell påverkan på kulturmiljö och landskap, vilket kan upplevas påtagligt av boende och verksamma i närheten. Med högre verk ökar synligheten och påverkan på landskapsbild, särskilt nära kulturhistoriskt värdefulla miljöer, rekreationsområden och turistmål. Planen anger att påverkan på siktlinjer från områden med höga kulturvärden ska utredas, och att vindkraftverk inte får placeras närmare än 100 meter från fornlämningar och historiska miljöer. Vindbruksprojekteringsområden som är angivna omfattar befintliga eller tillståndsgivna parker, och inga nya ytor föreslås. Därmed bedöms planförslaget inte medföra någon direkt påverkan på landskapsbild eller kulturmiljö kopplat till vindkraft.

Sammantaget bedöms planförslaget innebära *risk för negativa konsekvenser* för kulturmiljöer.

Bedömning av tänkbara konsekvenser av planförslaget för <i>Kulturmiljö</i>				
Förväntade positiva konsekvenser	Möjlighet till positiva konsekvenser	Obetydliga och/eller neutrala konsekvenser	Risk för negativa konsekvenser	Förväntade negativa konsekvenser
			X	

5.2.3 Tänkbara konsekvenser av nollalternativet

Enligt nollalternativet ska kulturhistoriskt och arkitektoniskt värdefull bebyggelse värnas, och bebyggelseutveckling ska ske med utgångspunkt i ortsspecifika förutsättningar samt med hänsyn till natur- och kulturmiljöer. Nollalternativet anger vidare att vindkraftsetableringar inte ska tillåtas närmare än 1 000 meter från värdefulla kulturmiljöer samt att kulturmiljöer i anslutning till Bolmens färjetrafik ska värnas. I fördjupningen av översiktsplanen för Gislaved och Anderstorp redovisas platspecifika förutsättningar för respektive område, inklusive identifierade kulturmiljövärden. Hanteringen av kulturmiljövärden i den fortsatta planeringen anges ske enligt följande principer:

- Kulturhistoriskt värdefull och intressant bebyggelse ska utvärderas genom inventeringar, och ställningstaganden ska i huvudsak hanteras inom ramen för detaljplanering.
- Inom utpekade känsliga kulturmiljöområden ska ny bebyggelse och nya anläggningar utformas som välanpassade komplement till befintlig bebyggelse och kulturmiljö. Vid framtagande av detaljplaner ska fornlämningar och byggnadsminnen skyddas genom särskilda skyddsbestämmelser, och där behov finns ska krav på förhöjd lovplikt tillämpas.

Nollalternativet föreslår en sammanhängande bostadsbebyggelse samt utvecklad mark- och vattenanvändning i anslutning till Stjärnehult och Tokarp, väster om Anderstorp. I övrigt bedöms skillnaderna mellan utvecklingsområden i nollalternativet och det aktuella planförslaget vara små. Den tillkommande bebyggelsen och de åtgärder som följer av den utveckling som möjliggörs i nollalternativet bedöms dock kunna medföra påverkan på kulturmiljövärden. Detta trots att det för Gislaved och Anderstorp finns angivna principer för hur kulturmiljövärden ska beaktas i den fortsatta planeringen, vilket sammantaget bedöms vara positivt men inte fullt ut tillräckligt för att utesluta påverkan.

Sammantaget bedöms nollalternativet innebära *risk för negativa konsekvenser* för kulturmiljöer.

5.3 Friluftsliv och rekreation

5.3.1 Förutsättningar

Tillgången till natur- och friluftsområden spelar en viktig roll för människors möjlighet till fysisk aktivitet och bidrar till att en närmiljö kan upplevas som rofylld och attraktiv, samtidigt som rörelse och fysisk aktivitet kan främjas i samband med att natur- och kulturförståelsen ökar. Natur- och vattenområden har stor betydelse för den biologiska mångfalden, som i sin tur bidrar med avgörande nyttor och funktioner för samhället. Människan är i hög grad beroende av dessa naturliga processer, vilket gör det särskilt viktigt att värna och vidareutveckla de grönbå strukturerna.

Gislaveds kommun har flera parker och naturområden inom samt i direkt anslutning till orterna som erbjuder möjligheter till rekreation, motion och vistelse för både invånare och besökare. Parkerna har varierande karaktär såväl som funktion och utgör viktiga inslag i den gröna strukturen. Dalenparken i centralorten Gislaved, utmed Nissan, är kommunens största park medan Kyrkparken och Torgparken bidrar till grönska och mötesplatser i de centrala delarna av orten. Även i övriga huvudorter, såsom Anderstorp och Smålandsstenar, finns parker som spelar en viktig roll för sociala möten, traditioner och vardagsrekreation. Tätortsnära rekreation stärks genom tillgång till allmänna grillplatser och kommunala lekplatser. Sammanlagt finns 23 kommunala lekplatser fördelade mellan kommunens central-, huvud- och landsbygdsorter.

Friluftsliv är möjligt i stora delar av kommunen tack vare den goda tillgången till natur och vatten. Det finns ett stort utbud av natur- och fritidsaktiviteter genom badplatser, vandringsleder, elljusspår, kanotleder och fiskevatten. Under vintersäsongen finns möjlighet till utförsåkning i Isaberg, och i kommunen finns även flera spår för längdskidåkning med både natursnö och konstsnö. Isaberg i huvudorten Hestra är södra Sveriges största sport- och skidanläggning och har en lång tradition som semester- och rekreationsort för friluftsliv. I

anslutning till Isaberg finns även stora, opåverkade natur- och friluftsområden som behöver värnas vid fortsatt utveckling av turism- och besöksnäringen.

Det finns sammanhängande vandringsleder, bland annat Gislavedsleden som ingår i Smålandsleden och sträcker sig från Isaberg i norr till Fegen i söder. Därutöver finns Knavrabodelen, Fornminnesleden, Tuskebo promenadstig, Nissanleden samt vandringsleden runt Draven, liksom ett flertal andra. Samtidigt finns 12 allmänna badplatser, såsom Stengårdshultsbadet, Valdshultsbadet, Örerydsbadet och Tokarpsbadet. Utöver detta erbjuds möjligheter till cykling i naturen, bland annat genom mountainbikeslingor, samt tillgång till vindskydd längs Smålandsleden och utegym i anslutning till elljusspår och anläggningar.

Dessutom är Anderstorps Stormosse och Nissan med tillhörande strandområden välbesökta och det är angeläget att skydda och bevara naturen och dess biologiska mångfald, samtidigt som förutsättningar skapas för att människor ska kunna ta del av och uppleva naturen på ett hållbart sätt.

5.3.2 Tänkbara konsekvenser av planförslaget

Planförslaget anger att ny bebyggelse och anläggningar ska tillåtas, men att landskapets långsiktiga attraktionsvärde för friluftsliv ska prioriteras. Mot bakgrund av detta och ställningstagandena om friluftsliv och rekreation bedöms planen kunna ge positiva konsekvenser. Tillgång till uteaktiviteter och rekreationsområden värderas högt för både invånare och besökare och ska fortsätta utvecklas och synliggöras. Kommunens ambition att bevara och utveckla friluftsliv framgår av flera ställningstaganden med vägledning om prioritering och hänsyn. Planförslaget skapar förutsättningar för fortsatt arbete med tillgängliggörande och utveckling av tätortsnära natur, bland annat genom upprättandet av en grönstrukturplan som nämns i handlingsplanen.

Områden för friluftsliv och rekreation utgör större, sammanhängande natur- och vattenområden där friluftsliv- och rekreationsvärden prioriteras och ska bevaras samt ges möjlighet till utveckling. Planförslaget anger att kommunen aktivt ska arbeta med att identifiera, skydda och utveckla ortsnära naturområden samt skapa förutsättningar för utevistelse genom kommunala verksamheter och anläggningar för friluftsliv.

Områden för friluftsliv och rekreation har stor betydelse för besöksnäringen. Planförslaget stödjer denna utveckling genom utpekade LIS-områden samt åtgärder för att värna och utveckla besöksnäringen i Hestra och Isaberg. Planförslaget redovisar både befintlig och föreslår framtida mark- och vattenanvändning för tillfällig vistelse och vid utveckling av huvudorten Hestra ska hänsyn tas till angränsande riksintressen för friluftsliv och dessa värden stärkas och synliggöras. Föreslaget utvecklingsområde vid Isaberg ligger intill det befintliga området, vilket möjliggör användning av befintlig infrastruktur. Ökad turism och friluftaktiviteter kan dock medföra slitage och viss negativ påverkan på lokala naturvärden och naturupplevelsen.

Kommunen uttrycker i planförslaget en ambition att öka grönskan i människors närmiljö. Grönområden och naturlandskap ska integreras i bebyggelseområden för en hälsosam och trivsamt livsmiljö som främjar fysisk aktivitet och social samvaro. Planeringen ska säkerställa god tillgänglighet till friluftsanläggningar, särskilt för äldre, barn och funktionsnedsatta, bland annat genom trygga, belysta och tillgängliga entréer, angöringar och parkeringar i anslutning till kommunala natur- och friluftsområden. Alla invånare och besökare ska ha nära och trygga platser för möten, upplevelser, daglig motion och utflykter, och utemiljöer ska vara tillgängliga för barn, ungdomar och skol- eller pedagogiska verksamheter för lek, rekreation och lärande.

Därutöver föreslår ett grönområde utvecklas i den södra delen av centralorten Gislaved, likväl i den södra och sydvästra delen av huvudorten Reftele där grönområden prioriteras för friluftsliv samt för att stärka biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

Sammantaget bedöms planförslaget innebära *möjlighet till positiva konsekvenser* för friluftsliv och rekreation.

Bedömning av tänkbara konsekvenser av planförslaget för <i>Friluftsliv och rekreation</i>				
Förväntade positiva konsekvenser	Möjlighet till positiva konsekvenser	Obetydliga och/eller neutrala konsekvenser	Risk för negativa konsekvenser	Förväntade negativa konsekvenser
	X			

5.3.3 Tänkbara konsekvenser av nollalternativet

Enligt nollalternativet ska den ortsnära natur- och kulturmiljön göras mer tillgänglig och utvecklas som en resurs för folkhälsa, rekreation och som grund för besöksnäringen. Friluftslivet förutsätts stärkas genom utveckling av olika typer av natur- och kulturbaserade anläggningar. Hestra och Isaberg beskrivs i nollalternativet som kommunens mest destinationsmogna och etablerade turistområde, med ett brett utbud av både sommar- och vinteraktiviteter. Fördjupningen av översiktsplanen för Isabergsområdet redovisar en utvecklingsinriktning som i huvudsak överensstämmer med det nya planförslaget, vilket innebär att de planerade intentionerna i stor utsträckning kan genomföras även inom ramen för nollalternativet.

Nollalternativet redovisar ett vägreservat väster om Smålandsstenar dikt an befintlig bebyggelse. Detta vägreservat bedöms kunna medföra betydande barriäreffekter och begränsa tillgängligheten till det omgivande landskapet, vilket i sin tur kan påverka möjligheterna till vardagsnära friluftsliv och rekreation negativt. Närheten till bebyggelse innebär även risk för ökad störningspåverkan i form av buller och minskad upplevelsekaraktär. I planförslaget har detta vägreservat ersatts av en ny, mer övergripande vägsatsning öster om Smålandsstenar, avsedd för både person- och godstrafik. Den föreslagna sträckningen bedöms i högre grad kunna samordnas med övrig mark- och vattenanvändning och medföra mindre negativa konsekvenser för friluftslivet. Sammantaget bedöms den i nollalternativet utpekade sträckningen kunna ge större negativ påverkan när det gäller friluftsliv och landskapsupplevelse, än den intention som föreslås i planförslaget.

Utpekade områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen bedöms skapa goda förutsättningar för utveckling av landsbygden, med tänkbart positiva sociala effekter samt möjligheter till attraktiva bostadslägen och/eller utveckling av verksamheter kopplade till turism och friluftsliv. Nollalternativet möjliggör även ett fortsatt arbete med att utveckla och tillgängliggöra naturmiljöer samt områden för friluftsliv och rekreation.

Sammanlagt bedöms nollalternativet innebära *möjligheter till positiva konsekvenser* för friluftsliv och rekreation.

5.4 Klimatförändringar och klimatrisker

5.4.1 Förutsättningar

Klimatet har under en längre tid förändrats, både i världen, Sverige, länet samt i Gislaveds kommun. Mänsklig påverkan är den största faktorn till att klimatet har förändrats kraftigt eftersom vi släpper ut mer och mer växthusgaser, som är den främsta anledningen till klimatförändringarna.

Sveriges energimål innefattar att öka andelen fossilfri energi, och de nationella prognoserna visar på en kraftig ökning av elanvändning i samband med att det blir vanligare och vanligare att ställa om till eldrift i stället för andra bränslen. Elektrifieringen förväntas spela en stor roll både nationellt, regionalt och lokalt när det kommer till arbetet med att minska vår klimatpåverkan. Kommunen har anslutit sig till Jönköpings läns målsättning om att bli ett plusenergilän, vilket innebär att mer energi ska produceras än förbrukas, att energisystemet ska vara robust och att energianvändningen ska vara effektiv. För att nå detta krävs en ökad produktion av förnybar energi inom kommunen, där tillgången till förnybar el lyfts fram som en grund för omställningen till ett mer hållbart samhälle. Länets mål är att nå en självförsörjningsgrad på 80 procent inom 15 år och att bli ett plusenergilän senast 2045.

Vindkraften i kommunen omfattar för närvarande tre parker. Två parker, Grimsås och Grönhult, ligger delvis i Tranemo kommun, och Frostnäs finns enbart i Gislaveds kommun. Därutöver finns det två större markbaserade solcellsparker samt flera vattenverk spridda över kommunen som producerar förnybar energi. Det finns dessutom nio aktiva torvtäkter vars torvbrytning kan ha negativa effekter på bland annat klimatet och kan försämra mossarnas funktion som kolsänka.

Produktionen av biobränsle är stor inom kommunen. Grenar, toppar och restprodukter från träverksamheter med mera, förser i princip hela fjärrvärmesystemet som består av fyra fjärrvärmenät: Gislaved–Anderstorp, Reftele, Hestra och Smålandsstenar, samt två mindre närvärmenät med bioeldade pannor i Broaryd och Burseryd som försörjer enskilda användare.

Vätgas kan användas för uppvärmning och kan i framtiden även fungera som fordonsbränsle eller för andra ändamål. I dagsläget förekommer ingen vätgasproduktion i kommunen, men framtida produktion är möjlig, bland annat vid Gislaveds Energis anläggning i Mossarp. Produktion i samband med solcellsanläggningar eller övrigt lokalt systemtänk är positivt, men kommunen är tveksam till att etablera produktion enbart för

renodlad vätgasframställning. Vätgas har stor potential som energilagringsmedium och framtida användningsområden, men i dagsläget saknas både etablerad teknik och brett nyttjande.

Naturgas är en betydande energikälla, främst för industrin, även om användningen minskar. Lokala naturgasnät finns i Gislaved, Anderstorp, Smålandsstenar och Skeppshult, och gasen används framför allt i industriella processer, men även för uppvärmning i företag, flerbostadshus och enskilda bostäder. Det sydsvenska gasnätet, som distribuerar natur- och biogas, har en högtrycksledning fram till Gislaved. Förutom lokal distribution finns ledningar vidare till Gnosjö och Tranemo kommun. Inom kommunen finns biogasproduktion vid Gislaveds reningsverk genom rötning av slam. Ny biogasproduktion, främst från gödsel, planeras i huvudorten Reftete, med målet att årligen producera 50 GWh uppgraderad och komprimerad biogas till det sydsvenska gasnätet.

Klimatscenario som man enligt länsstyrelsen bör utgå ifrån är RCP 8,5 och är det mest extrema klimatscenarioet med fortsatt höga utsläpp av växthusgaser. Medeltemperaturen i sydvästra Jönköpings län kommer enligt RCP 8,5 att höja medeltemperaturen med cirka 4,4 grader. När medeltemperaturen höjs leder det till mer extrema väderhändelser än tidigare. Den största ökningen kommer att märkas av under vintern, men även en del under sommaren med bland annat fler högsommardrygn. Det har blivit allt vanligare med värmeböljor, torka och översvämningar och det kommer fortsätta bli vanligare i framtiden.

Skyfall och höga flöden

Översvämningar, som är en konsekvens av skyfall, kan leda till skador på fastigheter och infrastruktur samt risk för människors liv och hälsa. För regn med en återkomsttid på 100 år kommer regnmängden att öka, vilket ökar riskerna. Nissan och Anderstorpån är två stora vattendrag i kommunen som kan översvämmas efter skyfall, intensiv snösmältning eller längre perioder av regn, men det finns också andra mindre vattendrag som kan översvämmas. Bebyggelse i nära anslutning till vattendragen har en högre risk för översvämningar. Översvämningar orsakade av skyfall kan däremot spridas och påverka mark- och vattenområden långt från vattendragen, främst där skyfallsvatten kan samlas i lågpunkter och instängda områden.

Risken för torka kommer fortsätta att öka i framtiden, vilket kan leda till vattenbrist. Då Gislaveds kommun är belägen på den västra sidan av länet är risken för torka lägre jämfört med den östra sidan, men det innebär inte att torka inte kan inträffa på den västra sidan. Torka påverkar dricksvattenförsörjningen negativt, både den kommunala och enskilda. Jordbruket påverkas oftast mycket negativt av vattenbrist eftersom det finns ett stort behov av bevattning. Inom dricksvattenförsörjningen kan även kapacitetsbegränsningar och brukningshinder, det vill säga situationer där dricksvatten av tillräcklig kvalitet inte kan levereras till användarna av olika skäl, utgöra begränsningar för produktionen. Detta blir särskilt påtagligt vid behovstoppar som ofta sammanfaller med torra perioder. I nuläget är kapacitetsbrist en vanlig orsak till vattenbrist, men på längre sikt bedöms torka och överuttag vara de största utmaningarna för den framtida vattenförsörjningen (Regional vattenförsörjningsplan för Jönköpings län, 2021).

Översvämningar kan leda till vattenbrist genom att både försämra tillgången och kvaliteten på råvattnet. De kan orsaka spridning av föroreningar från bland annat industrier, deponier, avloppssystem och djur, samt tillföra naturliga partiklar som humus, sand och silt som försvårar vattenreningen. Översvämningar kan även skada viktig infrastruktur, såsom ledningar, pumpar, datasystem och transporter. I Jönköpings län är både översvämningar i vattendrag och sjöar samt skyfall aktuella risker, där skyfall särskilt påverkar orterna som i överlag består av mest hårdgjorda ytor. Översvämningstyperna kan uppträda tillsammans eller var för sig. Trots detta bedöms risken för skyfall med extrema nederbörds mängder på kort tid öka kraftigt framöver och är därför ett viktigt fokusområde (Regional vattenförsörjningsplan för Jönköpings län, 2021).

Som planeringsunderlag finns beräknade vattennivåer för 100-års-, 200-års- och högsta flöden i Nissan och Anderstorpån, där även 50-årsflöden har tagits fram för den sistnämnda. Beräkningarna visar att delar av befintlig bebyggelse ligger inom riskområden. För att bedöma översvämningrisker vid skyfall finns särskilt framtagna skyfallskararteringar för central-, huvud- och landsbygdsorterna samt viss omnejd. Dessa utgör ett viktigt underlag för den fortsatta planeringen och visar på behovet av dagvattenutredningar i samband med framtida detaljplane- och exploateringsprocesser.

Förändrad temperatur och värmebölja

Klimatförändringarna leder till en högre medeltemperatur. Det kommer därför bli vanligare med värmeböljor som både kommer att bli längre och mer intensiva. Värmeböljor påverkar både människor och djur, infrastruktur, ökar brandrisken, en ökad ytavrinning, och risk för vattenbrist. Odlingssäsongen blir förändrad, och behovet av nedkylning ökar, det finns även en ökad risk för spridning av sjukdomar och skadedjur.

Människor som är i riskzonen för värmeböljor är: barn, äldre, gravida, samt personer med vissa sjukdomar. Värmebölja kan också i värsta fall leda till dödsfall, varför behovet av skuggade platser, gröna korridorer och nedkylning ökar. Riskerna för torka som påverkar vatten- och livsmedelsförsörjningen bedöms öka, liksom risken för skador på infrastruktur samt mer omfattande skogs- och markbränder.

Tätbebyggda orter är mer utsatta för värmeböljor än landsbygden eftersom det generellt sett finns en större andel hårdgjorda ytor. Möjlighet till vindgenomdrag är därtill oftast lägre i orterna jämfört med landsbygd. Därutöver kan höga temperaturer orsaka solkurvor på järnvägar och leda till att asfalt på vägar mjuknar eller skadas. Även energianläggningar och servermiljöer riskerar att överhettas. I enlighet med plan- och bygglagen har kommunen ansvar för att bedöma risker för skador på den byggda miljön och att minska dessa genom klimatanpassningsåtgärder. Det kan bland annat ske genom att lokalisera ny bebyggelse utanför riskområden eller genom att anpassa och stärka befintliga byggnader och infrastruktur för att bättre tåla extrema väderhändelser.

Ras, skred och erosion

En del utav kommunen, främst Gislaved och Anderstorp med omnejd är beläget inom akksamhetsområde för skred i finkornig jordart. Det finns även vattendrag och sjöar som omfattas av akksamhetsområde för skred i finkornig jordart i strandnära lägen. Det innebär att det finns områden bestående av främst lera och eller silt men även sand som kan ge upphov till skred. Isälvsediment är en jordart bestående av sand och som finns både i anslutning till Nissan och Anderstorpåån men även på ett antal andra platser. Vid fortsatt planering inom akksamhetsområden behövs en kvalificerad bedömning av markens stabilitet gällande geoteknik och geologi, dessutom behöver risken för eroderbarhet vid stränder beaktas. Generellt sett har sjöar i de norra delarna av kommunen sträckor med högre potentiell risk för eroderbarhet jämfört med sjöar i de södra delarna av kommunen. Det finns ett antal områden i kommunen med kraftig lutning och som potentiellt sett kan leda till ras. Även ett antal raviner finns i anslutning till dessa områden.

Risken för ras och skred bedöms öka i takt med ett förändrat klimat, bland annat till följd av ökad nederbörd, stigande vattennivåer och förändrade grundvattenförhållanden. Detta kan leda till ökad erosion och försämrad markstabilitet. Även avverkning kan bidra till destabilisering genom att förändra markens bärighet och påverka vattnets flödesvägar.

5.4.2 Påverkan av planförslaget avseende klimatförändringar

Kommunens framtida utveckling ska i huvudsak ske genom förtätning och omvandling av mark- och vattenområden som redan är ianspråktaga. Vid planering av tät bebyggelse ska särskild hänsyn tas till barnrättsperspektivet och klimatförändringar. Utvecklingsområden för verksamhetsändamål föreslås främst i direkt anslutning till eller nära befintliga verksamhetsområden för att skapa en sammanhållen struktur och ett effektivt markutnyttjande. Planförslaget möjliggör flera nya verksamhetsområden i centralorten Gislaved och övriga huvudorter. Med undantag berör dessa skogsmark, vilket innebär att exploatering medför avverkning.

Bostäder och verksamheter bör lokaliseras med god tillgång till hållbara transportalternativ samt gång-, cykel- och kollektivtrafikstråk. Ytkrävande eller störande verksamheter som genererar tung trafik ska lokaliseras i utkanten av central-, huvud- och landsbygdsorterna eller i lägen med god transportinfrastruktur. Därutöver verkar kommunen för att förbättra tillgängligheten till kollektivtrafik genom utvecklade bytespunkter där olika transportslag kan samverka och stärka varandra. Planen föreslår även en fortsatt utbyggnad av gång- och cykelvägnätet.

Planförslaget omnämner vägar som är viktiga för tillgängligheten inom, samt till och från kommunen. Riksväg 26 i nord – sydlig riktning och riksväg 27 i öst – västlig riktning utgör kommunens huvudsakliga stråk och bedöms behöva åtgärder för ökad kapacitet, bättre framkomlighet och högre trafiksäkerhet. Väg 153 är ytterligare en viktig öst–västlig förbindelse, och även väg 151 och 604 har stor regional betydelse. Två större framtida infrastruktursatsningar föreslås för både person- och godstrafik: öster om Smålandsstenar, ändrad sträckning för riksväg 26, och förlängning av väg 604 med öst – västlig förbindelse på sträckan Anderstorp – riksväg 26. Avsikten är att stärka den regionala tillgängligheten mellan centralorten Gislaved, huvudorten Anderstorp och Gnosjö kommun, förbättra framkomligheten inom och kring huvudorten Smålandsstenar samt skapa ett långsiktigt robust trafiksystem.

Vidare anger planförslaget att den biobränslebaserade fjärrvärmen bör fortsätta utvecklas, liksom tillhörande nät och användning. Möjligheter att ta tillvara spill- och restvärme i fjärrvärmesystemet ska också främjas.

5.4.3 Tänkbara konsekvenser avseende klimatförändringar

Kommunens ambition om att möjliggöra för 40 000 invånare innebär att tidigare oexploaterade mark- och vattenområden behöver tas i anspråk för bostads- och verksamhetsutveckling. Utbyggnaden medför en viss klimatpåverkan, både genom byggnation och genom ökad trafik. Nya vägsträckningar kan på lång sikt också bidra till ökade utsläpp och negativ klimatpåverkan. Bedömningen påverkas dock av osäkerheter kring hur snabbt fordonsflottan elektrifieras samt när och i vilken omfattning de planerade vägarna faktiskt genomförs. Föreslagna utvecklingsområden för bostadsändamål i centralorten Gislaved och huvudorterna Anderstorp, Smålandsstenar och Hestra omfattar delvis skogsmark. Avverkning för bebyggelse innebär att skogens koldioxidbindande funktion minskar, vilket kan leda till ökade utsläpp av växthusgaser. Klimatpåverkan kan variera beroende på hur bebyggelsen planeras, särskilt i relation till kollektivtrafik, resurshantering och om befintlig byggnation rivs eller bevaras och byggs om. Planförslagets inriktning gällande förtätning, användning av redan ianspråktagen mark samt lokalisering av nya områden i anslutning till befintlig bebyggelse, infrastruktur och kollektivtrafik, bidrar till att minska påverkan på klimatet.

Planförslaget anger att torvtäkter generellt bör undvikas i kommunen eftersom torvbrytning har negativa effekter på klimat, biologisk mångfald och vattenkvalitet. Att prioritera återvätning av dikade torvmarker, särskilt på kommunal mark och i samverkan med andra aktörer, bedöms minska klimatpåverkan genom att utsläppen av koldioxid och lustgas reduceras. Kommunen har en långsiktig ambition om att bli en plusenergikommun baserad på förnybar energi. Denna inriktning skulle kunna stärkas ytterligare genom att föreslå nya områden för vind- eller solkraft. Samtidigt är det positivt att planen möjliggör framtida produktion av vätgas, bland annat vid Gislaveds Energis anläggning i Mossarp, samt att en biogasanläggning i Reftele planeras med en årlig produktion om cirka 50 GWh uppgraderad och komprimerad biogas. Kommunen avser också att successivt ställa om till hållbara drivmedel och ska verka för lokal och regional produktion samt etablering av ändamålsenlig laddinfrastruktur.

Föreslagna utvecklingsområden med ianspråktagande av skogsmark, förlust av kolsänkor, samt ökade transporter bedöms kunna ge en negativ klimatpåverkan genom ökade utsläpp av koldioxid och andra växthusgaser. Det påverkar även markens förmåga att ta upp och hålla kvar vatten. De negativa effekterna kan dock delvis motverkas genom klimatsmart förtätning, satsningar på kollektivtrafik samt gång- och cykelvägar, lokal produktion av hållbara drivmedel, utveckling av biobränslebaserad fjärrvärme och biogas samt föreslagen återvätning av torvmarker. Att Gislaveds kommun anslutit sig till Jönköpings läns energimål, om 80 procents självförsörjningsgrad inom 15 år och att vara ett plusenergilän utan nettoutsläpp av växthusgaser senast 2045, är en tydlig och positiv ambitionsnivå som stärker förutsättningarna för ett långsiktigt och prioriterat klimatarbete i den fortsatta planeringen.

Sammantaget bedöms planförslaget innebära *risk för negativa konsekvenser* för klimatförändringar.

Bedömning av tänkbara konsekvenser av planförslaget för <i>Klimatförändringar</i>				
Förväntade positiva konsekvenser	Möjlighet till positiva konsekvenser	Obetydliga och/eller neutrala konsekvenser	Risk för negativa konsekvenser	Förväntade negativa konsekvenser
			X	

5.4.4 Påverkan av planförslaget avseende klimatrisker

Planförslaget betonar i sina ställningstaganden vikten av en sammanhållen strategisk planering för att hantera klimatförändringarnas effekter. Planering och åtgärder ska utformas utifrån klimatscenarier och klimataktörer enligt utsläppsscenario RCP 8.5. Åtgärder som minskar risker för människors hälsa och liv, samt som säkerställer samhällsviktiga funktioner, ska prioriteras. Klimatanpassningen ska anpassas till lokala förhållanden, med särskilt fokus på naturbaserade och multifunktionella lösningar.

Planförslaget tar upp risker kopplade till ökade temperaturer och högre medeltemperaturer, såsom torra, hälsopåverkan vid värmeböljor och höga ytemperaturer i områden med mycket hårdgjorda ytor. Behovet av att öka andelen grönområden för att minska lokala temperaturhöjningar betonas och vikten av att möjliggöra naturbaserad vattenhantering. Särskild hänsyn ska tas till svalka vid byggnation, och framtida klimatförändringar ska beaktas i alla skeden av samhällsplaneringen, både i ny och befintlig bebyggelse.

Genom Gislaved, Smålandsstenar och Anderstorp rinner Nissan respektive Anderstorpsån genom samhället. Planförslaget föreslår grönområden i Gislaved och Anderstorp som till stora delar sammanfaller med 100-årsflödena för åarna. Genom att bevara dessa grönområden fungerar de som buffertar och skydd mot översvämningar. Samtidigt ligger viss befintlig bebyggelse och föreslagna utvecklingsområden för funktionsblandad bebyggelse inom riskområde för översvämning från både Nissan och Anderstorpsån. Föreslagna utvecklingsområden på skogsmark, sumpskogar eller våtmarker kan öka risken för översvämningar vid skyfall, eftersom dessa ytor fungerar som naturliga fördröjningsmagasin. Dessa risker behöver därför beaktas i fortsatt planering. Planförslaget hänvisar till SGIs och SGUs underlag och anger att utökade geotekniska och geologiska utredningar ska utföras vid behov inom aktsamhetsområden för skred och ras. SGUs kartunderlag och kartverktyg används som underlag för bedömning av erosionsrisker och ras. Kompletterande undersökningar och utredningar kan bli aktuella under en detaljplaneprocess. Avsikten är att ny bebyggelse i första hand bör undvikas i områden med risk för ras, skred eller erosion. Framtida klimatförändringar ska beaktas i alla skeden av samhällsplaneringen, både för ny och befintlig bebyggelse.

5.4.5 Tänkbara konsekvenser avseende klimatrisker

Planförslaget innehåller ställningstaganden för att minska klimatrisker och behovet av klimatanpassningsåtgärder kopplade till översvämningar, skred, ras och förhöjda temperaturer i samhällena. Grönska lyfts fram som en viktig åtgärd för att dämpa temperaturökningar vid värmeböljor, och flera nya grönområden pekats ut för att stärka grönstrukturen och därigenom minska klimatriskerna, särskilt i områden med översvämningrisk. Samtidigt föreslås utvecklingsområden för bostads- och verksamhetsändamål samt LIS-områden där det finns risk för översvämning från vattendrag, sjöar eller skyfall. Områden som utgör sumpskogar och våtmarker föreslås tas i anspråk, vilket kan öka risken för översvämningar.

Planförslaget anger att kommunen ska utgå från klimatafaktor 1,4 och scenariot RCP 8,5 vid beräkning av framtida klimatscenarier. Det är positivt att kommunen tar höjd för klimatförändringar, men prognoserna kan förändras i takt med att mer kunskap om klimatet tillkommer. Därför används i dagsläget ett "värsta scenario" baserat på länsstyrelsens riktlinjer. Utan tydligare vägledning för andra eller liknande scenarier finns det risk att avgränsningar kan bli godtyckliga. Att planera för bebyggelse och infrastruktur i områden med identifierad risk på lång sikt bedöms därför kunna medföra negativa konsekvenser.

Sammantaget bedöms planförslaget innebära *risk för negativa konsekvenser* för klimatrisker.

Bedömning av tänkbara konsekvenser av planförslaget för <i>Klimatrisker</i>				
Förväntade positiva konsekvenser	Möjlighet till positiva konsekvenser	Obetydliga och/eller neutrala konsekvenser	Risk för negativa konsekvenser	Förväntade negativa konsekvenser
			X	

5.4.6 Tänkbara konsekvenser av nollalternativet

Nollalternativet anger att lokalt producerad förnybar energi ska utgöra minst 30 procent av den totala energianvändningen. Jämfört med målsättningarna i planförslaget är denna nivå avsevärt lägre. Det saknas även riktlinjer för att minska klimatpåverkan samt ställningstaganden kopplade till klimatanpassningsåtgärder. Mot denna bakgrund, och då nödvändiga strategier och kunskapsunderlag saknas i nollalternativet, bedöms det inte kunna ge tillräckligt stöd för kommunens bebyggelseutveckling. Kommunens möjligheter att styra utvecklingen i önskad riktning begränsas därmed och antas dessutom minska över tid. Nollalternativet kan inte heller utgöra ett fullgott kunskapsunderlag vid bedömningar inför beslut som berör detaljplaneprocesser enligt plan- och bygglagen eller tillstånd enligt miljöbalken. Vidare saknas i nollalternativet ställningstaganden för hur den fortsatta planeringsprocessen ska förhålla sig till klimatrisker.

Nollalternativet medger uppförande av cirka 800 bostäder fram till år 2030. I jämförelse med planförslaget innebär detta ett väsentligt lägre bostadstillskott, vilket sammantaget bedöms leda till mindre markanspråk och begränsade konsekvenser av exploatering. Samtidigt innebär nollalternativet att färre nya områden avsätts för utveckling avseende verksamhetsändamål, vilket kan medföra begränsade möjligheter till näringslivsutveckling. När det gäller väginfrastrukturen pekar nollalternativet ut fler vägreservat än planförslaget, vilket kan innebära ökade långsiktiga markreservationer och påverkan på markanvändningen.

Sammantaget bedöms nollalternativet innebära *förväntade negativa konsekvenser* för klimatförändringar och klimatrisker. Detta trots att nollalternativet innebär längre exploateringsgrad.

5.5 Hälsa och säkerhet

5.5.1 Förutsättningar

Strategin för hållbar utveckling (2021) anger att kommunen ska präglas av hälsosamma och välmående människor som lever i samhällen formade i samklang med den mark vi tar i anspråk.

Miljöfarlig och störande verksamhet

Miljöfarlig verksamhet omfattar all användning av mark, byggnader eller anläggningar som kan innebära risker eller störningar för människors hälsa eller för miljön. Sådan verksamhet regleras av miljöbalken, och för att bedriva eller förändra vissa typer av miljöfarlig verksamhet krävs antingen tillstånd eller anmälan, beroende på verksamhetens art och omfattning. I miljöprövningsförordningen kategoriseras dessa tillstånds- och anmälningspliktiga verksamheter samt åtgärder i kategorierna A, B eller C, där A utgör störst på verkan.

Inom kommunen finns flera registrerade miljöfarliga verksamheter som kan ha en negativ påverkan på omgivningen, exempelvis genom buller-, lukt- och luftutsläpp, samt genom risk för påverkan på mark och vatten vid olyckshändelser. Majoriteten av verksamheterna i Gislaveds kommun utgör C-verksamheter, såsom bilverkstäder, fordonstvättar och mindre avloppsreningsanläggningar, vilka är anmälningspliktiga och hanteras av den kommunala miljömyndigheten. Sammantaget finns endast en A-verksamhet, 47 stycken B-verksamheter och 151 stycken C-verksamheter. Inom kommunen finns cirka 400 verksamheter som inte är anmälningspliktiga i enlighet med miljöbalken.

Kommunens näringsliv präglas av industriverksamheter i både stor och liten skala, med plastindustrin som en central del tillsammans med metallbearbetning och annan tillverkningsindustri. Verksamheterna är främst koncentrerade till Gislaved, Anderstorp och Smålandsstenar, men förekommer även i andra kommundelar. Transporter till verksamhetsområdena sker huvudsakligen med lastbil, vilket gör riksvägarna 26 och 27 samt länsvägarna 151, 153 och 604 till viktiga delar av kommunens infrastruktur. Tunga transporter kan medföra betydande påverkan på människors hälsa och miljön genom buller samt utsläpp till luft och vatten.

Buller och vibrationer

Vägtrafik, spårtrafik och verksamheter kan ge upphov till buller och vibrationer. Höga bullerhalter förekommer huvudsakligen i anslutning till vägnätet samt inom kommunens orter. Ett sådant fall är den befintliga sträckningen av riksväg 26, som utgör en nationell stamväg för person-, gods- och kollektivtrafik och som passerar genom Smålandsstenar i nära anslutning till bostadsbebyggelse. Vägen utgör en barriär och bidrar till buller och luftutsläpp samt innebär en risk för oskyddade trafikanter.

Därutöver finns det även ett flertal verksamheter inom tillverkningsindustrin som kan ge upphov till buller. Andra verksamheter som kan ge upphov till buller är den befintliga speedwaybanan i södra Gislaved samt Scandinavian Raceway i Anderstorp, som omfattar både motorbana och privat flygplats. Här finns även ett motorsportsgymnasium. Flygplatsen är i första hand avsedd för gäster till motorbanan som anländer med flyg eller helikopter, medan övrig flygtrafik endast tillåts efter särskilt tillstånd. Därtill finns etablerad vindkraft i tre parker med sammanlagt nio vindkraftverk som genererar ljud. Utöver de vindkraftsparkerna som är i drift finns ett outnyttjat tillstånd för etablering av en vindkraftspark med tre verk, och en tillståndsprocess pågår även för ytterligare en vindkraftspark.

Gislaveds kommun omfattas inte av miljö kvalitetsnormen för buller, eftersom invånarantalet understiger 100 000 och nivåerna av väg-, järnvägs- och flygtrafik ligger under de gränser som kräver kartläggning av omgivningsbuller.

Luftkvalitet och lukt

I Jönköpings län samordnas luftkvalitetskontrollen av Luftvårdsförbundet, med kontinuerliga mätningar och realtidsmätning via PurpleAir och modellberäkningar för partiklar, kvävedioxid och bensen i samtliga kommuner. Senaste beräkningar visar att Jönköpings län klarar miljö kvalitetsnormer för kvävedioxid (NO₂), partiklar (PM₁₀) och bensen. Gislaved kommun klarar även övre och nedre utvärderingströskeln samt aktuellt miljö kvalitetsmål. Därutöver är avloppsreningsverk sådana verksamheter som kan ge upphov till lukt och därmed upplevas som störande. Inom kommunen finns reningsverk i Gislaved och Smålandsstenar samt

ytterligare sju mindre anläggningar utspridda geografiskt. Vid reningsverket i Gislaved sker även rötning av slam för produktion av biogas, där nedbrytning av organiskt material under anaeroba förhållanden kan leda till bildning av illaluktande gaser, såsom svavelväte. Under kommande år ligger kommunens fokus bland annat på att utveckla reningsverkens kapacitet och energieffektivitet.

Förorenad mark

Gislaveds kommun består av ett flertal registrerade, potentiellt förorenade områden. Sex av dessa är klassade i riskklass 1 (mycket stor risk). De omfattar en nedlagd impregneringsanläggning i Norlida, ett sågverk med dopplina i Smålandsstenar samt fyra verkstadsindustrier i Anderstorp där halogenerade lösningsmedel har hanterats. Därtill finns områden i riskklass 2 (stor risk), riskklass 3 (måttlig risk) och riskklass 4 (liten risk). Flera av de föreslagna utvecklingsområdena i planförslaget sammanfaller med registrerade potentiellt förorenade områden.

Transport av farligt gods

I kommunen finns tre vägar som utgör rekommenderad väg för farligt gods, dessa är riksvägarna 26 och 27 samt länsväg 153. En rekommenderad väg för farligt gods är en utpekad väg som i första hand bör användas vid transporter av farligt gods. Farligt gods kan även transporteras på vägar utanför det utpekade vägnätet, där det kan finnas start- och målpunkter för transporter. Vidare kan transport av farligt gods även ske med järnvägstransporter vilket gör att kust-till-kustbanan och HNJ-banan (Halmstad-Nässjö) utgör transportanläggningar där farligt gods färdas.

Enligt väglagen gäller en generell tillståndspliktig zon på minst 12 meter från väg, inom detta område ska om möjligt inte finnas byggnader eller andra anordningar som kan äventyra trafiksäkerheten. Utöver ovanstående zon har Länsstyrelsen upprättat ett byggnadsfritt avstånd på 30 meter respektive 50 meter för vissa vägar i kommunen. Ett bebyggelsefritt område på 30 meter gäller utmed vägarna 604, 153, 26 samt del av riksväg 27. Ett bebyggelsefritt område på 50 meter gäller utmed del av riksväg 27. För järnväg bör ny bebyggelse inte tillåtas inom ett område på 30 meter.

Strålning och radon

Strålning som är farlig för människor och därmed relevanta att ta hänsyn till i den fysiska planeringen är elektromagnetisk strålning som delas in i joniserande och icke-joniserande strålning. Joniserande strålning från radonförekomster påverkar människor i störst utsträckning där dessa befinner sig mer stadigvarande, så som arbetsplatser, vårdinrättningar och bostäder. Enligt en översiktlig markradonkartering består kommunen till störst del av låg- respektive normalriskområden. Lågriskområden i kommunen är våtmarker samt lerjordar. Inom kommunen har något enstaka fall med höga radonvärden i grundvattnet och i mark uppmärksamats. Plan- och bygglagen samt Boverkets byggregler innehåller lagstiftning och riktlinjer för radonhalter inomhus.

Elektromagnetisk strålning kan komma från elektromagnetiska fält kring bland annat kraftledningar och transformatorer. Elektromagnetiska fält finns ständigt omkring oss, men de är starkast närmast källan och avtar i styrka snabbt med avståndet. Det finns allmänna råd, författningssamlingar och föreskrifter som anger referensvärden i form av maxgränser samt begränsningar för allmänhetens exponering för elektromagnetiska fält, och som reglerar minsta avstånd mellan byggnader och kraftledningar.

Civil beredskap

Sveriges civila beredskap handlar om förmågan att förebygga och hantera fredstida krissituationer, krigsfara och ytterst krig. Skyddsrum är ett av flera sätt att skydda befolkningen vid fara under höjd beredskap och finns i områden som är svåra att utrymma, det vill säga i tätorter och större städer. Gislaveds kommun har sådana skyddsrum i centralorten Gislaved samt huvudorterna Anderstorp och Smålandsstenar.

5.5.2 Tänkbara konsekvenser av planförslaget

Planförslaget bedöms ta hänsyn till samtliga relevanta aspekter avseende hälsa och säkerhet. Sammantaget bedöms risker som kan uppstå i samband med de föreslagna utvecklingsområdena för verksamhetsändamål och de störningar som kan uppkomma hanteras på ett i huvudsak tillfredsställande sätt

Miljöfarlig och störande verksamhet

Planförslaget ger utrymme för totalt 816 hektar ny verksamhetsmark, vilket kan medföra ökade trafikmängder samt fler lastningar och lossningar av gods. Detta kan leda till ökad buller- och luftpåverkan, och risken för påverkan på mark och vatten kan öka vid olyckor inom området eller vid transporter av gods, inklusive farligt

gods. För att begränsa störningar från verksamheter har ett antal ställningstaganden tagits fram som anger hur dessa ska beaktas vid planering av bostäder. Detta bedöms som positivt och möjliggör utveckling av bostads- och verksamhetsområden i nära anslutning till varandra utan större negativa konsekvenser.

De nya verksamhetsområdena är generellt lokaliserade i anslutning till befintliga verksamhetsområden och på betryggande avstånd från befintliga bostäder samt annan känslig bebyggelse, såsom skolor och förskolor. Planförslagets konsekvenser av störningar relaterade till miljöfarlig verksamhet redovisas under respektive avsnitt nedan.

Buller och vibrationer

Inom den fysiska planeringen är det viktigt att ny bebyggelse lokaliseras och utformas så att bullernivåer hålls på godtagbar nivå för att minska en negativ påverkan på människors hälsa. Riktvärden, riktlinjer och allmänna råd från bland annat Riksdagen, Naturvårdsverket och Folkhälsomyndigheten används för att avgöra vilka bullernivåer som är acceptabla. Planförslaget anger att centralorten och huvudorterna huvudsakligen ska växa genom förtätning. Förtätning med fler och högre byggnader kan öka reflektionen av ljud och, tillsammans med ett ökat antal boende på samma yta, leda till att fler människor blir störda. Kommunen strävar efter att nya utvecklingsområden för verksamhetsändamål ska lokaliseras på lämpligt avstånd från bostäder och att omgivningsbuller beaktas vid fortsatt planering och bygglovsprövning. Det saknas dock ställningstaganden för hur ny bostadsbebyggelse ska hantera buller från verksamheter. Bostäder och skolor bör skyddas från buller, särskilt i utnämnda förtättningsområden. Vidare framgår att utredningar och åtgärder kan behövas redan vid en initierad detaljplaneprocess när ny bebyggelse planeras i närheten av väg eller järnväg.

Planförslaget anger som ställningstagande att kommunen ska verka för ökad medvetenhet om bullerproblematik i befintliga bostadsområden samt vid behov utreda och vidta åtgärder. Det framgår även att omgivningsbuller ska beaktas vid planering av nya bostäder och i bygglovsprövning. Detta är positivt och bedöms minska risken för negativa konsekvenser vid eventuell bostadsetablering inom aktuella områden.

Nya verksamhets- och industriområden kan medföra ökad trafik samt fler lastningar och lossningar, vilket kan påverka bullernivåer negativt. Även viss produktionsverksamhet kan förändra ljudmiljön. Transporter till och från verksamheter kan ge ytterligare störningar som bör beaktas. Planförslaget innehåller ställningstaganden om att ny störningskänslig bebyggelse ska lokaliseras med hänsyn till vägar, järnvägar och verksamheter som kan ge bullerstörningar, och att bullerskydd kan avsättas vid behov. Vidare ska nya verksamheter främst lokaliseras i anslutning till redan ianspråktagen mark för att upprätthålla en sammanhållen bebyggelsestruktur och effektivt markutnyttjande. Lokalisering bör kopplas till hållbara transportalternativ och stråk för gång, cykel och kollektivtrafik. Störande verksamheter, som genererar tung trafik, ska placeras i utkanten av eller utanför central-, huvud- och landsbygdsorter med närhet till god transportinfrastruktur.

Planförslaget har som intention att åstadkomma en större infrastructuresatsning öster om Smålandsstenar, ändrad sträckning för riksväg 26, och förlängning av väg 604 med öst – västlig förbindelse på sträckan Anderstorp – riksväg 26 för person- och godstrafik. Avsikten är att förbättra tillgängligheten, stödja näringslivet och minska trafiken genom centralorten Gislaved och huvudorten Smålandsstenar. Arbetet med satsningarna bedöms kunna ge positiva effekter på både miljö och hälsa, bland annat genom minskad bullerpåverkan och förbättrad luftkvalitet i Smålandsstenar och Gislaved. Samtidigt innebär det ingrepp i landskapet och kan skapa barriärer mellan orterna och omkringliggande naturområden. Positivt är att ett ställningstagande i planförslaget omnämner att ändrad sträckning för riksväg 26 föreslås öster om Smålandsstenar, vilket syftar till att förbättra framkomligheten för långväga transporter, minska restider, förbättra boendemiljön lokalt och öka trafiksäkerheten för oskyddade trafikanter.

Planförslaget anger som ställningstagande att ny vindkraft ska lokaliseras med ett minsta avstånd om 1 500 meter till tätorter, småorter och annan sammanhängande bebyggelse. Vid varje potentiell etablering ska även hänsyn tas till platsens ljudutbredning. Det är positivt att tydliga skyddsavstånd har fastställts. Samtidigt föreslås inga nya områden för vindkraft ut och det saknas ytterligare vägledning för att förebygga negativa lokaliseringsrelaterade effekter, utöver de övergripande ställningstagandena om energiproduktion. Utvecklingsinriktningen avseende bostadsbyggnation redovisas även väster om huvudorten Smålandsstenar i riktning mot ett område avsett för vindkraft. Den aktuella parken är i dagsläget inte uppförd och avståndet mellan planerade bostäder och vindkraftsområdet uppgår till cirka 2,5 – 4,5 kilometer.

Sammantaget bedöms planförslaget innebära *obetydliga och/eller neutrala konsekvenser* för buller och vibrationer.

Luftkvalitet och lukt

Kommunen har ställt sig bakom att marken kring avloppsreningsverken i centralorten Gislaved och huvudorten Smålandsstenar ska bevaras som strategiska reservområden för framtida behov av utbyggnad eller tekniska anpassningar. Planförslaget anger också, om än inte som ett formellt ställningstagande, att bostäder och verksamheter inte bör lokaliseras för nära verken och ska utformas så att reningsverkens funktion, utvecklingsmöjligheter och klimatanpassning säkerställs, vilket bedöms positivt. Dessutom planeras en ny biogasanläggning, främst för gödsel, i huvudorten Reftele, men tilltänkt plats är inte angiven och ställningstaganden kopplade till denna saknas, då tillstånd väntas före laga kraft för planförslaget.

Avloppsreningsverken är strategiskt viktiga samhällsfunktioner. Reningsverket i Smålandsstenar är centralt för avloppsförsörjningen i den södra kommundelen och har lokaliserats med hänsyn till närhet till recipienten och befintlig infrastruktur. Möjligheterna att utveckla och förbättra reningen av avloppsvatten innan det släpps ut i Nissan bedöms som mycket positiva för ytvattenkvaliteten och kan även ge betydande fördelar för nedströms liggande kommuner inom avrinningsområdet. En utbyggnad av befintliga reningsverk kan dock medföra ökade luktstörningar. Utvecklingsområdet i Gislaved är lokaliserat på godtagbart avstånd från både befintlig bostadsbebyggelse och föreslagna utvecklingsområden för bostadsändamål. Däremot är utvecklingsområdet i Smålandsstenar dikt an det befintliga reningsverket och nära befintlig bostadsbebyggelse, men inga nya områden för bostadsändamål är utpekade i närheten. Konsekvenserna bedöms som obetydliga och/eller neutrala så länge ny bebyggelse och verksamheter lokaliseras med lämpligt avstånd, men en utökning av reningsverket i Smålandsstenar kan innebära risk för negativa effekter på grund av närheten till bostäder.

Föreslagna utvecklingsområden i planförslaget kan därutöver leda till viss ökning av transporter och pendling, både kopplat till verksamhetsområden (godstransporter och arbetsresor) och bostäder. Sammantaget bedöms varken ovan trafikökning eller eventuellt ökade luktstörningar från avloppsreningsverken vara så omfattande att miljö kvalitetsnormerna för luft riskerar att överskridas, och tänkbara konsekvenserna bedöms innebära *obetydliga och/eller neutrala konsekvenser* för luftkvalitet och lukt.

Förorenad mark

Planförslaget föreslår flera utvecklingsområden som berörs av registrerade potentiellt förorenade områden och betonar samtidigt att människors hälsa och miljön ska skyddas genom att minimera användningen av kemikalier samt arbeta för en giffri vardag. Detta ska ske både genom att reducera kemikalieanvändning i vardagen och genom att aktivt kartlägga och sanera förorenade områden inom kommunen.

Det förekommer ställningstaganden om att potentiellt förorenade områden ska beaktas vid planläggning och bygglovsprövning, och vid behov åtgärdas i samband med exploatering för att skydda människors hälsa och miljön, vilket är positivt. Om det bedöms relevant ska även riskbedömning göras för angränsande områden utanför aktuell fastighet. Riskområden för markföroreningar som berör planförslagets utvecklingsområden prioriteras för vidare undersökning och eventuell sanering. Dessa ställningstaganden skapar goda förutsättningar för positiva konsekvenser genom ökad kunskap om markföroreningar och möjlig sanering. Samtidigt kan etablering av nya miljöfarliga verksamheter bidra till ytterligare föroreningar.

Sammantaget bedöms planförslaget innebära *möjlighet för positiva konsekvenser* för förorenad mark, med potential att flera förorenade markområden saneras vid planförslagets genomförande.

Transport av farligt gods

Risker vid transporter av farligt gods inkluderar olyckor under transport, såsom kollisioner, avkörningar och urspårningar, samt risker i samband med lastning och lossning. Planförslaget betonar därmed vikten av att beakta transporter av farligt gods vid planering av ny bebyggelse i anslutning till transportinfrastruktur. Det finns som ställningstagande att en riskbedömning ska göras vid planering av bebyggelse inom 150 meter från rekommenderade vägar och järnvägar för farligt gods. Därutöver ska hänsyn tas till skyddsavstånd i anslutning till riksintresseanläggningar för väg och järnväg, i syfte att säkerställa anläggningarnas funktion och minska risker kopplade till transporter av farligt gods.

Föreslagna utvecklingsområden för verksamhetsändamål bedöms sannolikt leda till en ökning av tung trafik. De planerade verksamhetsområdena är dock i stor utsträckning lokaliserade i nära anslutning till kommunens större transportleder, vilket bedöms som positivt ur både tillgänglighets- och störningsperspektiv. Om trafikflöden kan ledas utanför orterna, främst genom anläggande av förbifarter i enlighet med planförslaget, bedöms detta kunna ge positiva effekter på buller- och luftkvalitet i orterna. En sådan omfördelning av trafiken bedöms även bidra till ökad trafiksäkerhet för oskyddade trafikanter.

Det är sannolikt att Försvarsmakten, och vid behov även utländska försvarsmakter, kommer att nyttja kommunens järnvägsnät samt riksväg 26 och 27 för transporter av personal och militär materiel. Vid mobilisering eller krig kan dessa transporter innebära en ökad belastning på väg- och järnvägsnätet och konkurrera med civil trafik, vilket ställer högre krav på kapacitet, bärighet och framkomlighet. Dessa förutsättningar bör beaktas vid planering av genomfartsleder och framtida utbyggnad av infrastruktur.

Sammantaget bedöms planförslaget innebära *obetydliga och/eller neutrala konsekvenser* för transport av farligt gods.

Strålning och radon

Planförslaget anger som ställningstagande att gällande riktvärden för radon i inomhusluft inte får överskridas, vilket ska säkerställas i samband med bygglovsprövning. För att möjliggöra detta framgår att radonhalter bör vara kända senast vid planläggning, och att byggtekniska åtgärder ska vidtas om förhöjda halter påträffas. Sammantaget bedöms planförslaget innehålla tillfredsställande ställningstaganden avseende strålning och radon, genom att högriskområden för radon ska undvikas och att riktvärden för inomhusluft vid byggnation inte ska överskridas. Därutöver finns gällande lagstiftning som syftar till att minimera risken för ohälsosamma radonhalter inomhus.

Vidare anges i ett ställningstagande att byggnation i första hand ska undvikas inom högriskområden för markradon. Kommunen har även för avsikt att vid planering och exploatering undvika lokalisering av bebyggelse för stadigvarande vistelse i närheten av magnetfält. Detta bedöms som positivt och är i linje med gällande rekommendationer om att begränsa exponering för magnetiska fält. Sammantaget bedöms planförslaget hantera frågor om strålning och radon på ett tillfredsställande sätt, vilket innebär en låg risk för negativa konsekvenser och utgör därmed *obetydliga och/eller neutrala konsekvenser*.

Civil beredskap

Planförslaget anger som ställningstagande att totalförsvarets militära och civila intressen ska stödjas i den mån det är möjligt. Skyddsrum finns i de större orterna, men det framgår inte om de kommer att räcka för den planerade befolkningstillväxten. Om behovet av skyddsrum och beredskap inte säkerställs finns *risk för negativa konsekvenser* för samhällssäkerhet, civil beredskap och förmågan att hantera krissituationer.

Bedömning av tänkbara konsekvenser av planförslaget för <i>Hälsa och säkerhet</i>					
	Förväntade positiva konsekvenser	Möjlighet till positiva konsekvenser	Obetydliga och/eller neutrala konsekvenser	Risk för negativa konsekvenser	Förväntade negativa konsekvenser
<i>Miljöfarlig och störande verksamhet</i>			X		
<i>Buller och vibrationer</i>			X		
<i>Luftkvalitet och lukt</i>			X		
<i>Förorenad mark</i>		X			
<i>Transport av farligt gods</i>			X		
<i>Strålning och radon</i>			X		
<i>Civil beredskap</i>				X	

5.5.3 Tänkbara konsekvenser av nollalternativet

Många av de utvecklingsområden för bostads- och verksamhetsändamål samt intentioner avseende transportinfrastruktur som föreslås i nollalternativet återfinns även i planförslaget. Ambitionen för nya bostäder är dock betydligt lägre i nollalternativet, med 800 bostäder jämfört med 7 000 som planförslaget möjliggör för. Ett lägre antal invånare medför generellt ett mindre transportbehov och lägre trafikflöden. Större infrastruktursatsning öster om Smålandsstenar, ändrad sträckning för riksväg 26, och förlängning av väg 604 med öst – västlig förbindelse på sträckan Anderstorp – riksväg 26 förekommer i de båda framtidsalternativen, vilket innebär att möjlighet till positiva konsekvenser avseende buller och luftkvalitet i Smålandsstenar och Gislaved är jämförbar.

När det gäller förorenad mark och transporter av farligt gods bedöms nollalternativet ge liknande tänkbara konsekvenser som planförslaget. Båda alternativen har likartade ställningstaganden, vilket bedöms medföra obetydliga eller neutrala effekter jämfört med nuläget. I nollalternativet anges att kommunen ska ha planlagd mark för miljöfarliga verksamheter och underlätta för omlokalisering av verksamheter som är olämpligt lokaliserade. Detta bidrar till bättre hälsa och miljö genom att säkerställa att verksamheter med miljöpåverkan lokaliseras där störningarna blir minst. Planförslaget innehåller inte motsvarande ställningstaganden specifikt för miljöfarliga verksamheter, men har ställningstaganden om verksamheter generellt samt om hantering av potentiellt förorenad mark. Bedömningen är att båda framtidsalternativen har ställningstaganden med liknande syften och att även nollalternativet kan ge möjlighet till positiva konsekvenser för förorenad mark.

Nollalternativet innehåller riktlinjer för vindkraftsutbyggnad samt områden där etablering ska undvikas. Skyddsavståndet till tätorter anges till 1 000 meter. Trots att avståndet är kortare bedöms det ändå vara tillräckligt, och nollalternativet förväntas ge obetydliga eller neutrala konsekvenser.

Nollalternativet saknar ställningstaganden och beskrivningar om både radon och strålning samt civil beredskap, vilket bedöms innebära *risk för negativa konsekvenser*. Sammantaget bedöms nollalternativet ge samma konsekvenser som planförslaget, däremot bedöms konsekvenserna för strålning och radon vara mer negativa i nollalternativet än i planförslaget.

5.6 Hushållning med mark, vatten och övriga resurser

5.6.1 Förutsättningar

Mark som resurs

Gislaveds kommun är en typisk skogskommun där norra delen tillhör Småländska sköldens högländ och den södra delen sträcker sig över Södra Smålands urbergsslätt. Terrängen är i norr mer höglänt och kuperad, medan söderdelen är låglänt, med höjder som varierar från över 250 meter över havet i norr till 100–150 meter i söder. Kommunens geografi kan grovt delas in i tre områden: den norra delen med karga barrskogar och myrlandskap, den sydvästra delen med småbrutet skogs- och sjölandskap, samt den sydöstra delen med mer bördig jordbruksmark. Skogsbruk, jordbruk och övriga areella näringar har stor betydelse för både boende och näringsliv i kommunen. Jordbruksmarken omfattar drygt åtta procent av Gislaveds totala areal.

Enligt jordbruksmarkskarteringen (Gislaveds kommun, 2024) är jordbruksmarken i kommunen geografiskt spridd. Det största sammanhängande området finns längs Lillåns dalgång mellan Reftete och sjön Bolmen, där marken är storskalig och den mest bördiga i kommunen. I övriga delar av kommunen är jordbruksmarken mer småskalig, uppdelad i mindre enheter och spridd. I närheten av Burseryd och Skeppshult, längs Västerån och Österån, finns dessutom ett mindre stråk med jordbruksmark av högt och mycket högt brukningsvärde.

Jordbruksmarken som resurs är av stor betydelse för livsmedelsproduktionen och kommunen har en restriktiv hållning till ianspråktagande av jordbruksmark samt att den ska värderas högt i förhållande till andra intressen. För att motverka minskande jordbruksareal till följd av utveckling eller igenväxning kan marker som historiskt varit jordbruksmark återställas samt nyodling förekomma. Enligt 3 kap. 4 § miljöbalken får jordbruksmark endast tas i anspråk för bebyggelse och anläggningar om det rör väsentliga samhällsintressen och om dessa inte kan lokaliseras till ett annat område.

Vatten och avlopp

Gislaveds kommun har en väl utbyggd VA-verksamhet som omfattar hela kedjan från dricksvattenproduktion till avledning och rening av spill- och dagvatten. Cirka 85 procent av kommunens invånare är anslutna till den allmänna VA-anläggningen, medan övriga har enskilda lösningar. VA-planen med integrerad vattentjänstplan

utgör kommunens övergripande styrdokument för hur vatten- och avloppsförsörjningen ska utvecklas i takt med bebyggelse och klimatförändringar. Planen fungerar som underlag till översiktsplanen och anger hur utbyggnad av allmänt VA ska ske utifrån miljö- och hälsoskyddsskäl samt ekonomisk och teknisk rimlighet. Kommunen prioriterar områden där miljöpåverkan från enskilda avlopp är störst och där behovet av samlad VA-lösning är tydligt.

Kommunens dricksvattenförsörjning baseras helt på grundvatten från vattenverk spridda över kommunen. För att säkerställa långsiktig råvattentillgång pågår ett fortlöpande arbete med att fastställa och revidera vattenskyddsområden och tillhörande skyddsföreskrifter. I nuläget finns fastställda vattenskyddsområden för vattenverken i Gislaved, Smålandsstenar, Burseryd och Broaryd. Arbetet med att ta fram skyddsområden pågår även för Tallberga, Örebyd, Hällabäck och Hestra.

Avfall

Stora delar av det kommunala ansvaret för avfallshantering sköts av kommunalförbundet SÅM - Samverkan Återvinning Miljö. Förbundet bildades 2018 av Gislaveds, Gnosjö, Vaggeryds och Värnamo kommuner. För att ta hand om hushållens grovavfall och farliga avfall finns i det två återvinningscentraler i Mossarp mellan Gislaved och Anderstorp och i Smålandsstenar vid Oskarstippen. För boende i kommunens norra delar är närmaste återvinningscentralen Gynnås i Gnosjö kommun. Som komplement till återvinningscentralerna finns också tre gröntippar i Hestra, Burseryd och Reftele som tar emot trädgårdsavfall.

5.6.2 Tänkbara konsekvenser av planförslaget

Planförslagets avser att utveckla och bevara den byggda miljön för att stödja en hållbar samhällsutveckling. Planen anger utvecklingsinriktningar som syftar till att främja en balanserad och hållbar tillväxt i kommunens central-, huvud- och landsbygdsorter såväl som landsbygden i överlag, säkerställa en integrerad och sammanhängande grön- och blåstruktur samt stärka ett förbättrat och hållbart transportinfrastruktursystem. Detta utgör strategier som bidrar till en effektiv och hållbar hushållning med mark, vatten och andra resurser.

Bland föreslagna utvecklingsområden finns några som, i begränsad omfattning, överlappar jordbruksmark. Detta innebär en viss påverkan på jordbruksproduktion och landskapskaraktär, men överlappningen bedöms som begränsad. Utpekandet baseras på en samlad bedömning där motiven är att utbyggnaden utgör ett väsentligt samhällsintresse, alternativa lokaliseringar är mindre lämpliga, och de föreslagna områdena för utveckling möjliggör fortsatt markanvändning för jordbruk i stor utsträckning. Sammantaget bedöms nyttan för samhällsutveckling och hållbar tillväxt överväga den begränsade påverkan på jordbruksmark och landskap. Tidigare utkast av planförslaget har justerats för att i största möjliga mån undvika ianspråktagande av jordbruksmark. Detta bidrar till att bevara produktiv mark och landskapskaraktär, samtidigt som ny bebyggelse i huvudsak kan koncentreras till redan ianspråktagen mark eller områden med lägre jordbruks- och naturvärden, vilket stärker en hållbar markanvändning.

Planförslaget anger att exploatering av redan detaljplanerad tomtmark ska prioriteras och att ny bebyggelse i första hand ska förläggas till redan ianspråktagna eller hårdgjorda ytor. Förtätning av befintliga strukturer samt etablering av nya bostadsområden ska anpassas gällande täthet och utformning utifrån lokala förutsättningar, med hänsyn till både ortens och platsens karaktär. Utvecklingsområden för verksamhetsändamål förekommer i anslutning till, eller i närheten av, befintliga verksamhetsområden för att bevara en sammanhållen bebyggelsestruktur och möjliggöra effektivt markutnyttjande. Vid lokalisering betonas även kopplingen till hållbara transportalternativ samt till stråk för gång-, cykel- och kollektivtrafik, vilket bidrar till en integrerad och miljömässigt hållbar samhällsutveckling.

Mark som resurs

Huvudorten Reftele, som är geografiskt lokaliserad inom kommunens sammanhängande odlingslandskap, föreslås utvecklas genom förtätning av befintliga bostadsområden som är centralt belägna. Samtidigt som bostadsutvecklingen ska bidra till en variation av bostadstyper. Planförslaget föreslår även två grönområden för fortsatt utveckling, vilka delvis består av jordbruksmark om cirka 0,4 respektive 1 hektar. Inom centralorten Gislaved föreslås ett område om cirka 0,5 hektar för utbyggnad på jordbruksmark med normalt brukningsvärde. Planförslaget anger att när jordbruksmark tas i anspråk ska kompensationsåtgärder utredas parallellt med pågående detaljplaneprocess. För utpekade LIS-områden prioriteras aktivt jordbruk framför exploateringsintressen. Däremot har en konkret avvägning mot jordbruksmark inte genomförts för de utpekade LIS-områdena. Vidare ska möjligheter att anordna vatten och avlopp ingå i bedömningen av områdenas lämplighet som LIS-områden och deras prioritering för utveckling.

Hänsyn har tagits till jordbruksmark, med fokus på att brukningsvärd mark i första hand ska undantas från exploatering. Jordbruksmark med mycket högt värde utifrån de markbundna faktorerna och aktuellt brukande skyddas först, följt av högt respektive normalt värde. Detta ger tydlig vägledning för exploatering av ny bebyggelse både i tätortsnära landsbygd och för enstaka byggnation på landsbygden. Prioritering av redan ianspråktagen mark, förtätning och funktionsblandad bebyggelse tillsammans med sparsamt nyttjande av jordbruksmark möjliggör god markhushållning. Föreslagna utvecklingsområden följer planförslagets intentioner avseende bebyggelse samt infrastruktur och bedöms stödja en hållbar samhällsutveckling, där exploatering av jordbruksmark motiveras utifrån markens värde och väsentligt samhällsintresse.

Föreslagna utvecklingsområden för bostads- och verksamhetsändamål på skogsmark minskar arealen produktionsskog och påverkar skogliga resurser. Trots stor hänsyn till jordbruksmark och anpassning efter höga naturvärden, innebär ett genomförande av planförslaget att omfattande ytor av tidigare oexploaterad mark tas i anspråk för bebyggelse. Sammantaget bedöms planförslaget innebära *risk för negativa konsekvenser* för hushållning med mark.

Vatten och avlopp

Ställningstagandena om att kommunen ska säkerställa en klimatanpassad, hållbar och trygg VA-försörjning, samt att planeringen av vatten och avlopp ska samordnas med kommunens översiktsplanering, skapar förutsättningar för effektiv och långsiktig hushållning av vattenresurser och infrastruktur.

Av planförslaget framgår dock inte hur kommunen har integrerat eller anpassat de föreslagna utvecklingsområdena utifrån VA-planen, och ställningstagandenas generella formulering gör bedömningen svårtydd. Förutsatt att kommunen använder VA-planen som styrdokument för utformning av allmän vatten-, avlopps- och dagvattenhantering, samt som underlag för bebyggelseutveckling, bedöms planförslaget innebära *möjlighet till positiva konsekvenser* för hushållning med vatten.

Avfall

Planförslaget specificerar inte vilka typer av verksamheter för avfallshantering som kan etableras inom respektive plats, men de föreslagna utvecklingsområdena möjliggör etablering av olika typer av verksamheter, inklusive avfalls- och masshantering. Inom Smålandsstenar finns ett behov av en återvinningscentral för avfall. En lokaliseringstudering förordar placering inom ett befintligt verksamhetsområde söder om huvudorten och planförslaget föreslår ytterligare ett utvecklingsområde för verksamhetsändamål i anslutning till det befintliga, vilket bidrar till att möta kommunens behov av effektiv avfallshantering.

Sammantaget bedöms planförslaget innebära *möjlighet till positiva konsekvenser* för hushållning med övriga resurser, särskilt vad gäller avfall och materialåtervinning. Planförslaget och dess tillhörande handlingsplan lyfter behovet av en markförsörjningsstrategi, genomförande av avfallsplanen och en masshanteringsstrategi. Om dessa styrdokument tas fram och implementeras, stärks kommunens förutsättningar för ett effektivt och hållbart nyttjande av resurser ytterligare.

Bedömning av tänkbara konsekvenser av planförslaget för <i>Hushållning med mark, vatten och övriga resurser</i>					
	Förväntade positiva konsekvenser	Möjlighet till positiva konsekvenser	Obetydliga och/eller neutrala konsekvenser	Risk för negativa konsekvenser	Förväntade negativa konsekvenser
Mark som resurs				X	
Vatten och avlopp		X			
Avfall		X			

5.6.3 Tänkbara konsekvenser av nollalternativet

Även nollalternativet är återhållsamt när det gäller att föreslå utvecklingsområden för ändrad mark- och vattenanvändning eller ny bebyggelse på jordbruksmark. Vid Tokarp och Stjärnehult, öster om huvudorten Anderstorp, medger nollalternativet utveckling av sammanhängande bostadsbebyggelse på jordbruksmark. Nollalternativet innehåller därutöver inga ställningstaganden om hushållning med jordbruksmark, vilket skapar

sämre möjligheterna till vägledning vid en framtida prövning av lämplighet. Avvägningar mellan väsentliga samhällsintressen och jordbruksmark försvåras, och framtida ärenden som berör jordbruksmark kommer därför att kräva separata lokaliseringstudier och lämplighetsbedömningar.

Nollalternativet saknar även de tydliga ställningstaganden som planförslaget gör om att utvecklingen av bebyggelse ska anpassas efter kapacitet och utbyggnadstakt för vatten och avlopp.

Sammantaget bedöms nollalternativet innebära *förväntade negativa konsekvenser* för hushållning med mark, vatten och övriga resurser.

6 Regionala och mellankommunala frågor

Regionala och mellankommunala frågor är viktiga för utvecklingen både inom kommunen och i regionen. Gislaved ingår i Region Jönköping och gränsar till Västra Götalands län, Hallands län och Kronobergs län. Gislaveds kommun samarbetar med Tranemo kommun inom bygg, miljö och detaljplanering sedan 2019, med en gemensam samverkansnämnd för bygg- och miljöfrågor. SÅM (Samverkan Återvinning Miljö) är ytterligare ett mellankommunalt samarbete som ansvarar för renhållningen i Gislaved, Gnosjö, Vaggeryd och Värnamo. GGVV-regionen, även kallad Gnosjöregionen och kopplat till den så kallade Gnosjöandan, omfattar samma kommuner och kännetecknas av ett starkt entreprenörskap och ett omfattande regionalt samarbete.

Bolmenleden, även kallad "Bolmen runt", är en vandringsled runt sjön Bolmen och utgör ett mellankommunalt intresse tillsammans med Ljungby, Värnamo och Hylte kommun. Flera utpekade LIS-områden intill sjöar i kommunen utgör mellankommunala intressen, bland annat Bolmen, som delas med de kommuner som nämndes ovan, och Nissansjöarna, som delas med Gnosjö kommun. Gislaveds kommun utgörs i den norra delen av ett opåverkat område som delas med Gnosjö och Vaggeryd kommun. Utvecklingen och bevarandet av naturvärden såväl som grönstruktur i Isabergsområdet sker i samarbete med Gnosjö kommun.

Mellankommunal samverkan kring vattenkvalitet och vattenvård sker för avrinningsområdena Ätran, Lagan och Nissan genom respektive vattenråd. Även kalkning av sjöar sker i samverkan med berörda kommuner.

Kommunen ska verka för ökad regionöverskridande och mellankommunal kollektivtrafik för både buss och tåg. Arbetet sker i samverkan med berörda grannkommuner och kollektivtrafikmyndigheter, och det är viktigt att detta genomförs i rätt forum och sammanhang. Gislaved deltar i flera samverkanskonstellationer kopplade till transportinfrastruktur och kollektivtrafik. Planförslaget anger behov av förbättrad standard, ökad kapacitet och högre trafiksäkerhet på bland annat riksväg 26 och 27 samt Nässjö-Halmstad (HNJ-banan) inom kommunen, vilket förutsätter samverkan med statliga myndigheter och angränsande kommuner.

Etablering av vindkraft bedöms vara en mellankommunal fråga. Planförslaget föreslår inte några tillkommande ytor för vindkraftsetablering men vindkraften i kommunen omfattar för närvarande tre parker. Två parker, Grimsås och Grönhult, ligger delvis i Tranemo kommun, och Frostnäs finns enbart i Gislaveds kommun. Därutöver finns ett naturgasstråk som passerar både Gislaved och Hylte kommun, samt gemensamma distributionsledningar som förser Gnosjö och Tranemo kommun med gas.

7 Påverkan (områden av riksintresse)

7.1 Riksintressen

I detta kapitel redovisas riksintressen enligt 3 kap. miljöbalken som överlappar med utvecklingsområden i planförslaget, samt föreslagen hantering och ställningstaganden dessa utvecklingsområden berörs av vid kommande exploatering och prövning. Natura 2000-områden utgör riksintresse enligt 4 kap. miljöbalken men redovisas i denna miljökonsekvensbeskrivning under nästkommande kapitel, skyddade områden.

Kulturmiljövård	Föreslagen mark- och vattenanvändning	Föreslagen hantering
<i>Villstad (F2)</i>	Mark- och vattenanvändningen avser <i>landsbygd</i> , där både LIS-område och vägreservat förekommer i anslutning till riksintresset.	Planförslaget innehar särskilda ställningstagande. Kulturhistoriska värden och andra kvaliteter i den fysiska miljön som utgör en del i orternas och landsbygdernas identitet

		och karaktär ska värnas, vårdas, framhåvas och byggas vidare på som en tillgång vid exploatering såväl som utveckling. Inom riksintresseområden där en särskild mark- och vattenanvändning föreslås ska stor hänsyn till riksintressenas värden tas, med syfte att de inte ska påverkas negativt.
Finnvedens folkland (F3)	Utveckling av huvudorten Reftele föreslås genom mark- och vattenanvändningen <i>funktionsblandad bebyggelse</i> (ID: R1 Reftele centrum).	Planförslaget innehar särskilda ställningstagande. Kulturhistoriska värden och andra kvaliteter i den fysiska miljön som utgör en del i orternas och landsbygdernas identitet och karaktär ska värnas, vårdas, framhåvas och byggas vidare på som en tillgång vid exploatering såväl som utveckling. Inom riksintresseområden där en särskild mark- och vattenanvändning föreslås ska stor hänsyn till riksintressenas värden tas, med syfte att de inte ska påverkas negativt.
Sandvik (F1)	Mark- och vattenanvändningen avser <i>landsbygd</i> .	Planförslaget innehar särskilda ställningstagande. Kulturhistoriska värden och andra kvaliteter i den fysiska miljön som utgör en del i orternas och landsbygdernas identitet och karaktär ska värnas, vårdas, framhåvas och byggas vidare på som en tillgång vid exploatering såväl som utveckling. Inom riksintresseområden där en särskild mark- och vattenanvändning föreslås ska stor hänsyn till riksintressenas värden tas, med syfte att de inte ska påverkas negativt.

Yrkesfiske	Föreslagen mark- och vattenanvändning	Föreslagen hantering
Bolmen (82)	I underlaget för landsbygdsutveckling i strandnära lägen föreslås tio LIS-områden kring Bolmen. Underlaget saknar dock en bedömning av påverkan på riksintresset för yrkesfisket, och utifrån befintligt material kan risk för påverkan, särskilt på lek- och uppväxtområden, inte uteslutas.	Planförslaget innehar ett särskilt ställningstagande: Kommunen har för avsikt att undvika åtgärder som kan innebära negativ påverkan eller påtaglig skada på riksintresset. Områdets värden ska skyddas så att de inte försämras eller försvinner. De fiskbestånd, inklusive lek – och uppväxtplatser, som är viktiga för yrkesfisket i Bolmen ska skyddas och näringens behov av infrastruktur ska beaktas i planering.

Naturvård	Föreslagen mark- och vattenanvändning	Föreslagen hantering
Vattlasjöområdet (NRO06033)	Utveckling av riksväg 26 föreslås i anslutning till riksintresset.	Planförslaget innehar ett särskilt ställningstagande: Åtgärder som skadar områdets geologiska bildningar som exempelvis

		täktverksamhet och anläggning av vägar, ska undvikas.
Radan-Svanån-Stengårdshultasjön (NRO06034)	Mark- och vattenanvändningen avser <i>landsbygd</i> , där LIS-område förekommer.	Planförslaget innehåller ett särskilt ställningstagande: Ökad belastning av näringsämnen från bland annat avlopp eller jord- och skogsbruk ska undvikas och fortsatta kalkningsåtgärder prioriteras. Åtgärder som påverkar vattendragets konnektivitet negativt ska undvikas.
Mossjön och närliggande mossar (NRO06045)	Mark- och vattenanvändningen avser <i>landsbygd</i> , där ett sammanhängande område för natur- och friluftsliv förekommer.	Planförslaget innehåller ett särskilt ställningstagande: Ökad belastning av näringsämnen från bland annat avlopp eller jord- och skogsbruk ska undvikas och fortsatta kalkningsåtgärder prioriteras. Åtgärder som påverkar vattendragets konnektivitet negativt ska undvikas. Området ska skyddas mot åtgärder som avvattnat våtmarkerna eller medför ingrepp i form av exempelvis lednings- och vägdragningar. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzoner eller vid vattendrag bör undvikas. Området ska skyddas mot kalkning, dikningar och kalavverkningar av stränder samt dikning inom tillrinningsområdet.
Kättesjö mossen (NRO060104)	Mark- och vattenanvändningen avser <i>landsbygd</i> .	Planförslaget innehåller ett särskilt ställningstagande: Området ska skyddas mot åtgärder som avvattnat våtmarkerna eller medför ingrepp i form av exempelvis lednings- och vägdragningar. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzoner eller vid vattendrag bör undvikas.
Ettö (NRO060114)	Mark- och vattenanvändningen avser <i>landsbygd</i> .	Utgör naturreservat.
Ingelsbo (NRO06081)	Mark- och vattenanvändningen avser <i>landsbygd</i> .	Planförslaget innehåller ett särskilt ställningstagande: Områdets bergarts- och mineralförekomst ska skyddas mot täkt- och gruvverksamhet eller andra ingrepp.
Nissan nedströms Nissansjöarna (NRO06036)	Utvecklingsområde avseende <i>funktionsblandad bebyggelse</i> (ID: G2 Gislaved 2040 och G6 Gyllenfors), och <i>teknisk infrastruktur</i> (ID: G16 Gislaveds avloppsreningsverk) föreslås inom riksintresset. Norr om föreslås ytterligare utvecklingsområde för <i>verksamheter</i> (ID: G10 Sägverket) och i direkt anslutning fortsatt utveckling av <i>grönområde</i> (ID: G15 Ormkärr grönområde).	Planförslaget innehåller ett särskilt ställningstagande: Åtgärder som gör ingrepp i åns meanderformationer eller hindrar den naturliga meandringsprocessen ska undvikas. I de fall exploatering eller ingrepp planeras i områden av riksintresse för naturvård ska detta ske med hänsyn till riksintressets värden och om möjligt stärka värdena.

Store mosse, Anderstorp (NRO06037)	Utveckling av <i>grönområde</i> föreslås i den södra delen av riksintresset.	Planförslaget innehåller ett särskilt ställningstagande: Området ska skyddas mot åtgärder som avvattnat våtmarkerna eller medför ingrepp i fram av exempelvis lednings- och vägdragningar. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzoner eller vid vattendrag bör undvikas. Delar utgör naturreservat.
Härydmossen och Rövamossen (NRO06098)	Mark- och vattenanvändningen avser <i>landsbygd</i> .	Planförslaget innehåller ett särskilt ställningstagande: Området ska skyddas mot åtgärder som avvattnat våtmarkerna eller medför ingrepp i fram av exempelvis lednings- och vägdragningar. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzoner eller vid vattendrag bör undvikas.
Örnaholm (NRO060139)	Mark- och vattenanvändningen avser <i>landsbygd</i> .	-
Våtmark vid Sanderydssjön (NRO06090)	Mark- och vattenanvändningen avser <i>landsbygd</i> .	Planförslaget innehåller ett särskilt ställningstagande: Området ska skyddas mot åtgärder som avvattnat våtmarkerna eller medför ingrepp i fram av exempelvis lednings- och vägdragningar. Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar och i kantzoner eller vid vattendrag bör undvikas.
Isberga (NRO060121)	Mark- och vattenanvändningen avser <i>landsbygd</i> .	Planförslaget innehåller ett särskilt ställningstagande: Området ska skyddas mot åtgärder som minskad eller upphörd jordbruks-/betesdrift, skogsplantering, eller andra åtgärder som gör ingrepp i eller påverkar områdenas värden.
Risamossen (NRO060106)	Mark- och vattenanvändningen avser <i>landsbygd</i> .	-
Fegen (NRO06038)	Mark- och vattenanvändningen avser <i>landsbygd</i> .	Utgör naturreservat.
Draven (NRO06039)	Mark- och vattenanvändningen avser <i>landsbygd</i> .	Utgör naturreservat.

Friluftsliv	Föreslagen mark- och vattenanvändning	Föreslagen hantering
Isaberg (FF02)	Utvecklingsområde avseende <i>bostadsbebyggelse</i> (ID: H6 Bjärsveds klint) föreslås inom riksintresset. Även utvecklingsområde för <i>tillfällig vistelse</i> förekommer (ID: H8 Isaberg).	Planförslaget innehåller ett särskilt ställningstagande: Inom riksintresseområdet Isaberg ska en balanserad utveckling ske mellan å ena sidan anläggningarna som erbjuder ordnade friluftaktiviteter, å andra sidan det oexploaterade sjö-

		<p>och skogslandskapet som erbjuder naturupplevelser.</p> <p>Därutöver gäller följande:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eventuellt tillkommande verksamheter, anläggningar och bebyggelse inom riksintresseområdena ska anpassas till landskapet vad gäller skala, volym och placering. • Allmänhetens tillgång till områden av riksintresse för friluftsliv ska värnas och stärkas. • Främja satsningar som ska bidra till en fortsatt utveckling och tillskapande av nya leder, såsom rid-, vandrings-, cykel- och kanotleder inom riksintresseområdena. • Verksamheter som enskilt eller kumulativt kan försämra vattenkvaliteten på ett sätt som negativt påverkar fisket eller badmöjligheterna inom riksintresseområdena får inte anläggas. • Verka för att vidareutveckla samverkansformerna mellan berörda länsstyrelser och kommuner för att värna och utveckla riksintresseområdena.
<p>Fegen, Svansjöarna och Kalvsjön (FF09)</p>	<p>Mark- och vattenanvändningen avser landsbygd.</p>	<p>Planförslaget innehåller ett särskilt ställningstagande: Området ska särskilt skyddas mot element som, enskilt eller kumulativt, väsentligt stör landskapsbilden såväl som ljudalstrande verksamheter som påtagligt stör upplevelsevärdena i områdena.</p> <p>Därutöver gäller följande:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eventuellt tillkommande verksamheter, anläggningar och bebyggelse inom riksintresseområdena ska anpassas till landskapet vad gäller skala, volym och placering. • Allmänhetens tillgång till områden av riksintresse för friluftsliv ska värnas och stärkas. • Främja satsningar som ska bidra till en fortsatt utveckling och tillskapande av nya leder, såsom rid-, vandrings-, cykel- och

		<p>kanotleder inom riksintresseområdena.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verksamheter som enskilt eller kumulativt kan försämra vattenkvaliteten på ett sätt som negativt påverkar fisket eller badmöjligheterna inom riksintresseområdena får inte anläggas. • Verka för att vidareutveckla samverkansformerna mellan berörda länsstyrelser och kommuner för att värna och utveckla riksintresseområdena.
Bolmen (FF04)	<p>Mark- och vattenanvändningen avser <i>landsbygd</i>, där LIS-område förekommer. I underlaget för landsbygdsutveckling i strandnära lägen föreslås tio LIS-områden kring Bolmen.</p>	<p>Planförslaget innehåller ett särskilt ställningstagande: Området ska särskilt skyddas mot element som, enskilt eller kumulativt, väsentligt stör landskapsbilden såväl som ljudalstrande verksamheter som påtagligt stör upplevelsevärdena i områdena.</p> <p>Därutöver gäller följande:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eventuellt tillkommande verksamheter, anläggningar och bebyggelse inom riksintresseområdena ska anpassas till landskapet vad gäller skala, volym och placering. • Allmänhetens tillgång till områden av riksintresse för friluftsliv ska värnas och stärkas. • Främja satsningar som ska bidra till en fortsatt utveckling och tillskapande av nya leder, såsom rid-, vandrings-, cykel- och kanotleder inom riksintresseområdena. • Verksamheter som enskilt eller kumulativt kan försämra vattenkvaliteten på ett sätt som negativt påverkar fisket eller badmöjligheterna inom riksintresseområdena får inte anläggas. • Verka för att vidareutveckla samverkansformerna mellan berörda länsstyrelser och kommuner för att värna och utveckla riksintresseområdena.

Kommunikationer

Föreslagen mark- och vattenanvändning

Föreslagen hantering

<p>MSA-yta för Halmstad City Airport och Jönköpings flygplats</p>	<p>Utvecklingsområde avseende <i>funktionsblandad bebyggelse</i> (ID: G10 Sägverket, A1 Moen, A2 Bro till bro, A3 Anderstorps centrum A3, A4 Haga, 31, A5 Göta, A6 Hantverkaren, A7 Prästgården, A7 Prästgården, A9 Tokarp, G1 Ekhult, G3 Gislaveds centrum, H1 Södra Agnsjön, H2 Hestra centrum, H3 Medborgaren, H4 Jutabäcken, S2 Vickelsberg, 5 Linnéan, G6 Gyllenfors, G7 Bruksmagasinet och G2 Gislaved 2040) föreslås inom riksintresset.</p> <p>Även utvecklingsområde för <i>bostadsbebyggelse</i> förekommer (ID: S3 Åtterås, A10 Stjärnehult, A11 Östergården, G8 Ornkärr, H5 Sandbäcken, H6 Bjärsveds Klint, S4 Haghult Södra och S5 Haghult Norra). Såväl som för <i>verksamheter</i> (ID: G9 Mossarp, S6 Fällinge, G10 Sägverket, G11 Singelsö, G13 Rödjan, S8 Skogslund Industriområde, H4 Jutabäcken och A13 Lövås) och <i>teknisk infrastruktur</i> (ID: G17 Gislaveds energi och S11 Smålandsstenars avloppsreningsverk) samt <i>grönområde</i> (ID: G3 Vitsippan Grönområde, G15 Ornkärr Grönområde och S10 Trädparken).</p>	<p>Planförslaget innehar ett särskilt ställningstagande: Om det finns ett planerat högt objekt inom MSA-ytan, 20 meter eller högre, ska flygplatsens verksamhetsutövare ges möjlighet att yttra sig.</p> <p>Vid planering och uppförande av infrastruktur eller byggnadsobjekt, oavsett typ, som kan överstiga tillåtna höjder inom och utom tätort, kommer relevanta myndigheter och aktörer att kontaktas rutinenligt vid detaljplaneläggning och lovgivning.</p> <p>Därutöver förekommer ytterligare ställningstaganden som ska gälla för samtliga riksintressen för kommunikationer.</p>
<p>Väg 26 genom Jönköpings län</p>	<p>Utvecklingsområde avseende <i>verksamheter</i> föreslås i anslutning till riksintresset (ID: G11 Singelsö, 13 Rödjan, 9 Södra industriområdet och G12 Terrassen industriområde). Samt utveckling avseende <i>grönområde</i> (ID: G14 Vitsippans grönområde).</p> <p>Utvecklingsområde avseende <i>funktionsblandad bebyggelse</i> föreslås inom riksintresset (ID: S1 Smålandsstenar centrum).</p>	<p>Planförslaget innehar ett särskilt ställningstagande: Kommunen kommer tillgodose riksintresset genom att anpassa tillkommande bebyggelse med tillhörande väg- och gatunät i relation till den statliga anläggningen, genom att följa riktlinjerna för de hänsynsavstånd som finns, samt föra dialog med Trafikverket när riksintresset bedöms påverkas. Tillkommande trafikökningar som resultat av översiktsplanens genomförande ska hanteras så vägens övergripande funktioner inte påverkas negativt.</p> <p>Därutöver förekommer ytterligare ställningstaganden som ska gälla för samtliga riksintressen för kommunikationer.</p>
<p>Väg 27 genom Jönköpings län</p>	<p>Utvecklingsområde avseende <i>verksamheter</i> föreslås i anslutning till riksintresset (ID: G11 Singelsö, 35, G13 Rödjan, A12 Stötabo). Samt utveckling avseende <i>grönområde</i>.</p>	<p>Planförslaget innehar ett särskilt ställningstagande: Kommunen kommer tillgodose riksintresset genom att anpassa tillkommande bebyggelse med tillhörande väg- och gatunät i relation till den statliga anläggningen, genom att följa riktlinjerna för de hänsynsavstånd som finns, samt föra dialog med Trafikverket när riksintresset bedöms påverkas. Tillkommande trafikökningar som resultat av översiktsplanens genomförande ska</p>

		<p>hanteras så vägens övergripande funktioner inte påverkas negativt.</p> <p>Därutöver förekommer ytterligare ställningstaganden som ska gälla för samtliga riksintressen för kommunikationer.</p>
Järnväg Nässjö-Halmstad (HNJ-banan)	<p>Utvecklingsområde avseende <i>funktionsblandad bebyggelse, verksamheter och teknisk infrastruktur</i> föreslås i anslutning till riksintresset (ID: S1 Smålandsstenars centrum, R1 Reftele Centrum, S6 Fällinge Industriområde, S8 Fällinge industriområde och S11 Smålandsstenars avloppsreningsverk).</p>	<p>Planförslaget innehåller ett särskilt ställningstagande: Kommunen kommer tillgodose riksintresset genom att anpassa tillkommande bebyggelse i relation till den statliga anläggningen, genom att följa regelverket för de hänsynsavstånd som finns samt föra dialog med Trafikverket när riksintresset bedöms påverkas. Tillkommande trafikökningar som resultat av översiktsplanens genomförande ska hanteras så vägens övergripande funktioner inte påverkas negativt.</p> <p>Därutöver förekommer ytterligare ställningstaganden som ska gälla för samtliga riksintressen för kommunikationer.</p>
Järnväg Göteborg-Kalmar (Kust till kustbanan)	<p>Utvecklingsområde avseende <i>funktionsblandad bebyggelse och bostadsbebyggelse</i> föreslås inom riksintresset (ID: H2 Hestra Centrum och H5 Sandbäcken).</p> <p>Utvecklingsområde avseende <i>verksamheter</i> föreslås i anslutning till riksintresset (ID: H7 Äspås verksamhetsområde).</p>	<p>Planförslaget innehåller ett särskilt ställningstagande: Kommunen kommer tillgodose riksintresset genom att anpassa tillkommande bebyggelse i relation till den statliga anläggningen, genom att följa regelverket för de hänsynsavstånd som finns samt föra dialog med Trafikverket när riksintresset bedöms påverkas. Tillkommande trafikökningar som resultat av översiktsplanens genomförande ska hanteras så vägens övergripande funktioner inte påverkas negativt.</p> <p>Därutöver förekommer ytterligare ställningstaganden som ska gälla för samtliga riksintressen för kommunikationer.</p>

Energiproduktion	Föreslagen mark- och vattenanvändning	Föreslagen hantering
Områden utpekade för energiproduktion saknas inom kommunen.	Ingen föreslagen mark- och vattenanvändning bedöms stå i konflikt.	-

Totalförsvarets militära del	Föreslagen mark- och vattenanvändning	Föreslagen hantering
<p>MSA-område (Influensområde för luftrum) Hagshults flygbas</p>	<p>Utvecklingsområde avseende <i>funktionsblandad bebyggelse</i> (ID: S1 Smålandsstenars centrum, A1 Moen, A2 Bro till bro, A3 Anderstorps centrum, A4 Haga, 5 Göta, A6 Hantverkaren, A7 Prästgården, A8 Tornabacke, A9 Tokarp, G1 Ekult, G2 Gislaved 2040, G3 Gislaveds centrum, H1 Södra Agnsjön, H2 Hestra centrum, H3 Medborgaren, H4 Jutabäcken, S2 Vickelsberg, G5 Linnean, G6 Gyllenfors och G7 Bruksmagasinet).</p> <p>Utvecklingsområde avseende <i>bostadsbebyggelse</i> (ID: H5 Sandbäcken, 10 Stjärnehult, A11 Östergården, G8 Ornakärr, H6 Bjärsveds klint och S5 Haghult Norra).</p> <p>Utvecklingsområde avseende <i>verksamheter</i> (ID: G9 Mossarp, S6 Fällinge industriområde, H7 Äspås verksamhetsområde, G11 Signelsö, G12 Terrassen industriområde, G10 Sägverket, G13 Rödjan, A12 Stötabo och A13 Lövås).</p> <p>Utvecklingsområde avseende <i>teknisk infrastruktur</i> (G16 Gislaveds avloppsreningsverk) samt <i>tillfällig vistelse</i> (H1 Isaberg).</p> <p>Utveckling avseende <i>grönområde</i> (ID: G15 Ormkärr grönområde, G14 Vitsippan grönområde)</p>	<p>Samtliga plan- och lovärenden inom påverkansområde för Hagshults flygbas och Stoppområde för höga objekt ska remitteras Försvarmakten. Berörd flygplats ska höras för alla byggnadsobjekt högre än 20 meter och högre än 45 meter inom MSA-yta.</p> <p>Vid planering av uppförande av infrastruktur eller byggnadsobjekt, oavsett typ, som kan överstiga tillåtna höjder inom och utom tätort, kommer relevanta myndigheter och aktörer att kontaktas rutinenligt vid detaljplaneläggning och lovgivning. Försvarmakten behöver höras för byggnadsobjekt över 20 meter utom tätort samt för byggnadsobjekt över 45 meter både inom och utom tätort.</p>
<p>Stoppområde för höga objekt</p>	<p>LIS-område förekommer. I underlaget för landsbygdsutveckling i strandnära lägen föreslås tio LIS-områden kring Bolmen.</p>	<p>Samtliga plan- och lovärenden inom påverkansområde för Hagshults flygbas och Stoppområde för höga objekt ska remitteras Försvarmakten. Berörd flygplats ska höras för alla byggnadsobjekt högre än 20 meter och högre än 45 meter inom MSA-yta.</p> <p>Vid planering av uppförande av infrastruktur eller byggnadsobjekt, oavsett typ, som kan överstiga tillåtna höjder inom och utom tätort, kommer relevanta myndigheter och aktörer att kontaktas rutinenligt vid detaljplaneläggning och lovgivning. Försvarmakten behöver höras för byggnadsobjekt över 20 meter utom tätort samt för byggnadsobjekt över 45 meter både inom och utom tätort.</p>

7.2 Bedömning av påverkan och risk för påtaglig skada på riksintressen

I enlighet med sammanställningen i föregående avsnitt omfattar planförslaget flera utvecklingsområden som berör riksintressen. De riksintressen som överlappar flest utvecklingsområden avser kommunikationer och totalförsvaret, där influensområdet för luftrum omfattar cirka två tredjedelar av kommunens yta. Merparten av

riksintressena är lokaliserade inom geografiska områden som föreslås ha mark- och vattenanvändningen landsbygd, vilket omfattar mark utanför centralort, huvudorter och landsbygdsorter. Denna användning rymmer en mångfald av användningar, där bostäder, verksamheter och olika typer av naturområden ingår. Även fritidshusområden och mindre ortsbildningar utgör en del av användningen.

I anslutning till samtliga riksintressen för kommunikationer, såväl väg som järnväg, redovisar planförslaget utvecklingsområden för bostadsbebyggelse och verksamheter. Inom riksintresset för MSA flygplats samt längs vägarna 26 och 27 pekas även områden för fortsatt utveckling av grönstruktur ut.

Riksintressen för naturvård och kulturmiljövård berörs av markanspråk som kan innebära potentiella konflikter med de utpekade värdena. Nissan nedströms Nissansjöarna påverkas delvis av områden för funktionsblandad bebyggelse, vilka sammantaget möjliggör cirka 2 000 bostäder, samt av ett område för teknisk infrastruktur. De värden som ligger till grund för riksintresset utgörs av Nissans meandersystem, som är ett tydligt och levande exempel på de eroderande och ackumulerande geologiska processer som formar landskapet. För att säkerställa riksintressets bevarande krävs att dessa geologiska formelement skyddas från åtgärder som täktverksamhet, omfattande schaktning och dikning, samt i vissa fall även från påverkan genom terrängkörning i samband med skogsbruk och liknande verksamheter.

Inom riksintresset Finnvedens folkland möjliggör planförslaget utveckling av huvudorten Reftele genom mark- och vattenanvändningen funktionsblandad bebyggelse, vilket ger utrymme för cirka 30 nya bostäder. Riksintressets värden utgörs bland annat av en historisk tingsplats, en rik förekomst av fornlämningar, bymiljöer med bebyggelse från 1800-talet samt Svanaholms före detta säteri.

Inom riksintresset Bolmen för friluftsliv och yrkesfiske föreslås ett flertal LIS-områden, medan riksintresset Isaberg för friluftsliv omfattar områden för både bostadsbebyggelse och tillfällig vistelse. Dessa områden präglas av betydande frilufts- och naturvärden med nära koppling till omgivande naturmiljöer. Därutöver berörs även riksintresset för naturvård, Radan, genom ett utpekat LIS-område.

Planförslaget innehåller både områdesspecifika och generella ställningstaganden som omfattar riksintressena. De generella ställningstagandena för mark- och vattenanvändningen landsbygd täcker en stor andel av kommunens riksintressen och innebär att särskild hänsyn ska tas till riksintressenas värden vid exploatering eller andra ingrepp. Där så är möjligt ska åtgärder även bidra till att stärka dessa värden. Samtidigt innebär planförslaget markanspråk inom områden med riksintressen, vilket medför att fördjupade utredningar och avvägningar behöver genomföras tidigt i detaljplaneprocessen samt vid prövning av tillstånd och bygglov. Detta är nödvändigt för att säkerställa att risken för påtaglig skada på riksintressen kan undvikas. Särskilt känsliga bedöms de föreslagna åtgärderna inom riksintresset Finnvedens folkland vara, där exploatering behöver ske med stor varsamhet för att inte skada kulturhistoriska värden. Även LIS-området inom riksintresset för naturvård Radan kräver särskild försiktighet, då området är känsligt för påverkan, bland annat från avloppsutsläpp. Sammantaget innehåller planförslaget tydliga ställningstaganden som synliggör riksintressena, deras värden och vikten av hänsyn i kommande planerings- och prövningsskeden. Under förutsättning att dessa ställningstaganden följs bedöms planförslaget inte medföra påverkan och risk för påtaglig skada på berörda riksintressen.

8 Påverkan (skyddade områden)

Naturresevat är skyddade enligt 7 kap. 4 § miljöbalken och omfattar värdefulla naturmiljöer. Tidigare naturvårdsområden har sedan miljöbalkens införande 1999 likställts med naturresevat. Natura 2000-områden utgör riksintressen enligt 4 kap. 1 § miljöbalken och har ett starkt skydd mot åtgärder som kan skada naturvärdena. Dessa områden omfattas även av skydd enligt 7 kap. 27 § och behandlas därför samlat inom påverkan på skyddade områden. Strandskydd gäller längs sjöar och vattendrag enligt 7 kap. 13–18 §§ i syfte att säkerställa allmänhetens tillgång till strandområden samt att skydda viktiga livsmiljöer för växter och djur. Vattenskyddsområden skyddas enligt 7 kap. 21 § för att säkerställa tillgången till dricksvatten av god kvalitet.

8.1 Naturresevat och naturvårdsområden

Gislaveds kommun rymmer nio naturresevat och ett tidigare utpekat naturvårdsområde, vilka tillsammans täcker en variation av naturtyper och biotoper, såsom skogar, våtmarker, sjöar samt ängs- och betesmarker. Naturresevaten är Anderstorps stormosse, Draven, Ettö, Fegen, Isaberg, Svinhultsåsen, Värö, Sandseboscogen och Nennesmo, och det tidigare utpekade naturvårdsområdet är Villstad kyrkby.

Planförslaget medför inga direkta markanspråk på naturreservaten. Däremot föreslås LIS-områden i närheten av naturreservaten Ettö, Isaberg och Värö, och ett utvecklingsområde för bostadsbebyggelse förekommer i anslutning till Isabergs naturreservat.

8.2 Natura 2000

Inom Gislaveds kommun finns 17 stycken utpekade Natura 2000 områden och en del överlappar naturreservaten, inom dessa finns även flertalet utpekade kulturmiljöer kopplade till jord- och skogsbruk. Nedan redovisas Natura 2000-områden inom Gislaveds kommun som överlappar med utvecklingsområden i planförslaget, samt föreslagen hantering och ställningstaganden dessa utvecklingsområden berörs av vid kommande exploatering och prövning.

Natura 2000-områden	Föreslagen mark- och vattenanvändning	Föreslagen hantering och prioriterade bevarandevärden
Anderstorp, Store mosse (SE0310216)	Mark- och vattenanvändningen avser <i>grönområde</i> söderut. Beroende på var och hur omfattande utvecklingen blir kan Natura 2000-området påverkas, vilket kan kräva tillstånd.	Planförslaget innehar särskilda ställningstaganden: Kommunen har för avsikt att undvika åtgärder som kan innebära negativ påverkan eller påtaglig skada på Natura 2000-områdets bevarandevärden. Vid målkonflikter inom Natura 2000-område har områdets värden högsta prioritet. Inom Natura 2000-området är de prioriterade bevarandevärdena den storslagna öppna högmossen. I området finns även ytor med nyligen restaurerad myrmark
Fegen, östra (SE0310017)	Mark- och vattenanvändningen avser <i>landsbygd</i> .	Planförslaget innehar särskilda ställningstaganden: Kommunen har för avsikt att undvika åtgärder som kan innebära negativ påverkan eller påtaglig skada på Natura 2000-områdets bevarandevärden. Vid målkonflikter inom Natura 2000-område har områdets värden högsta prioritet. De prioriterade bevarandevärdena i området är sjön Fegen och omgivande mark med höga naturvärden.
Draven (SE0310016)	Mark- och vattenanvändningen avser <i>landsbygd</i> .	Planförslaget innehar särskilda ställningstaganden: Kommunen har för avsikt att undvika åtgärder som kan innebära negativ påverkan eller påtaglig skada på Natura 2000-områdets bevarandevärden. Vid målkonflikter inom Natura 2000-område har områdets värden högsta prioritet. Det prioriterade bevarandevärdet är att den näringsrika slättsjön och omgivande ångar och kärr bibehåller hög biologisk mångfald och fortsätter att vara av stor betydelse för framför allt områdets utpekade fågelarter.
Tunnabo (SE0310708)	Mark- och vattenanvändningen avser <i>landsbygd</i> .	Planförslaget innehar särskilda ställningstaganden: Kommunen har för avsikt att undvika åtgärder som

		<p>kan innebära negativ påverkan eller påtaglig skada på Natura 2000-områdets bevarandevärden. Vid målkonflikter inom Natura 2000-område har området värden högsta prioritet.</p> <p>Inom Natura 2000-området är de prioriterade bevarandevärdet den hävdade stagg-gräsmarken med dess artrika flora.</p>
Mossebo (SE0310702)	<p>Mark- och vattenanvändningen avser <i>landsbygd</i> och intill riksväg 26, som föreslås utvecklas. Beroende på var och hur omfattande vägutvecklingen blir kan Natura 2000-området påverkas, vilket kan kräva tillstånd.</p>	<p>Planförslaget innehar särskilda ställningstaganden: Kommunen har för avsikt att undvika åtgärder som kan innebära negativ påverkan eller påtaglig skada på Natura 2000-områdets bevarandevärden. Vid målkonflikter inom Natura 2000-område har området värden högsta prioritet.</p> <p>Inom Natura 2000-området är de prioriterade bevarandevärdena de öppna slätter- och betesmarkerna med dess artrika flora.</p>
Södra Svinhult (SE0310718)	<p>Mark- och vattenanvändningen avser <i>landsbygd</i>.</p>	<p>Planförslaget innehar särskilda ställningstaganden: Kommunen har för avsikt att undvika åtgärder som kan innebära negativ påverkan eller påtaglig skada på Natura 2000-områdets bevarandevärden. Vid målkonflikter inom Natura 2000-område har området värden högsta prioritet.</p> <p>Inom Natura 2000-området är de prioriterade bevarandevärdena de hävdade slätter- och betesmarkerna med dess artrika flora.</p>
Svinhultsåsen (SE0310502)	<p>Mark- och vattenanvändningen avser <i>landsbygd</i>.</p>	<p>Planförslaget innehar särskilda ställningstaganden: Kommunen har för avsikt att undvika åtgärder som kan innebära negativ påverkan eller påtaglig skada på Natura 2000-områdets bevarandevärden. Vid målkonflikter inom Natura 2000-område har området värden högsta prioritet.</p> <p>Inom Natura 2000-området är de prioriterade bevarandevärdena den naturskogsartade taigan och arten grön sköldmossa.</p>
Kättesjö mossar, östra (SE0310804)	<p>Mark- och vattenanvändningen avser <i>landsbygd</i>.</p>	<p>Planförslaget innehar särskilda ställningstaganden: Kommunen har för avsikt att undvika åtgärder som kan innebära negativ påverkan eller påtaglig skada på Natura 2000-områdets bevarandevärden. Vid målkonflikter inom Natura 2000-område har området värden högsta prioritet.</p> <p>Inom Natura 2000-området är det prioriterat att bevara naturtypen</p>

		högmosse som en del i ett större och förhållandevis orört mossekomplex.
Åspås (SE0310420)	Mark- och vattenanvändningen avser <i>landsbygd</i> .	Planförslaget innehar särskilda ställningstaganden: Kommunen har för avsikt att undvika åtgärder som kan innebära negativ påverkan eller påtaglig skada på Natura 2000-områdets bevarandevärden. Vid målkonflikter inom Natura 2000-område har området värden högsta prioritet. Inom området är det prioriterade bevarandevärdet den källpåverkade lövsumpskogen.
Ettödeltat (SE0310317)	Mark- och vattenanvändningen avser <i>landsbygd</i> .	Planförslaget innehar särskilda ställningstaganden: Kommunen har för avsikt att undvika åtgärder som kan innebära negativ påverkan eller påtaglig skada på Natura 2000-områdets bevarandevärden. Vid målkonflikter inom Natura 2000-område har området värden högsta prioritet. Inom Natura 2000-området är de prioriterade bevarandevärdena de öppna betesmarkerna med dess värdefulla och artrika flora samt skogsnaturtyperna taiga och svämlövskog. Vidare är området betydelsefullt för ett flertal rödlistade arter med egna åtgärdsprogram såsom klockgentiana, slåttergubbemal och guldsandbi.
Stenbrohult (SE0310704)	Mark- och vattenanvändningen avser <i>landsbygd</i> .	Planförslaget innehar särskilda ställningstaganden: Kommunen har för avsikt att undvika åtgärder som kan innebära negativ påverkan eller påtaglig skada på Natura 2000-områdets bevarandevärden. Vid målkonflikter inom Natura 2000-område har området värden högsta prioritet. De prioriterade bevarandevärdena i området är de hävdade betesmarkerna med dess artrika ängsflora.
Gräfthult (SE0310707)	Mark- och vattenanvändningen avser <i>landsbygd</i> .	Planförslaget innehar särskilda ställningstaganden: Kommunen har för avsikt att undvika åtgärder som kan innebära negativ påverkan eller påtaglig skada på Natura 2000-områdets bevarandevärden. Vid målkonflikter inom Natura 2000-område har området värden högsta prioritet. Inom Natura 2000-området är det prioriterade bevarandevärdet den artrika slåtterängen.

Kruvebo-Yxebo (SE0310416)	Mark- och vattenanvändningen avser <i>landsbygd</i> .	Planförslaget innehåller särskilda ställningstaganden: Kommunen har för avsikt att undvika åtgärder som kan innebära negativ påverkan eller påtaglig skada på Natura 2000-områdets bevarandevärden. Vid målkonflikter inom Natura 2000-område har området värden högsta prioritet. Inom området är det prioriterade bevarandevärdet den naturskogsartade bokskogen.
Isberga hage (SE0310615)	Mark- och vattenanvändningen avser <i>landsbygd</i> .	Planförslaget innehåller särskilda ställningstaganden: Kommunen har för avsikt att undvika åtgärder som kan innebära negativ påverkan eller påtaglig skada på Natura 2000-områdets bevarandevärden. Vid målkonflikter inom Natura 2000-område har området värden högsta prioritet. I området är de prioriterade bevarandevärdena de öppna betesmarkerna med dess artrika ängsflora.
Villstad (SE0310321)	Mark- och vattenanvändningen avser <i>landsbygd</i> .	Planförslaget innehåller särskilda ställningstaganden: Kommunen har för avsikt att undvika åtgärder som kan innebära negativ påverkan eller påtaglig skada på Natura 2000-områdets bevarandevärden. Vid målkonflikter inom Natura 2000-område har området värden högsta prioritet. I Natura 2000-området är de prioriterade bevarandevärdena de trädklädda och öppna betesmarkerna med dess värdefulla träd och artrika flora.
Nennesmo (SE0310508)	Mark- och vattenanvändningen avser <i>landsbygd</i> .	Planförslaget innehåller särskilda ställningstaganden: Kommunen har för avsikt att undvika åtgärder som kan innebära negativ påverkan eller påtaglig skada på Natura 2000-områdets bevarandevärden. Vid målkonflikter inom Natura 2000-område har området värden högsta prioritet. Inom området är det prioriterade bevarandevärdet mosaiken av värdefulla myr och skogsnaturtyper.
Sunnaryd (SE0310703)	Mark- och vattenanvändningen avser <i>landsbygd</i> .	Planförslaget innehåller särskilda ställningstaganden: Kommunen har för avsikt att undvika åtgärder som kan innebära negativ påverkan eller påtaglig skada på Natura 2000-områdets bevarandevärden. Vid målkonflikter inom Natura 2000-

område har områdets värden högsta prioritet.

I Natura 2000-området Sunnaryd är de prioriterade bevarandevärdena de öppna och trädklädda betesmarkerna med dess artrika ängsflora och värdefulla vidkroniga och hamlade träd.

Planförslaget innebär inga direkta markanspråk inom Natura 2000-områden. Natura 2000-området Mossebo är dock beläget i direkt anslutning till riksväg 26, som pekas ut för utvecklad användning, samt inom område som omfattas av mark- och vattenanvändningen landsbygd. Beroende på hur och i vilken omfattning utvecklingen av vägen genomförs kan området komma att påverkas, vilket i sådant fall kan medföra krav på tillstånd enligt Natura 2000-regelverket. Det är därför viktigt att frågan uppmärksammas tidigt i planerings- och genomförandeskedan, eftersom även åtgärder utanför Natura 2000-områdets gräns kan utlösa tillståndsplikt. En behovsanalys genomförs normalt och samråds med Länsstyrelsen för att bedöma om tillstånd krävs.

De föreslagna LIS-områdena och övrig föreslagen utbyggnad bedöms inte medföra någon direkt negativ påverkan på områdenas bevarandevärden. Samtidigt är tillgång till och närhet till inbjudande natur en viktig faktor vid val av bostad, vilket också bidrar till bostadsområdets attraktivitet. En ökad bostadsutbyggnad kan leda till ett ökat nyttjande av närliggande naturreservat, vilket i sin tur kan medföra ökat markslitage, fler konkurrerande aktiviteter på leder och spår samt ett ökat behov av skötsel och underhåll. Även störningar för områdenas växt- och djurliv kan komma att öka. Exploatering i anslutning till naturreservat kan dessutom innebära indirekta störningar, bland annat genom ökad trafik, buller, belysning och andra barriäreffekter som riskerar att påverka naturvärden negativt. Byggnation nära reservatsgränser kan även ge upphov till så kallade kanteffekter, dels till följd av avverkning eller förändrad mark- och vattenanvändning i angränsande områden. Mot denna bakgrund är det viktigt att tidigt i planeringsprocessen identifiera och uppmärksamma risker för störningar samt försämring av biotoper och livsmiljöer för skyddade arter. Genom tidiga avvägningar kan negativa effekter på skyddade områden begränsas. Även åtgärder utanför Natura 2000-områden som kan ge direkta eller indirekta effekter på områdets naturtyper eller naturtypiska arter kan medföra krav på samråd och tillstånd, vilket behöver hanteras i samband med detaljplaneringsprocess eller tillståndsprövning.

Planförslaget innebär inga direkta markanspråk inom naturreservat eller Natura 2000-områden. Däremot saknas ett samlat kartskikt för områden som omfattas av generellt biotopskydd, såsom alléer, stenmurar och åkerholmar. Hänsyn till biotopskyddsområden behöver därför säkerställas i samband med detaljplane- eller prövningsprocessen.

8.3 Strandskyddsområden

Strandskyddet regleras i miljöbalken (1998:808) 7 kap. 13 § och syftar till att långsiktigt säkerställa allmänhetens tillgång till strandområden samt bevara gynnsamma livsvillkor för djur- och växtlivet både på land och i vatten. Som huvudregel omfattar strandskyddet land- och vattenområden upp till 100 meter från strandlinjen vid medelvattenstånd, men Länsstyrelsen kan i enskilda fall besluta om att utvidga strandskyddet till maximalt 300 meter. Inom strandskyddsområdet är det förbjudet att uppföra nya byggnader eller att ändra befintliga byggnaders användning. Även andra anläggningar eller åtgärder som hindrar allmänheten är förbjudna, liksom grävning, sprängning eller annan förberedande verksamhet för sådana åtgärder. Vidare får inga åtgärder vidtas som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- och växtarter inom strandskyddet.

- **Utvidgat strandskydd till 200 meter på land och i vatten:** Gäller vid Algustorpasjön, Bolmen, Hammarsjön och Norra Gussjön.
- **Utvidgat strandskydd till 300 meter på land och i vatten:** Gäller vid Fegen.

Det generella strandskyddet på 100 meter gäller för övriga sjöar, medan strandskyddet helt har upphävts för sjön Dysjön. Inför planering, åtgärder och exploatering inom strandskyddat område ska kommunen pröva strandskyddsfrågan utifrån gällande lagstiftning, strandskyddets syften samt påverkan på växt- och djurliv och det rörliga friluftslivet. Detta innebär att särskilda krav på tillgänglighet och skydd bedöms i varje enskilt fall. Strandskyddet kan dessutom ligga till grund för Länsstyrelsens överprövning av detaljplaner och kommunala beslut i strandskyddsärenden.

Planförslagets ställningstaganden för skyddade områden omfattar även strandskyddade områden och syftar till ett hållbart nyttjande av naturen som resurs, med hänsyn till biologisk mångfald, rekreation och klimat.

Tillgången till stränder för det rörliga friluftslivet samt livsvillkoren för djur- och växtlivet ska säkras, och upphävande av strandskydd kan endast ske efter särskild prövning i begränsade områden. Planförslaget bedöms inte medföra negativ påverkan på strandskyddade områden, och ställningstagandena betonar tydligt områdenas betydelse för biologisk mångfald, rekreation, klimatskydd och nyttjande av naturresurser.

8.4 Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS)

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) ger en ökad möjlighet för lokal och regional utveckling av landsbygden, är positivt ur ett socialt samhällsperspektiv och ger möjlighet till attraktiva bostadslägen såväl som ett utvecklande av turism- och friluftslivsverksamheter. Inom dessa områden kan, utöver de skäl som anges i miljöbalken 7 kap. 18 e §, även bestämmelserna i 7 kap. 18 g § tillämpas. Det kan bland annat gälla byggnader, anläggningar eller verksamheter som på lång sikt bidrar till landsbygdens utveckling, eller i fallet med en- och tvåbostadshus, att de uppförs i anslutning till befintliga bostäder

Under förutsättning att reglerna för strandskydd och andra relevanta aspekter följs, anses det positivt att möjliggöra för bebyggelse vid kommunens olika sjöar. Planförslaget ska fungera som vägledning vid prövning av ansökningar om strandskyddsdispens samt vid eventuella upphävanden av strandskydd inom ramen för detaljplaneprocesser. Det särskilda skälet för landsbygdsutveckling i strandnära lägen kan tillämpas inom utpekade LIS-områden, men varje beslut ska alltid föregås av en individuell och väl motiverad prövning. De LIS-områden som pekas ut ska vara lämpliga utifrån planeringsmässiga förutsättningar, såsom möjligheten att ordna vatten och avlopp, att undvika brukningsvärd jordbruksmark samt att inte ta mark i anspråk som riskerar att översvämmas eller som är utsatt för ras- och skredrisk. Vidare ska LIS-områdena motiveras utifrån den samhällsekonomiska och sociala nytta som planerad bebyggelse eller verksamhet förväntas bidra med.

Gislaveds kommun har sedan tidigare upprättat en fördjupning för landsbygdsutvecklingen i strandnära lägen, med särskilt framtagna kriterier och utpekade LIS-områden som grundar sig på kommunens bedömning av väsentligt samhällsintresse. Utpekande av LIS-områden utgör en förutsättning för att utvecklingsidéer inom strandskyddat område ska kunna prövas vidare, och för att avsteg från strandskyddet ska kunna ske inom dessa områden. Fastighetsägare inom LIS-områden har ingen genomförandeskyldighet, utan ges enbart en möjlighet att utveckla fastigheten och potentiellt öka dess värde. LIS-områdena omfattar en begränsad del av kommunens stränder, men bedöms vara viktiga för att upprätthålla och utveckla såväl offentlig som kommersiell service, kollektivtrafik och övrig infrastruktur i kommunen och därigenom gynna den kommunala ekonomin och det sociala livet i ett större perspektiv. För central-, huvud- och landsbygdsorterna såväl som landsbygden innebär detta en samhällsutveckling som främjar en ändamålsenlig och sammanhållen struktur med bostadsbebyggelse i anslutning till kommunens orter, eller en som främjar utveckling av turism- och friluftsnäringsenheten i områden som är särskilt intressanta med anledning av sin natur- och landskapsbild.

Sammantaget omfattar planförslaget 52 utpekade LIS-områden vid 26 sjöar och tre vattendrag, och innehåller flera ställningstaganden som rör dessa områden. Enligt ställningstagandena ansvarar kommunen inte för att själv driva utveckling inom LIS-områdena, utan investeringar och åtgärder ligger på respektive markägare. Kommunen har i stället ett ansvar att stödja utvecklingen genom myndighetsutövning, såsom planläggning och bygglov. Ställningstagandena omfattar även riktlinjer för utformning och placering av bebyggelse, för att säkerställa att syftet med strandnära boende bevaras och att allmänhetens tillgång till strandområden inte minskar. Detta innebär bland annat att lagstiftning kring strandskydd följs, att strandtomter inte skapas med privat tillgång till stranden och att bebyggelse inte uppförs på ett sätt som ger ett intryck av privatisering.

Samtliga LIS-områden kring Bolmen omfattas av riksintresset för friluftsliv och yrkesfiske, och ett LIS-område omfattas även av riksintresset för naturvård avseende Radan. Utveckling inom LIS-områdena kan både stärka och hamna i konflikt med riksintressena beroende på åtgärdernas utformning och verksamhetstyp. Därför ska planerade åtgärder inom och i nära anslutning till riksintressena utredas noggrant vid varje aktuellt ärende.

Utbyggnad av bostäder inom LIS-områden kan påverka allmänhetens tillgång till stränder och djur- och växtlivets rörlighet, bland annat genom hemfridszoner, aktivitet och ljuspåverkan. Samtidigt syftar många LIS-områden till att stärka rekreation och friluftsliv och planeras som allmänt tillgängliga platser. Hänsyn till djur- och växtliv har beaktats vid avgränsningen och varje områdes krav på tillgänglighet och skydd prövas särskilt, vilket minskar riskerna. Utpekandet av samtliga LIS-områden bedöms därför inte äventyra strandskyddets syfte eller väsentligt förändra livsmiljöer. Planförslaget tydliggör också att de utpekade LIS-områdena endast utgör en liten del av kommunens totala strandlängd.

8.5 Vattenskyddsområden

Dricksvattenförsörjningen baseras helt på grundvatten från flera vattenverk med spridning över hela kommunen. I dagsläget finns fastställda vattenskyddsområden för Gislaved, Smålandsstenar, Burseryd och Broaryd, och arbete pågår med att ta fram vattenskyddsområden även för Tallberga, Öreryd, Hällabäck och Hestra. Vattenskyddsområden berörs av föreslagen utveckling avseende bostadsändamål i Hestra, och i Gislaved kan delar av riksväg 26 komma att ligga inom vattenskyddsområdet. Ytterkanten av vattenskyddsområdet i Smålandsstenar påverkas av befintliga bostadsbyggnation och ett utvecklingsområde för funktionsblandad bebyggelse och omvandling förekommer i närheten. Övriga vattenskyddsområden är belägna i landsbygdsområden eller inom områden avsedda för jordbruksmark.

För fastställda vattenskyddsområden finns föreskrifter som ska följas vid planering och åtgärder. Inom dessa områden kan dels schaktning, dagvattenanläggningar och vägutbyggnader kräva särskilda tillstånd och ställa krav på utformning, rening och hantering av dagvatten, dikesutformning, skyddsräcken eller andra anordningar. Fortsatt utveckling av vägar kan ge ökat trafikflöde och behov av breddningar, vilket kan påverka områden intill vattenskyddet. För vattentäkter inom jordbrukslandskapet kan nuvarande mark- och vattenanvändning innebära ytterligare risker som behöver beaktas.

Det finns ett pågående arbete inom kommunen med att ta fram vattenskyddsområden och tillhörande föreskrifter för områden som ännu saknar beslut, vilket är viktigt för att tydliggöra skyddsåtgärder och säkerställa dricksvattenförsörjningen. Planförslaget innehåller ställningstaganden som berör vattenskydd, bland annat att dagvattenhantering ska följa kommunens riktlinjer och att VA-försörjningen ska vara säker, klimatanpassad och hållbar, så att människors hälsa tryggas och miljöpåverkan minimeras. Planförslaget bedöms inte medföra negativ påverkan på vattenskyddsområden, förutsatt att gällande föreskrifter samt de ställningstaganden som anges följs.

9 Miljökvalitetsnormer

9.1 Vatten

I vattenförvaltningen används miljökvalitetsnormer (MKN) för att ange vilken status en vattenförekomst ska uppnå vid en viss tidpunkt. Normerna är vägledande för myndigheter och kommunen vid tillämpning av lagar och regler, till exempel vid VA-planering och tillståndsprövning. Miljökvalitetsnormer omfattar både ytvatten (sjöar, vattendrag och kustvatten) och grundvatten. För ytvatten bedöms både kemisk och ekologisk status, medan grundvatten bedöms utifrån kemisk och kvantitativ status. Miljökvalitetsnormen för vatten anges för varje vattenförekomst som en statusnivå som ska uppnås samt till vilket målar detta ska ske. Vattenkvaliteten påverkas av faktorer såsom utsläpp från verksamheter, förorenade områden, dagvatten och enskilda avlopp. För grundvatten anges kvantitativ (mängd, flöden och tillrinning) samt kvalitativ (föroreningar) status. Enligt miljökvalitetsnormen ska både kvantitativ och kvalitativ status vara god.

Kommunen har 80 stycken ytvattenförekomster varav 24 stycken är sjöar och 56 stycken är vattendrag. Generellt uppnår varken kommunens sjöar eller vattendrag god ekologisk eller kemisk status. Vanliga orsaker är försurning, förändrad morfologi och bristande konnektivitet, det vill säga förekomst av vandringshinder som försvårar rörelse för fisk och andra vattenlevande organismer. Påverkan från avloppsreningsverk och dagvatten från industrier bidrar också till den försämrade statusen. Samtliga ytvattenförekomster i Sverige uppnår dessutom inte god kemisk status på grund av halter av kvicksilver och bromerade difenyletrar.

Gislaveds kommun har 13 grundvattenförekomster. Samtliga grundvattenförekomster har fastställda miljökvalitetsnormer. Av dessa uppnår samtliga god kvantitativ status samt god kemisk status. Vattenmyndighetens statusbedömningar inkluderar även en bedömning av risken för försämrad status. För flera grundvattenförekomster bedöms det finnas risk för försämring av den grundvattenkemiska statusen, främst på grund av förekomst av förorenad mark samt påverkan från vägtrafik längs riksväg 26.

9.1.1 Bedömning av påverkan på miljökvalitetsnormen för vatten

Planförslaget innehåller flera ställningstaganden som ska vägleda kommunens utveckling för att uppnå miljökvalitetsnormerna för ytvatten. Särskild vikt läggs vid fortsatt kalkning för att motverka försurning samt aktiv restaurering av vattendrag, vilket ökar möjligheten att nå god ekologisk och kemisk status. Vid exploatering ska hänsyn tas till vattendragens naturliga flöden och funktioner för att undvika försämring av deras morfologi. Planförslaget betonar också att stor hänsyn ska tas till vattenkvalitet, grönbå samband,

biologisk mångfald och ekosystem. Därutöver framgår det tydligt att de kommunala riktlinjerna för dagvattenhantering ska följas vid framtida detaljplaneprocesser inom de föreslagna utvecklingsområdena. Riktlinjerna, som antogs den 7 februari 2025, innehåller principer för en effektiv och hållbar hantering av dagvatten i både befintliga och nya utvecklingsområden. De ger vägledning för detaljplanering samt för utformning av dagvattenanläggningar, med fokus på att minska föroreningar och begränsa risker vid skyfall och översvämningar.

Det finns föreslagna utvecklingsområden där befintliga verksamhetsområden med industrier planeras omvandlas till funktionsblandad bebyggelse, med bostäder, service, centrum och grönytor. En sådan omvandling bedöms generellt positivt för vattenkvaliteten, eftersom mark som i dagsläget kan vara förorenad får en framtida användning som bedöms bidra till minskad föroreningsbelastning. Effekten är särskilt betydelsefull intill vattendrag eller inom grundvattenförekomster. Planförslaget tydliggör också att insatser för förbättrad dagvattenhantering prioriteras, bland annat för att skydda känsliga recipienter och vattenskyddsområden. För nya utvecklingsområden som är avsedda för bostads- och verksamhetsändamål förutsätts att detaljplaneprocessen och utbyggnad sker i enlighet med planförslagets ställningstaganden samt kommunens riktlinjer för dagvattenhantering. På så sätt bedöms planförslaget inte innebära någon risk för försämrad vattenkvalitet i de berörda ytvattenförekomsterna.

Planförslaget omfattar åtgärder för befintlig infrastruktur samt utvecklingsområden för bostadsbebyggelse i Hestra och Gislaved som ligger inom vattenskyddsområden. Vägåtgärderna syftar till att öka trafiksäkerheten och möjliggöra ökade trafikrörelser, vilket samtidigt kan minska risken för olyckor där eventuella utsläpp skulle kunna påverka vattnet negativt. I den sydvästra delen av Gislaved, vid befintligt avloppsreningsverk, föreslås ett större område för utveckling och utbyggnad av reningsverket. Utbyggnaden möjliggör förbättrad rening av avloppsvatten innan det släpps ut i Nissan, vilket bedöms ha en mycket positiv effekt på ytvattenkvaliteten och kan ge stora fördelar även för de kommuner som ligger nedströms inom avrinningsområdet.

Planförslaget anger att all utveckling ska ske i enlighet med tillgänglig kapacitet för vatten- och avloppsförsörjning. Utvecklingsområden som kräver omfattande vatten- och avloppsutbyggnad ska särskilt prövas utifrån både ekonomiska och tekniska förutsättningar. Säkerställande av en fullgod VA-försörjning inför detaljplaneprocessen eller exploatering bidrar till förbättrad vattenkvalitet, både för ytvatten och grundvatten.

Därtill förekommer ställningstaganden som betonar vikten av att fortsätta kalkningen av vattendrag och sjöar för att motverka försurningen, vilken har stor påverkan på vattnekosystemen. Fortsatt kalkning är en förutsättning för att kunna uppnå god ekologisk status.

Slutligen består planförslaget av omfattande utvecklingsområden för bostäder, verksamheter och ny infrastruktur, vilket innebär risk för fysisk påverkan inom svämplaner vid vattendrag och sjöar samt ökad tillförsel av föroreningar. Samtidigt förväntas omvandlingsområdena där tidigare verksamhetsmark omvandlas till bostäder, centrum och grönområden, minska belastningen på yt- och grundvatten. Planförslaget styrs av flera ställningstaganden som tydligt hänvisar till kommunens riktlinjer för VA- och dagvattenhantering, vilket genererar att utvecklingen sker i riktning mot uppfyllande av miljökvalitetsnormer. Sammantaget bedöms planförslaget kunna ha en positiv effekt på yt- och grundvattenkvaliteten.

9.2 Utomhusluft

Miljökvalitetsnormerna för utomhusluft definieras i luftkvalitetsförordningen, gäller i hela Sverige och omfattar bland annat kvävedioxid, partiklar (PM10/PM2,5), marknära ozon, bensen och vissa metaller. Kommunerna ansvarar enligt miljöbalken, luftkvalitetsförordningen (SFS 2010:477) och Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2019:9) om att följa normerna och kan behöva upprätta åtgärdsprogram vid överskridanden. I Jönköpings län samordnas luftkvalitetskontrollen av Luftvårdsförbundet, med kontinuerliga mätningar och realtidsmätning via PurpleAir och modellberäkningar för partiklar, kvävedioxid och bensen i samtliga kommuner. Senaste beräkningar visar att Jönköpings län klarar miljökvalitetsnormer för kvävedioxid (NO₂), partiklar (PM10) och bensen. Gislaved kommun klarar även övre och nedre utvärderingströskeln samt aktuellt miljökvalitetsmål.

De föreslagna utvecklingsområdena i planförslaget bedöms kunna medföra viss ökning av transporter och pendling, både till verksamhetsområden (godstransporter och arbetsresor) och till bostadsområden. Sammantaget bedöms trafikökningen inte vara tillräckligt stor för att överskrida gällande miljökvalitetsnormer för luft. Mer information om konsekvensbedömningen av planförslaget avseende utomhusluft finns redovisat i avsnitt 5.5 om hälsa och säkerhet.

DEL 3

10 Hållbarhetsbedömning

Utöver miljöbalkens krav på innehåll i en miljökonsekvensbeskrivning har kommunen även beslutat att genomföra en hållbarhetsbedömning för att belysa hur planförslaget bidrar till nationella och globala mål för hållbar samhällsutveckling. I denna bedömning har även barnrättsperspektivet beaktats i enlighet med barnkonventionens grundprinciper, och betydande ställningstaganden ur ett barnperspektiv redovisas kortfattat. Planförslaget syftar till att skapa förutsättningar för en hållbar utveckling, där de föreslagna utvecklingsinriktningarna och mark- och vattenanvändningen ska beakta såväl ekologiska som ekonomiska och sociala aspekter av hållbarhet. Detta överensstämmer med plan- och bygglagen (2010:900) som anger att alla väsentliga konsekvenser av översiktsplanen ska kunna utläsas av den strategiska miljöbedömningen.

10.1 Agenda 2030

Agenda 2030-målen som bedömts relevanta för planförslaget presenteras samlat nedan och beskrivs mer ingående under respektive mål. Den övergripande bedömningen av hållbarhetseffekterna återfinns i delavsnitt 3 av detta dokument. Respektive mål har utvärderats utifrån planförslagets potentiella påverkan på sociala, ekonomiska och ekologiska hållbarhetsaspekter.

Figur 4. Relevanta mål från Agenda 2030 som planförslaget bedömts kan ha en positiv eller negativ inverkan på.

Målet är centralt för social hållbarhet och berör särskilt barn, äldre och andra ekonomiskt utsatta grupper. Fattigdom handlar inte enbart om brist på pengar, utan även begränsad frihet, svårigheter att påverka sin situation, bristande hälsa, begränsad tillgång till utbildning och känslan av otrygghet (Globala målen, 2025).

Under den tidiga delen av planprocessen genomfördes en dialogturné i olika delar av kommunen, där allmänheten bjödits in att lämna synpunkter och önskemål kring kommunens utveckling. Ett särskilt dialogmöte hölls även med ungdomsrådet, som ger ungdomar mellan 13 och 19 år möjlighet att få inflytande i frågor som berör dem.

Dessa synpunkter har sammanställts och redovisas i planförslaget. Även om det inte alltid är tydligt hur dialogerna påverkat de konkreta ställningstagandena och förslagen till mark- och vattenanvändning, fångas många av önskemålen upp i ställningstaganden och utpekade utvecklingsområden. Alla kommuninvånare har haft möjlighet att delta, och fler tillfällen för yttranden erbjuds senare i samråds- och granskningskedet.

Planförslaget kan bidra positivt till målluppfyllelse genom ställningstaganden som stärker tillgången till friluftsliv och natur samt främjar trygga och tillgängliga gång- och cykelvägar för barn och unga, äldre och personer med funktionsnedsättning. Det framgår även tydligt att kommunen har som intention att tillhandahålla särskilda träffpunkter och mötesplatser som främjar hälsa, social gemenskap och förebyggande insatser, samt erbjuder rådgivning och stöd till barn, unga, vuxna och familjer. Verksamhetslokaler ska därtill vara lättillgängliga, välkomnande och anpassade efter målgruppernas behov.

Därutöver betonas vikten av åldersvänliga miljöer och flexibla boendelösningar som möjliggör att bo kvar eller byta bostad efter behov, leva nära familj och få nödvändigt stöd. Utpekad funktionsblandad bebyggelse tillgodoser kommunens mål om bostadsförsörjning för grupper med särskilt kommunalt ansvar, såsom personer med funktionsnedsättning, nyanlända, ensamkommande barn och äldre i behov av stöd. Planförslaget bedöms kunna få mycket positiv inverkan när det gäller målet *Ingen fattigdom*.

Tillgång till tillräcklig och näringsriktig mat är en mänsklig rättighet som varje stat har en skyldighet att tillförsäkra sina medborgare. Genom att främja ett hållbart jordbruk med modern teknik och rättvisa distributionssystem kan vi säkerställa tillgång till tillräcklig och näringsriktig mat för alla (Globala målen, 2025).

Planförslaget slår fast att jordbruksmark ska prioriteras för livsmedelsförsörjning och att exploatering i möjligaste mån ska undvikas. Skyddet av jordbruksmark är tydligt och långtgående, och i mark- och vattenanvändningskartan redovisas endast ett fåtal områden där jordbruksmark tas i anspråk. Där påverkan inte kan undvikas kan

kompensationsåtgärder, såsom att skapa ny eller stärka befintlig jordbruksmark, bli aktuella. Planförslaget bedöms kunna få positiv inverkan när det gäller målet *Ingen hunger*.

Vatten är en grundförutsättning för allt levande på jorden, och därmed också en förutsättning för människors hälsa och en hållbar utveckling. Vatten är också en förutsättning för världens livsmedelsproduktion och energiproduktion och brist på vatten kan därför bli orsak till konflikt (Globala målen, 2025).

Tillgång till rent vatten och fungerande sanitet är grundläggande för ett hållbart samhälle. Som huvudman ansvarar kommunen för att tillhandahålla dricksvatten samt hantera avlopps- och dagvatten på ett rättvist och långsiktigt hållbart sätt.

Utbyggnaden av kommunalt vatten och avlopp ska därför ske med hänsyn till ekonomisk rimlighet, så att kostnaderna blir hanterbara för hela VA-kollektivet och inte bidrar till ökade ojämlikheter. Planförslaget består av flera ställningstaganden som syftar till att långsiktigt skydda dricksvattenresurserna. Kommunens VA-plan har utgjort ett centralt underlag i arbetet med planförslaget och möjliggör en samordning mellan utbyggnad av dricksvatten och avlopp och planerade utvecklingsområden. VA-planen tydliggör hur den allmänna VA-utbyggnaden ska genomföras med hänsyn till miljö- och hälsoskydd samt utifrån ekonomisk och teknisk rimlighet. Planförslaget bedöms kunna få mycket positiv inverkan när det gäller målet *Rent vatten och sanitet för alla*.

Tillgång till hållbar, tillförlitlig och förnybar energi och rena bränslen är en förutsättning för att kunna möta flera av de utmaningar världen står inför idag som fattigdom, klimatförändringar och en inkluderande tillväxt. En stor andel av våra utsläpp av växthusgaser kommer från sättet vi utvinner, omvandlar och använder fossil energi, men förnybara energilösningar blir billigare, mer tillförlitliga och effektivare varje dag. Genom att ändra hur vi producerar och konsumerar energi kan vi säkerställa tillgång till el och energitjänster för alla utan att vi skadar vår planet (Globala målen, 2025).

Planförslaget redovisar att kommunen har anslutit sig till Jönköpings läns målsättning om att bli ett plusenergilän, vilket innebär att mer energi ska produceras än förbrukas, att energisystemet ska vara robust och att energianvändningen ska vara effektiv. För att nå detta krävs en ökad produktion av förnybar energi inom kommunen, där tillgången till förnybar el lyfts fram som en grund för omställningen till ett mer hållbart samhälle. Länetns mål är att nå en självförsörjningsgrad på 80 procent inom 15 år och att bli ett plusenergilän senast 2045. Gislaveds kommun verkar därför för en utbyggnad av lokal förnybar energiproduktion och arbetar samtidigt aktivt med energieffektivisering och energibesparande åtgärder.

Planförslaget innehåller ställningstaganden som stödjer förnybar energiproduktion, gärna i kombination av olika energislåg. Det finns tydlig vägledning för vind- och solkraft som anger lämpliga skyddsavstånd till bebyggelse samt vilken hänsyn som bör tas till naturmiljö, jordbruksmark, friluftsliv och landskapsbild. För övriga energislåg tydliggör ställningstagandena kommunens positiva inställning till bland annat biobränslen, fjärrvärme samt utbyggnad av laddinfrastruktur och drivmedelsförsäljning med en variation av hållbara drivmedel. Därtill förekommer möjligheter för en biogasanläggning i Reftele samt vätgasproduktion vid Mossarp. Utöver detta finns inga andra specifikt utpekade områden för förnybar energi. Planförslaget bedöms inte ge tillräckligt tydliga ställningstaganden eller markutpekanden för att möta det ökade behovet av förnybar

energi som kommunens utvecklingsområden sannolikt kommer att kräva. Planförslaget bedöms kunna få varken positiv eller negativ inverkan när det gäller målet *Hållbar energi för alla*.

Genom att skapa goda förutsättningar för innovation och entreprenörskap samt säkerställa anständiga arbetsvillkor för alla gynnas en hållbar ekonomisk tillväxt som inkluderar hela samhället (Globala målen, 2025).

Planförslaget föreslår utvecklingsområden för verksamheter samt turism och friluftsliv, vilket skapar goda förutsättningar för nya arbetstillfällen i flera av kommunens orter. Genom ställningstaganden om ett anpassat bostadsutbud, ny infrastruktur för hållbara transporter och förbättrad kollektivtrafik stärks näringslivets utvecklingsmöjligheter och arbetspendlingen. Kommunens näringslivsarbete prioriterar enligt planförslaget företagservice, etableringsstöd, kollektivtrafik och satsningar på förnybar energi för att bidra till en attraktiv, hållbar och konkurrenskraftig arbetsmarknad. Planförslaget bedöms kunna få mycket positiv inverkan när det gäller målet *Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt*.

Innovation och teknologiska framsteg är nyckeln till att finna hållbara lösningar för såväl ekonomiska som miljömässiga utmaningar. Det bidrar dessutom till att skapa nya marknader och arbetstillfällen som kan bidra till en effektiv och jämlik resursanvändning. Att investera i hållbara industrier, forskning, miljövänlig teknik och innovation är alla viktiga sätt att skapa förutsättningar för en hållbar utveckling (Globala målen, 2025).

Planförslaget innehåller flera ställningstaganden som syftar till att utveckla och förstärka kommunens infrastruktur. Åtgärderna ska möjliggöra mer hållbara transporter, hantera ökade trafikflöden, möta näringslivets behov och förbättra förutsättningarna för kollektivtrafik. Därtill föreslås större utvecklingsområden för verksamhetsändamål, där både nyetablering och vidareutveckling av befintliga industrier kan ske. Planförslaget bedöms kunna få mycket positiv inverkan när det gäller målet *Hållbar industri, innovationer och infrastruktur*.

Hållbar stadsutveckling omfattar byggande, planering, infrastruktur, transport, offentliga platser, återvinning och säkrare kemikaliehantering som kan kräva ny teknik och samarbete mellan flera sektorer. Inkluderande och innovativ stadsplanering behövs för att göra städerna säkra och hållbara för framtiden (Globala målen, 2025).

Planförslaget har som övergripande mål att möjliggöra en hållbar samhällsutveckling och innehåller flera ställningstaganden med fokus på sociala aspekter. Dessa berör bland annat trygghet och trivsel, tillgängliga allmänna platser samt god tillgång till friluftsliv- och idrottsområden. Samtidigt betonas vikten av en ansvarsfull och kostnadseffektiv planering av kommunala investeringar, såsom infrastruktur, VA, kollektivtrafik, skola och vård. Vidare finns föreslagna utvecklingsområden där befintliga verksamhetsområden med industrier planeras omvandlas till funktionsblandad bebyggelse, med bostäder, service, centrum och grönytor. I samband med en sådan omvandling saneras i flera fall förorenad mark, vilket ger positiva effekter för människors hälsa och för vattenkvaliteten i närliggande områden. Planförslaget innehåller dessutom tydliga ställningstaganden om att bevara och utveckla naturområden för rekreation och hälsa, utifrån invånarnas behov av en aktiv och hälsosam fritid. Planförslaget bedöms kunna få mycket positiv inverkan när det gäller målet *Hållbara städer och samhällen*.

Klimatförändringarna är ett verkligt och obestridligt hot mot hela vår civilisation. Utsläppen av växthusgaser fortsätter att stiga och som följd riskerar vi att nå en genomsnittlig global uppvärmning som överstiger två grader, vilket skulle få allvarliga konsekvenser för ekosystem, havsförurning, mänsklig säkerhet, matproduktion, vattentillgång, hälsa och ökad risk för naturkatastrofer. Genom utbildning, innovation och efterlevnad av våra klimatförpliktelser kan vi göra nödvändiga förändringar för att skydda planeten (Globala målen, 2025).

Planförslaget medför ett betydande ianspråktagande av mark för verksamheter, bostäder och infrastruktur, vilket kan innebära ökade utsläpp av växthusgaser. Samtidigt förekommer ställningstaganden som syftar till att begränsa denna påverkan, bland annat genom att

prioritera utbyggnad i strategiska lägen med tillgång till kollektivtrafik, utveckla gång- och cykelvägar mellan kommunens orter samt genom återvätning av torvmarker.

Planförslaget innehåller flera ställningstaganden som ska säkerställa att samhällsplaneringen tar hänsyn till risker kopplade till ett förändrat klimat, såsom torka och värmeböljor, översvämningar och skyfall samt ras, skred och erosion. Samtidigt pekas både nya och omvandlade utvecklingsområden ut där klimatrisker kan förekomma. Enligt planförslaget ska klimatanpassningsåtgärder utformas utifrån lokala förutsättningar, med fokus på naturbaserade och multifunktionella lösningar. Hanteringen av dessa risker förutsätts ske på ett tillfredsställande sätt i framtida detaljplaneprocesser och i utbyggnadsskeden.

Ur ett ekonomiskt perspektiv kan lokalisering av samhällsviktig infrastruktur inom riskområden medföra ökade kostnader för kommunen, främst genom högre underhållsbehov eller framtida anpassningsåtgärder. På lång sikt kan etablering i riskområden även innebära långsiktiga kostnader för fastighetsägare om skyddsåtgärder blir nödvändiga. Planförslaget hänvisar till Jönköpings läns klimat- och sårbarhetsanalys, där det framhålls att attraktionsvärdet i att bo, arbeta och vistas nära vatten alltid behöver vägas mot risker för skador på egendom samt mot människors hälsa och säkerhet. Planförslaget bedöms kunna få varken positiv eller negativ inverkan när det gäller målet *Bekämpa klimatförändringarna*. Möjligheten att påverka genom förnybar energiproduktion beskrivs och bedöms under målet *Hållbar energi för alla*.

Ekosystem på land såsom skogar, våtmarker, torrmarker och berg utgör livsmiljöer för miljontals arter samtidigt som de renar luft och vatten. Markförstöring och avskogning leder till ökade halter av växthusgaser och hotar såväl klimatet som djurarters överlevnad (Globala målen, 2025).

Kommunen innehar flera riksintressen för naturvård, Natura 2000-områden, naturreservat samt sjöar och vattendrag som tillsammans utgör viktiga och variationsrika livsmiljöer för djur och växter. Planförslaget innehåller flera ställningstaganden som syftar till att bevara, stärka och utveckla grönområden för att värna ekosystemens funktioner och skydda hotade arter.

Planförslaget föreslår inte några utvecklingsområden inom skyddade naturområden, såsom Natura 2000-områden eller naturreservat. Samtidigt innebär förslaget ett visst ianspråktagande av mark med naturvärden, såsom sumpskogar och våtmarker, vilket kan påverka viktiga livsmiljöer och arter. Även om planförslaget anger att hänsyn ska tas till naturmiljön, blir det otydligt i vilken utsträckning eller vilket kunskapsunderlag som kan behövas för att säkerställa att negativ påverkan undviks. Trots detta identifieras betydelsefulla områden för grön- och blåstruktur tydligt och vikten av att värna sammanhängande grönblå samband samt motverka barriäreffekter betonas. Därutöver finns ställningstaganden om fortsatt arbete med restaurering av vattendrag och fortsatt kalkning, vilket bedöms ha positiva effekter för de limniska ekosystemen. Planförslaget bedöms kunna få varken positiv eller negativ inverkan när det gäller målet *Ekosystem och biologisk mångfald*.

10.2 Barnrättsperspektiv

Avsikten med att bedöma planförslagets påverkan på barn och unga är att säkerställa att deras rättigheter beaktas i enlighet med barnkonventionen. Barnrättsperspektivet är särskilt viktigt för social hållbarhet, eftersom den fysiska närmiljön har stor betydelse för barns liv och utveckling. Det är avgörande att barn kan orientera sig, identifiera sig med sin hemmiljö och röra sig säkert mellan olika målpunkter och träffpunkter, vilket stärker deras självständighet och frihet. Information som riktas till barn bör anpassas efter ålder och mognad, och det är viktigt att barnen kan se hur deras synpunkter har beaktats i samhällsplaneringen.

Målet med barnkonventionens grundprinciper är att skapa ett samhälle där barns rätt till inflytande, lek, utbildning och trygghet tas tillvara genom hela planeringsprocessen. Den övergripande bedömningen utgår från fyra centrala artiklar i barnkonventionen och nedan följer en bedömning av planförslaget:

- **Artikel 2** – Ingen får diskrimineras
- **Artikel 3** – Barnets bästa
- **Artikel 6** – Rätt till liv och överlevnad
- **Artikel 12** – Rätt att bli lyssnad på

Dialog och möjlighet att påverka i samhällsplaneringen

Under den tidiga delen av planprocessen genomfördes en dialogturné i olika delar av kommunen, där allmänheten bjudits in att lämna synpunkter och önskemål kring kommunens utveckling. Alla kommuninvånare, inklusive barn och unga, har bjudits in att delta. Ett särskilt dialogmöte hölls även med ungdomsrådet, som ger ungdomar mellan 13 och 19 år möjlighet att få inflytande i frågor som berör dem. Dessa synpunkter har sammanställts och redovisas i planförslaget. Även om det inte alltid är tydligt hur dialogerna påverkat de konkreta ställningstagandena och förslagen till mark- och vattenanvändning, fångas många av önskemålen upp i ställningstaganden och utpekade utvecklingsområden. Alla kommuninvånare har haft möjlighet att delta, och fler tillfällen för yttranden erbjuds senare i samråds- och granskningskedet.

Relevant koppling till artiklarna:

Artikel 12

Det är positivt att dialog har genomförts med kommuninvånare, där även barn och unga har bjudits in. Ungdomsrådet gav ungdomar 13–19 år särskild möjlighet till inflytande och med detta riktas särskild uppmärksamhet mot ungdomars perspektiv, vilket ökar möjligheten att deras synpunkter tas på allvar och påverkar beslutsfattandet. Synpunkterna beaktas för att stärka barns rätt till delaktighet och inflytande, men det är oklart om alla åldersgrupper och barn med olika behov, såsom barn med funktionsnedsättning, har haft samma möjlighet till deltagande.

Utbildning, vård och omsorg

Planförslaget beskriver att förutsättningarna för fritidshem, förskolor, grund- och gymnasieskolor påverkas av förändrad demografi, bland annat lägre barnafödande, vilket kräver anpassningar till elevantal som också behöver präglas av följsamhet. Vid planering av nya skolor, förskolor och fritidsverksamheter ska närhet till idrottsanläggningar, lek- och utomhusytor samt grönområden beaktas, liksom tillgång till trygga och trafiksäkra gång- och cykelvägar. Det anges också att barnkonsekvensanalyser ska genomföras.

Därutöver framgår det att kommunen erbjuder vård, omsorg och stöd till barn, vuxna, familjer och äldre, samt driver träffpunkter och mötesplatser som främjar hälsa, social gemenskap och förebyggande insatser. Ur barnrättsperspektivet tillgodoses viktiga funktioner i deras vardag, och socialtjänsten ska arbeta förebyggande och vara lättillgänglig, i enlighet med den nya socialtjänstlagen. Vid förändringar i skolverksamheten, på grund av minskat eller ökat elevantal, är det viktigt att barnen får komma till tals och att deras bästa beaktas.

Relevant koppling till artiklarna:

Artikel 2	Artikel 6	Artikel 12
Lokaliseringen av skolor och förskolor nära fritidsaktiviteter underlättar för alla barn och unga att delta oavsett bakgrund och bidrar till jämlik tillgång. Fokus på integration och planerade sociala insatser kan medverka till att barn och unga får förbättrade hemförhållanden och en meningsfull fritid, något som kan utjämna olikheter kopplade till barnens uppväxtförhållanden.	Planering för skolor, förskolor och fritidsverksamhet samt säkra och trygga förbindelser till dessa målpunkter, ger barn och unga möjlighet till utveckling och skyddar dem från olyckor i trafiken. De sociala insatser som planeras medverkar till barns överlevnad, säkerhet, trygghet och utveckling.	Barn och unga behöver komma till tals vid förändringar som rör dem, bland annat inom skolverksamheten.

Kommunikationer

Barn och unga har inte samma möjligheter som vuxna att transportera sig självständigt. Planering av gång- och cykelvägar samt tillgänglighet till kollektivtrafik är därför avgörande för att de tryggt ska kunna ta sig till och från skola, fritidsaktiviteter, mötesplatser och vänner. Planförslaget betonar vikten av att komplettera saknade stråk och länkar för att fler barn och unga ska kunna gå och cykla till skolan samt att skapa trafiksäkra utomhusmiljöer. Särskild prioritet ska ges till de områden där barn och unga rör sig mest, även mellan orter där brister i infrastrukturen kan finnas på grund av väghållarskap och regler för utbyggnad. Planförslaget betonar att utvecklingsområden bör lokaliseras nära hållplatser och att genomförandet ska stödja kollektivtrafiken. Ur ett barnrättsperspektiv innehåller planen flera konkreta ställningstaganden och

markanvisningar som stärker tillgången till gång- och cykelvägar samt kollektivtrafik, vilket ökar barn och ungas självständighet och möjligheter till en aktiv fritid. Det framgår tydligt att barn och unga prioriteras i utbyggnaden av gång- och cykelnätet.

Relevant koppling till artiklarna:

Artikel 2	Artikel 6
<p>Utbyggnad av gång- och cykelvägar, om byggnationen genomförs, ger fler barn och unga möjlighet att självständigt nå skola och fritidsaktiviteter utan att vara beroende av skjuts från föräldrar. Det gynnar särskilt de som växer upp i hemmiljöer utan bil eller bor en bit utanför centralorten, som då kan ta sig till målpunkterna med cykel. Detta ökar jämlikheten mellan barn och unga samt deras självständighet och frihet.</p>	<p>Utbyggnad av gång- och cykelvägar, om byggnationen genomförs, ger fler barn och unga möjlighet att självständigt nå skola och fritidsaktiviteter på ett säkert sätt. Detta är positivt för deras utveckling och skyddar dem från faror i trafiken.</p>

Fritidsaktiviteter

Planförslaget beskriver att det inom kommunen finns ett aktivt föreningsliv och ett brett utbud av fritidsaktiviteter. Kommunen driver i egen regi badhus, fritidsgårdar, ishall, sporthall och bowlinghall som erbjuder meningsfulla och attraktiva aktiviteter. Dessutom finns föreningsdrivna anläggningar som fotbollsplaner, ridanläggningar och golfbanor. Flera friluftsanläggningar, såsom friluftsbad, utomhusgym, elljusspår och vandringsleder, sköts oftast av lokala föreningar med ekonomiskt stöd från kommunen. Isaberg fungerar som ett nav för kommunens friluftsliv och erbjuder ett brett utbud av aktiviteter.

Ur ett barnrättsperspektiv bidrar planförslaget till att stärka utbudet av fritidsaktiviteter och möjliggör en aktiv och hälsosam fritid för barn och unga. Det framgår dock inte hur barn och unga kan komma till tals för att påverka aktiviteter eller om utbudet är anpassat efter olika åldersgrupper.

Relevant koppling till artiklarna:

Artikel 2	Artikel 6	Artikel 12
<p>Det varierade utbudet av fritidsaktivitet gör det möjligt för fler barn och unga att delta i aktiviteter som intresserar dem, vilket stärker jämlikheten.</p>	<p>Det varierade utbudet av fritidsaktivitet gör det möjligt för fler barn och unga att utvecklas socialt, lära sig olika idrotter och delta i aktiviteter som är hälsofrämjande.</p>	<p>Barn och unga behöver komma till tals vid förändringar som rör dem, bland annat för att påverka utbudet av aktiviteter.</p>

Naturmiljöer och tätortsnära rekreation

Planförslaget redogör för att kommunen har flera parker och naturområden inom och i anslutning till central-, huvud- och landsbygdsorterna, vilka kan användas för avkoppling, rekreation och motion. För barn och unga finns 23 kommunala lekplatser utspridda geografiskt. Ställningstaganden betonar att ortsnära naturområden aktivt ska identifieras, skyddas och utvecklas. Grönområden i närmiljön ska öka, och alla invånare ska ha tillgång till trygga platser för möten, upplevelser, daglig motion och utflykter. Därtill ska goda möjligheter till utevistelse inom kommunala verksamheter och anläggningar för friluftsliv förekomma. Utemiljöer ska vara tillgängliga för barn och unga samt för skolor och liknande verksamheter för lek, rekreation och pedagogisk verksamhet. För att tydliggöra detta inom samhällsplaneringen planerar kommunen att ta fram riktlinjer för grönstrukturens kvantitet och kvalitet.

Därutöver betonar planförslaget vikten av tätortsnära natur för ett hälsosamt och klimatanpassat samhälle. Utveckling av attraktiv tätortsnära natur främjar fysisk aktivitet, trivsel och jämlik livskvalitet i hela kommunen. Grönstrukturens svala och skuggande platser är särskilt viktigt för känsliga samhällsgrupper som har svårare att hantera extremväder, såsom små barn och äldre. Ur barnrättsperspektivet säkerställer planförslaget tillgång till tätortsnära områden för lek, rekreation och utveckling. Det är positivt att grönstruktur lyfts, särskilt med tanke på klimatrisker som värmeböljor och översvämningar. Det framgår dock inte hur barn kan medverka i utformningen av grönområden och lekplatser, eller hur dessa anpassas för olika åldersgrupper.

Relevant koppling till artiklarna:

Artikel 2	Artikel 6	Artikel 12
Tätortsnära grönområden ger barn och unga i bebyggda miljöer tillgång till rekreativa ändamål och avkoppling.	Rekreationsområden ger barn och unga möjlighet att utvecklas genom naturupplevelser, utomhusaktiviteter och social samvaro med kompisar, föreningar och familj. Tillgång till natur är positivt för hälsan och bidrar på längre sikt till livskvalitet, klimatanpassning vid värme och översvämningar samt möjligheter till matförsörjning vid kriser.	Barn och unga behöver komma till tals vid förändringar som rör dem, bland annat för att påverka utformningen av grönområden.

Utvecklingsområden och fysisk samhällsplanering

Planförslaget beskriver att centralorten Gislaveds har en relativt låg medelålder och en mångfald av nationaliteter. Utvecklingen av centralorten syftar till att göra allmänna platser mer attraktiva, tillgängliga och trygga för alla åldrar, både för boende och besökare. Detta ska ske genom fler mötesplatser, ny bostadsbebyggelse och att centrum vänds mot Nissan. Förtätning prioriteras på redan hårdgjorda ytor, och vid planering av tät bebyggelse ska särskild hänsyn tas till barnrättsperspektivet och klimatförändringar.

Ur ett barnrättsperspektiv är det viktigt att barn och unga ges inflytande över utformningen av offentliga miljöer, så att platserna upplevs som inkluderande och skapar känsla av tillhörighet. Även om planförslaget lyfter vikten av att beakta barnrättsperspektivet framgår det inte på vilket sätt detta ska genomföras.

Relevant koppling till artiklarna:

Artikel 2	Artikel 6	Artikel 12
Ambitionen om att göra centralorten attraktiv, tillgänglig och trygg, samt skapa mötesplatser, kan främja integration även bland barn och unga. Det ger alla tillgång till ett gemensamt centrum och stärker en gemensam identitet.	Att förtätning sker på redan hårdgjorda ytor är positivt, särskilt ur ett långsiktigt perspektiv för barn och unga, eftersom odlingsmark kan bevaras med tanke på klimatförändringar och matförsörjning vid kris. Barn och unga får också möjlighet till utveckling genom mötesplatser i centralorten.	Barn och unga behöver komma till tals vid förändringar som rör dem, bland annat för att påverka utformningen av centrum.

10.3 Miljökvalitetsmål

Begränsad klimatpåverkan

Planförslaget innehåller ställningstaganden som främjar en resurseffektiv utbyggnad genom att främst ta till vara befintlig infrastruktur och prioritera hållbara transporter såsom gång-, cykel- och kollektivtrafik. Samtidigt föreslås få utvecklingsområden för förnybar energiproduktion, även om förslaget möjliggör samlokalisering av energianläggningar. Sammantaget bedöms planförslaget varken påverka miljökvalitetsmålet i positiv eller negativ riktning.

Frisk luft

Planförslaget föreslår flera utvecklingsområden för verksamhetsändamål och infrastruktur. Genom att lokalisera dessa i ytterkanten av orterna och i anslutning till befintlig infrastruktur, bedöms de inte medföra någon negativ påverkan på miljökvalitetsmålet. Att verksamheter och infrastruktur omlokaliseras förväntas dessutom bidra till förbättrad luftkvalitet. Sammantaget bedöms planförslaget kunna påverka miljökvalitetsmålet i positiv riktning.

Bara naturlig försurning

Planförslaget framhäver grön- och blåstrukturens betydelse och betonar att fortsatt kalkning av sjöar och vattendrag är nödvändig för att nå god ekologisk status. Sammantaget bedöms planförslaget kunna påverka miljökvalitetsmålet i positiv riktning.

Giftrig miljö

Planförslaget innebär att ett flertal verksamhetsområden med kända markföroreningar föreslås omvandlas och i samband med denna omvandling förutsätts marksanering genomföras. Sammantaget bedöms planförslaget kunna påverka miljökvalitetsmålet i positiv riktning.

Säker strålmiljö

Planförslaget slår fast att områden med hög radonrisk och elektromagnetisk strålning ska undvikas. Sammantaget bedöms planförslaget kunna påverka miljökvalitetsmålet i positiv riktning.

Ingen övergödning

Planförslaget innehåller ställningstaganden kopplade till VA och vattenmiljö. Det framgår tydligt att kommunens riktlinjer för dagvattenhantering ska följas i den fortsatta planeringen, att utbyggnad av nya utvecklingsområden ska prioriteras utifrån kommunens kapacitet att bygga ut VA samt att mark reserveras för en framtida utbyggnad av kommunens avloppsreningsverk. Sammantaget bedöms planförslaget kunna påverka miljökvalitetsmålet i positiv riktning.

Levande sjöar och vattendrag

Planförslaget innehåller ställningstaganden som syftar till att förbättra vattenkvaliteten och restaurera vattenmiljöer som i dagsläget är fysiskt påverkade. Samtidigt föreslås flera LIS-områden som lokalt kan påverka strandmiljöer för djur- och växtliv, men dessa bedöms omfatta en begränsad del av kommunens totala strandlinje. Sammantaget bedöms planförslaget kunna påverka miljökvalitetsmålet i positiv riktning.

Grundvatten av god kvalitet

Planförslaget föreslår utveckling inom vattenskyddsområden. Föreslagna vägätgärder inom dessa områden bedöms kunna ha en positiv effekt genom att öka trafiksäkerheten. Samtidigt betonar planförslaget vikten av ett fortsatt arbete med att inrätta och upprätthålla vattenskyddsområden för att långsiktigt säkra kommunens dricksvattenförsörjning. Sammantaget bedöms planförslaget varken påverka miljökvalitetsmålet i positiv eller negativ riktning.

Myllrande våtmarker

Planförslaget föreslår utvecklingsområden där det i dagsläget finns våtmarker. Samtidigt innehåller planförslaget ställningstaganden om att bevara naturmiljöer med höga värden, men det är tydligt hur dessa hänsyn konkret ska säkerställas i kommande planeringsprocesser. Sammantaget bedöms planförslaget kunna påverka miljökvalitetsmålet i negativ riktning.

Levande skogar

Nästan alla utvecklingsområden som föreslås på oexploaterad mark ligger inom skogsmark, främst produktionskog. Samtidigt innehåller planförslaget ställningstaganden om att bevara naturmiljöer med höga värden, men det är tydligt hur dessa hänsyn konkret ska säkerställas i kommande planeringsprocesser. Sammantaget bedöms planförslaget kunna påverka miljökvalitetsmålet i negativ riktning.

Ett rikt odlingslandskap

Planförslaget har tydliga ställningstaganden om att jordbruksmark ska prioriteras, och endast ett fåtal, mycket begränsade ytor av jordbruksmark föreslås för utvecklad och/eller ändrad mark- och vattenanvändning inom enstaka utvecklingsområden. Sammantaget bedöms planförslaget kunna påverka miljökvalitetsmålet i positiv riktning.

God bebyggd miljö

Planförslaget innehåller ställningstaganden som stödjer samhällsutvecklingen i orterna ur både ett ekonomiskt och socialt perspektiv. Det omfattar bland annat infrastruktur, friluftsliv, trygghet på offentliga platser samt ett varierat utbud av fritidsaktiviteter. Sammantaget bedöms planförslaget kunna påverka miljökvalitetsmålet i positiv riktning.

Ett rikt växt- och djurliv

Planförslaget föreslår utvecklingsområden inom skogs- och våtmarksområden. Samtidigt innehåller planförslaget ställningstaganden om att bevara naturmiljöer med höga värden, men det är tydligt hur dessa hänsyn konkret ska säkerställas i kommande planeringsprocesser. Sammantaget bedöms planförslaget kunna påverka miljökvalitetsmålet i negativ riktning.

DEL 4

11 Uppföljning

I enlighet med miljöbalken 6 kap. ska miljökonsekvensbeskrivningen innehålla en redogörelse för de åtgärder som planeras vidtas vad gäller uppföljningen av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planförslaget medför. Avsikten är att utvärdera om de föreslagna strategierna och åtgärderna medför att planförslaget kan genomföras, säkerställa att tänkta miljöeffekter inte blir större än förväntat och ge möjlighet att upptäcka och åtgärda oförutsedda miljöeffekter.

Planförslaget innehåller flera ställningstaganden, där vissa kräver fortsatt arbete för att säkerställa tillräckliga underlag inför framtida beslut. För att tydliggöra detta presenteras en handlingsplan som ska ge en kontinuerlig översikt och fungera som vägledning för det arbete som behöver genomföras efter antagandet av den nya översiktsplanen. Under genomförandet av handlingsplanen kan åtgärder behöva justeras, tas bort eller kompletteras med nya insatser. Handlingsplanen består av följande åtgärder:

- Handlingsplan för bostadsförsörjning
- Handlingsplan för nedlagda avfallsdeponier
- Framtagande av energiplan
- Framtagande av risk- och sårbarhetsanalys inklusive kontinuitetsplanering och krisledningsplan
- Bebyggelseinventering av landsbygden
- Framtagande av kulturmiljöprogram
- Framtagande av trafikstrategi som omfattar samtliga trafikslag inklusive kollektivtrafik
- Realisering och genomförande av visionsdokumenten "Gislaved 2040" och "Bro- till bro"
- Markförsörjningsstrategi och utbyggnadsplan
- Masshanteringsstrategi inklusive omhändertagande av miljöfarliga massor
- Genomförande av avfallsplanen
- Parkeringsnorm och parkeringsplan
- Översyn av gällande detaljplaner
- Översyn av strategin för hållbar utveckling
- Framtagande av naturvårdsplan
- Framtagande av grönstrukturplan
- Översyn och framtagande av en LIS-plan
- Framtagande av bredbandsstrategi

Gislaveds kommun avser i nuläget att följa upp översiktsplanen med stöd av den nämnda handlingsplanen och genom en årlig uppföljning av kommunens strategi för hållbar utveckling (Gislaveds kommun, 2021).

Kommunens nuvarande strategi för hållbar utveckling baseras på Agenda 2030, mänskliga rättigheter inklusive barnkonventionen, de nationella miljökvalitetsmålen samt den kommunala visionen 2040. Strategin följs upp med kommunövergripande indikatorer inom sju prioriterade områden. Vid framtida uppdateringar kan både indikatorer och prioriterade områden revideras. För närvarande omfattar de prioriterade områdena: hållbar användning av mark och vatten, gröna inkluderande samhällen, välmående människor som kan nå sin fulla potential, en inkluderande och motståndskraftig arbetsmarknad, kommunikationer och relationer för hela kommunen, en klimatneutral kommun driven av förnybar energi och medvetna konsumtions- och produktionsmönster. Resultaten av uppföljningen sammanställs årligen i en statusrapport.

12 Samlad bedömning

Planförslaget omfattar ett stort antal utvecklingsområden med föreslagen utvecklad och/eller ändrad mark- och vattenanvändning. Flera ställningstaganden har som avsikt att styra den fysiska utvecklingen i en mer hållbar riktning, samtidigt innebär det föreslagna markanspråket en risk för negativ påverkan. Planförslaget innehåller däremot skrivningar om att allmänna intressen, såsom naturmiljö, friluftsliv, riksintressen och kulturmiljöer, ska bevaras och beaktas i kommande planerings- och i prövningsprocesser.

För en del frågor finns tydliga styrdokument som ligger till grund för planförslaget och ställningstagandena, vilket klargör kommunens ambitioner och politiska inriktning. För andra ställningstaganden saknas sådana hänvisningar, vilket gör det svårt att se hur de ska genomföras och följas upp i kommande planerings- och i prövningsprocesser. En del av dessa ställningstaganden kräver fortsatt arbete för att säkerställa tillräckliga underlag inför framtida beslut, vilket är anledningen till varför en tillhörande handlingsplan tagits fram.

Nedan redovisas en sammanställning av de konsekvenser som planförslaget bedöms kunna ge upphov till:

Sammanställning av tänkbara konsekvenser av planförslaget för <i>Miljöaspekter</i>					
Miljöaspekter	Förväntade positiva konsekvenser	Möjlighet till positiva konsekvenser	Obetydliga och/eller neutrala konsekvenser	Risk för negativa konsekvenser	Förväntade negativa konsekvenser
Grön- och blåstruktur samt naturmiljöer				X	
Kulturmiljöer				X	
Friluftsliv och rekreation		X			
Klimatförändringar				X	
Klimatrisker				X	
Miljöfarlig och störande verksamhet			X		
Buller och vibrationer			X		
Luftkvalitet och lukt			X		
Förorenad mark		X			
Transport av farligt gods			X		
Strålning och radon			X		
Civil beredskap				X	
Mark som resurs				X	
Vatten och avlopp		X			
Avfall		X			

Den samlade bedömningen för miljöaspekterna där det identifierats finnas *risk för negativa konsekvenser*, är att planförslaget inte ger tillräckligt tydlig styrning inför kommande skeden i samhällsplaneringen. Detta gäller grön- och blåstruktur samt naturmiljöer, kulturmiljöer, klimatförändringar, klimatrisker, civil beredskap och mark som resurs. Flera av de styrdokument som enligt handlingsplanen behöver tas fram har potential att ge en tydligare styrning och därigenom på sikt minska den negativa påverkan på de aktuella miljöaspekterna.

För miljöaspekterna miljöfarlig och störande verksamhet, buller och vibrationer, luftkvalitet och lukt, transport av farligt gods samt strålning och radon, bedöms planförslaget sammantaget inte medföra någon förändring jämfört med nuläget och aspekterna hanteras på ett tillfredsställande sätt. Däremot bedöms planförslaget skapa *möjlighet till positiva konsekvenser* för miljöaspekterna friluftsliv och rekreation, förorenad mark, vatten och avlopp samt avfall.

Hållbarhetsbedömningen anger att planförslaget kan påverka flera av de globala hållbarhetsmålen positivt. För flera mål finns potential till en mer hållbar utveckling ur ekonomiskt, ekologiskt och socialt perspektiv. Bland annat bidrar kommunens målsättningar, planförslagets ställningstaganden och det väl underbyggda underlaget för VA-utveckling till mycket positiva konsekvenser avseende Mål 6 – Rent vatten och sanitet för alla. Mål 2 – Ingen hunger bedöms också påverkas mycket positivt, eftersom kommunen i största möjliga mån undviker att föreslå nya utvecklingsområden på jordbruksmark. Därutöver bedöms planförslaget ha ytterligare positiva konsekvenser när det gäller Mål 1 – Ingen fattigdom, Mål 8 – Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, Mål 9 – Hållbar industri, innovationer och infrastruktur samt Mål 11 – Hållbara städer och samhällen.

Mål 7 – Hållbar energi för alla, Mål 13 – Bekämpa klimatförändringarna och Mål 15 – Ekosystem och biologisk mångfald bedöms varken påverkas direkt positivt eller negativt av planförslaget. Sammantaget bedöms planförslaget kunna bidra positivt till flera av de globala hållbarhetsmålen. De övriga hållbarhetsmålen har uteslutits från konsekvensbedömningen eftersom de inte förväntas påverkas direkt av förslaget.

Planförslaget visar på möjligheter att utifrån ett barnrättsperspektiv utveckla utemiljöer och mötesplatser samt säkra gång- och cykelvägar och kollektivtrafik till fördel för barn och unga. Barns behov lyfts i planförslaget, och flera föreslagna utvecklingsområden tar hänsyn till grundläggande behov enligt barnkonventionens principer. Däremot är det svårt att se hur barnens perspektiv ska tas tillvara i fortsatt planering och i vilken grad deras behov ska prioriteras i förhållande till andra intressen, utöver gång- och cykelvägar.

Planförslaget uppfyller i stort barnkonventionens fyra grundprinciper, men det finns utrymme att stärka dialogen för att ge barn bättre möjligheter att delta och påverka sin närmiljö. Den samlade bedömningen är att planförslaget ger ett bättre underlag för en hållbar utveckling av Gislaveds kommun än nollalternativet.

13 Referenser

- (2025). Hämtat från Globala målen: <https://globalamalen.se/om-globala-malen/>
- Boverket. (2023). *Miljökonsekvensbeskrivningens innehåll vid strategisk miljöbedömning av detaljplaner*. Hämtat från <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/planering/detaljplan/miljobedomningar/miljokonsekvensbeskrivning/>
- Boverket. (2025). <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken>. Hämtat från PBL kunskapsbanken: <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/detaljplan/miljobedomningar/miljokonsekvensbeskrivning/>
- Gislaveds kommun. (2015). *Kulturmiljö 2015*.
- Gislaveds kommun. (2021). www.gislaved.se/bygga-bo-och-miljo/hallbarhetsarbete-i-kommunen/strategi-for-hallbar-utveckling.
- Gislaveds kommun. (2024). *Jordbruksmarksanalys*.
- Gislaveds kommun. (den 26 09 2025). Hämtat från Gislaveds kommun: <https://www.gislaved.se/>
- Gislaveds kommun. (Antagen 2016-12-15). *Kommunomfattande översiktsplan ÖP16 Gislaveds kommun*. Hämtat från <https://www.gislaved.se/bygga-bo-och-miljo/samhallsplanering/oversiktsplaner/gallande-oversiktsplan>
- Jordbruksverket. (2024). <https://statistik.jordbruksverket.se>. Hämtat från Jordbruksverket: https://statistik.jordbruksverket.se/PXWeb/pxweb/sv/Jordbruksverkets%20statistikdatabas/Jordbruksverkets%20statistikdatabas__Arealer__1%20Riket%20I%20c3%a4n%20kommun/JO0104B2.px/table/tableViewLayout1/
- Naturvårdsverket. (den 26 09 2025). *Miljöbedömningar enligt 6 kap. miljöbalken*. Hämtat från Naturvårdsverket: <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/miljobalken/miljobedomningar/specifik-miljobedomning/>
- (2021). *Regional vattenförsörjningsplan för Jönköpings län*. Länsstyrelsen Jönköpings län.